

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segéd-szerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21Megjelenik
minden hó
1-én és 15-énElőfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengőTelefon:
1-501-90Postatakarékpénztári
csekk-számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Az élet nem áll meg.

Nem bizony, hanem halad és visz bennünket is magával. Jónéhány éve tudjuk és érezzük már, hogy létszámunk a nem csökkenő, hanem szaporodó feladatokhoz viszonyítva, nem éppen bőséges. Amikor vezetőink a statisztikák, tények beszédes erejére támaszkodva, ezen segíteni igyekeztek és igyekeznek, közben nem felejtették el azt a közmondást sem, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít.

Ha kicsi volt a létszám és sok a tennivaló, akkor elsősorban azt keresték: mik azok a módok, amik segítségével erőt és időt lehet megtakarítani, hogy aztán a kis létszám mégis ellássa a nagy feladatot. Az élet mind nagyobb követelményeket támasztott a csendőrséggel szemben s mi igyekeztünk alkalmazkodni az élethez. Egyik legelső jele ennek az, hogy a portyázás alapja a távollégi kimutatás lett, az átmeneti időre rövidebbek lettek az őrzéstartók, kerekébb és egyszerűbb lett az időszámítás, kijutottak az őrzéstartókba a kerékpárok, lovaink kénytelenek szépen tudomásul venni, hogy azért a csendőrlő sem akkora úr, akinek — azaz aminek — csak komótos lépésben szabad mozognia, a feladatát korábban teljesítő, tehát az előírt időnél gyorsabban bevonuló járőrnek érdeme lett az időmegtakarítás és ezzel megjelent az egyénies szolgáltatás első fecskéje. Az őrsparancsnokoknak válogatniuk kell a feladatok között úgy, hogy a fontosakra feltétlenül jusson erő és idő még akkor is, ha emiatt a gépies szolgáltatással itt-ott szünetel.

De nézzük a Felvidéket, Kárpátalját. Ott a helyszínen talált állapotok és tennivalók szabták meg a szolgálat menetét, bőséges teret nyitva parancsnokoknak és alárendeltnek arra, hogy ne azt nézzék, mikor, mire, hol, mi van előírva a legkisebb részletig, hanem azt kellett nézniük, hogy a feladatok megoldásának mi a legegyszerűbb és legegyszerűbb módja.

És mindezek nem rendítették meg a csendőrségi szolgálatot, nem tapasztaltunk visszaéléseket, súlyos baklövéseket, sehol sem láttuk, hogy

az egyénibb szolgálatteljesítés kárt és zavart okozott volna. A rendkívüli időkhöz tehát a csendőrség minden átmenet és minden zökkenő, minden segítségkérés és erőkölesönzés nélkül tökéletes rugalmassággal tud alkalmazkodni, sőt azt mondhatnánk, hogy ez a kényszerű alkalmazkodás egyben valami jóízű, egészséges nyújtózkodást is jelent, mint amikor az ember hosszú kocsinulás után az első tíz lépést megteszi a maga lábán.

Vakok lennénk, ha ezekből a próbálkozásokból itt a mi családi nyilvánosságunk előtt is le nem vonnánk a levonható tanulságokat. Behízyították ezek az idők, hogy nem a módszer az üdvöztető, hanem mindig és mindenben az ember. Nem az az első kérdés: hogyan csináljuk, hanem: ki csinálja?

Közel kétezer csendőrt kellett odaadnunk az új területekre és mégsem mondhatja senki, hogy a közbiztonság felborult, vagy csak meg is rezent tőle. Néhány, egyszerűnek látszó módszerváltoztatással, egy-két kisegítő gondolat-tal a csendőrség szinte játszva vette ezt az igen nagynak látszó akadályt és simán, ruganyosan repült át fölötté. Persze, dolgoznia mindenkinek kell, többet is annál a soknál, amit addig dolgozott, de maga a testület tömör biztonkinek kell, többet is annál a soknál, amit addig, mert a magyar csendőr akkor is magyar csendőr marad, ha a módszerek változnak. Mindig tudtuk, hogy így van, de a próbát csak most csináltuk meg hozzá, az élet nem várt s mi nem tűnődhattünk.

Mi azt jól tudjuk, hogy rendkívüli viszonyok módszerei nem vehetők át minden további nélkül a hétköznapi gyakorlat számára, de a jelekből azt látjuk, hogy vezetőink jól hasznosították ezeket a tanulságokat. A kerékpárok kint maradtak az őrzéstartókban, lovainknak tilos a zsírtartalékolás és újból életbelépett az egyszerűbb szolgálat. Az új területeken a tisztí parancsnokok nem betűzik a vicinális menetrendet, hanem gépkocsin cikáznak ide-oda, elvégezve egy nap alatt többet, mint másként egy hét alatt. Most jelent meg egy rendelet, hogy motorkerékpárt vehet a csendőr, barátkozzék a gyorsasággal. Új idők szelei és jelei ezek a gyorsabb mozgás, több egyéni önállóság, a kevesebb alakosság és több lényeg jegyében. Még csak gyenge kis szellőcské, hiszen ajtóstól nem lehet efféle dolgokba be-rontani, de hiszen tudjuk, hogy a mozgás kezdete a megmozdulás, a többi jön jóformán magától.

A honvédelemről szóló 1939. évi II. t.-c.

(Kihirdettelett az „Országos Törvénytar”-ban 1939. évi március hó 11-én. Hatálybalépett ugyanakkor.)

Ismerteti: FERDINANDUS AUDITOR.*

Trianon óta érvényben volt védrendszerünknek alapja a m. kir. honvédségről szóló 1921. évi XLIX. t.-c. és az ezt módosító 1922. évi III. t.-c. volt. Mind a két törvény a trianoni békeszerződés katonai korlátozásainak szigorú megtartása mellett hozatott és éppen ezért a legszerényebb honvédelmi követelmények kielégítésére sem volt alkalmas. Katonai egyenjogúságunk első lépéseként tehát teljes egészében meg kellett változtatnunk védrendszerünket. A Trianon diktálta, önkéntes jelentkezésen alapuló zsoldos hadsereg helyébe — a már multban is érvényben volt — általános hadkötelezettségen felépülő keret-hadsereg lépett.

Az új honvédelmi törvény megalkotásánál természetesen nem látszott elégségesnek visszamenni a világháború előtti időben megalkotott véderő- és honvédségi törvényre (1912. évi XXX. és XXXI. t.-c.-kek), hanem figyelembe kellett venni a világháború gazdag tanulságait és a hadviselésben azóta világszerte felmerült új gondolatokat is.

A jövő háborúját nemcsak a hadseregek fog-

* E néven dr. Levente Nándor ezredes-hadbíró, a m. kir. csendőrség felügyelőjének ügyésze írja cikkei. (Szerk.)

ják megvívni, hanem abban — minden emberi és anyagi erejével — részt vesz az egész ország. Mint a törvényjavaslat indokolása is megállapítja: a jövő háborújában valójában mindenki katona lesz. Éppen ezért honvédségi törvényünkben gondoskodás történt arról, hogy szükség esetén az ország személyi és anyagi erői teljes mértékben a hadviselés szolgálatába állíttassanak. Az új törvény tehát — a multtól eltérően — nemcsak a tulajdonképpeni katonai szolgálati (illetve had-) kötelezettséget szabályozza, hanem az állam polgárait a honvédség szükségleteinek kielégítése céljából, valamint a hadviselés érdekében szükséges védelmi intézkedések érdekében messzemenő személyi és dologi szolgáltatásokra kötelezi, azonkívül szabályozza (illetve újból szabályozza) a katonai előképzést szolgáló testgyakorlási — ú. n. leventekötelezettséget, valamint a légvédelmi kötelezettséget. Továbbá új alapokra fekteti — jelentősen kiterjesztve — a minisztériumot a háború vagy háborús veszély idején megillető kivételes hatalmát. Végül a honvédelem érdekeit sértő cselekményeket és mulasztásokat illetően megfelelő büntető rendelkezéseket tartalmaz.

Bátran mondhatjuk, hogy az új honvédségi törvény e nemben nemcsak a legújabb, de a legtökéletesebb törvényalkotások egyike és biztosíték arra, hogy a nemzet a korszerű hadviselés követelményeinek teljes mértékben meg tudjon felelni.

Ezekután lássuk magát a törvényt.

*

A pacsirta.

Készül a búzamag babusgató ágya,
Az ekevas nyomán omlik a barázda.
Süt a nap az égből, — mintha arany volna!
Mintha a mezőre, az Isten hajolna... —
— Amikor a határt az Isten így áldja:
A kis pacsirtának megbillen a szárnya.

Friss szántások fölött röpdös a pacsirta.
A küzdő magyarnak bú-baját elsírja.
Aztán vígre csattan, magasabbra lebben,
Nem nótáztat nála egy madár se szebben!
Ezer a trillája, — száz hangszer a hangja,
Ha a vetés fölött hangversenyét tartja.
Cimbalom, tilinkó, hegedű meg hárfá,
Együtt sem ér annyit, mint az ő nótája!

Egyszer csak, egyszer csak nótája elhalkul.
Parittyakő módra hullik a magasból.
Utolsókat csapdos két elfáradt szárnya
S megpihen szerényen termőföld porába,

Senkitől se kérdi, szép volt-e nótája?
Minek a dicséret, — nem kíváncsi rája.
Ehelyett a száját csókra csucsorítja
S hú pacsirta-párját álmodozni hívja...

Móra László

A tolvaj.

Irta: SZALAY LÁSZLÓ.

Nyári vakációban történt, künn a tanyán...
A nagyapám ebéd után elsírta magát: — Jó Isten, —
hol a jeggyűrűm?!...

Általános elképpedés támadt... Mindenki az
öreget nézte... Ki dühösen, ki gúnyosan, ki szemre-
hányólag...

— Látja, látja — mondta panaszosan az édes-
apám —, kilenc darabból ez volt az utolsó gyűrűje
és ezt is elvesztette!...

— Hát osztán? — hörrent föl az öreg — de
Szuhay mind a kilencet megtalálta. ott van vala-
mennyi a szekrényben, lakat alatt!...

— Igen, igen, de kérdés, hogy ezt megtalálja-e?
— Az se lesz baj — mondta gúnyosan az apám
— legalább megszűnik ez a folytonos gyűrűkeresés!

Erre a nagyapám elkezdett farkasszemet nézni
vele, de mielőtt összezsaphattak volna, megérkezett
sietve öreg Szuhay...

— Igaz, hogy a karikagyűrűjét elvesztette?!

— Igaz...

— Hujnye, azt a!... Osztán hol?... Merre?...

— Ha én azt tudnám...

— Hát még azt se tudja?!... Hát hol bóklászott
délelőtt?

ELSŐ RÉSZ.

Bevezető rendelkezések.

A törvény mindenekelőtt megállapítja, hogy a honvédelem a *legszentebb állampolgári kötelesség*, amelyet mindenkinek önfeláldozásig terjedő odaadással kell teljesítenie.

Ezekután kimondja, hogy a honvédelemben személyes szolgálatával és vagyonával *mindenki* köteles a jelen törvény rendelkezései szerint résztvenni.

A honvédelmi kötelezettség magában foglalja 1. a leventekötelezettséget, 2. a hadkötelezettséget, 3. a honvédelmi szolgáltatások kötelezettségét, és 4. a légvédelmi kötelezettséget.

A honvédelem érdekeinek minél hathatósabb kielégítésére a törvény Legfelső Honvédelmi Tanács szervezését rendeli, amelynek elnöke a miniszterelnök, tagjai pedig a miniszterek, továbbá a honvédség főparancsnoka és a vezérkar főnöke. A tanács által megállapított irányelvek alapulvételével minden olyan előkészítő intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy a vezetése alatt álló, valamint a felügyelete alá tartozó hatóságok, hivatalok, üzemek és egyéb intézmények feladataikat háború esetén, továbbá rendkívüli helyzetekben zavartalanul elvégezzék.

MÁSODIK RÉSZ.

Leventekötelezettség.

A leventeképzésnek célja az, hogy az ifjúságot a hagyományos magyar katonai erényekben való

nevelés útján a haza védelmének magasztos feladataira előkészítse.

Minden magyar állampolgár ifjú annak az évnek szeptember hó első napjától, amelyben 12-ik életévét betölti, mindaddig, míg tényleges katonai szolgálatát meg nem kezdi, vagy arra való alkalmatlanságát végleg meg nem állapítják, leventeköteles.¹

A leventék évente legfeljebb 10 hónapon át és legfeljebb heti 4 órában leventekiképzésben kötelesek résztvenni. Ezenfelül minden levente abban a naptári évben, amelyben 18-ik életévét betölti, összefüggő gyakorlaton köteles résztvenni, amelynek időtartama 3 hetet meg nem haladhat.

A fentebb meghatározott kiképzés helyett évenként 2 hetet meg nem haladó összefüggő kiképzésre lehet behívni azokat, akik a lakóhelyük távolsága, avagy foglalkozásuk természete miatt a rendes kiképzésben részt nem vehetnek.

Mentesek a leventekiképzés alól az arra testileg vagy szellemileg alkalmatlanok, továbbá a katonai nevelő-, vagy képzőintézetek növendékei.

A honvédelmi miniszter elrendelheti, hogy a leventék a kiképzés alatt formaruhát viseljenek.

A törvény ezekután a leventekötelezettség teljesítését biztosító kötelezettségekről, a leventekiképzés költségeinek fedezéséről, a leventeképzést szolgáló berendezések létesítéséről és fenntartásáról, a

¹ A leventekötelezettség az 1921. évi LII. t.-c.-kel szabályozott testnevelési kötelezettség helyébe lép, mint annak a honvédelmi és nemzetnevelési szükségleteknek megfelelő kiépítése.

— Segítettem a cigányoknak vályogott vetni...
Kitört a kacagás.

— Oszt bekeverte sárral a kezét, — igaz-e?...
— Igaz...

— Oszt hol mosta meg?...
Nagyapám a homlokára csapott:

— Most már tudok mindent: ahogy jöttem ebédelni, az itató kútnál mostam meg a kezem, a vályuban, de előbb letettem a gyűrűt a vályu szélére!...
— És ott is felejtette!

— Igen...
— Hamar menjen valaki és nézze meg azt a gyűrűt, hogy ott van-e?

Hát nem volt ott...
•

Most aztán elkezdődött a hajsza a gyűrű után...
A cigányok nem vihették el, mert azok gödörből ittak, nem mentek el a kúthoz... Dehát ki?!

A nagyapám ki akarta hívni a csendbízost a pandurokkal, hogy tartsanak kutatást mindenkinél, — de öreg Szuhay leintette:

— Ugyan mőnjön má' a nemzetes úr, ha béres, gulyás, kocsis vagy asszonyi szömély csente el, az el is dugta úgy, hogy a tizenkét apostol se tudná megtalálni...
— Hát mit kezdsz?... Hadd hallom!...

— Még nem tudom, de majd csak kitalálok valamit...
•

Másnap délelőtt úgy tíz-tizenegy óra körül kiballagott Szuhay az itatókúthoz és attól olyan ötvenhatvan lépésre lehevert az árokparton, rágyújtott és elkezdett szemlélődni...

Telt, múlt az idő, a jószág az ácsi réteket legelte,

nem volt szükség az itatásra... Ember meg egyetlen lélek se jelentkezett, csak egy szarka érkezett, úgy ebédidő tájban, valahonnét a tabdi-i negyverdőlől...

Ráröpült a hóbortos ugra-bugra madár az itatóvályu szélére és belehajolva nagyott ivott... Majd körülugrálta a vályu szélét, csörgött egy keveset, aztán nagyot rügött magán és elrepült...

Szuhay még várt egy keveset, aztán kiverte a pipát, zsebredugta és maga is visszaballagott, — de másnap délelőtt megint csak kikocogott...

Várt türelmesen, szívta a pipát, nézelődött, — de megint csak nem történt semmi, éppen csak hogy a szarka jelentkezett.

Jött pontosan ebédidőn... Ivott a vályuból... Táncoolt, meg csörgött egy keveset, — azzal elröpült...

Mondja délután Szuhay a kocsisnak:

— Pista te, nyergeld meg a Dámát!... Bemégy a városba, oszt veszöl a bazárosnál egy réz karika-gyűrűt!...

Harmadnap délelőtt, Szuhay megint csak oda ment a vályuhoz és letette a szélére a fényesre puolt rézgyűrűt...

Ahogy közelgett a dél, a szomjas szarka megint előkerült, ivott, körülugrálta a vályu szélén s ahogy a gyűrűt meglátta, örömeinek hangos csörgéssel adott kifejezést, majd a gyűrűt a csőrébe kapta és elröpült...

•
Este maga elé idézett bennünket diákgyerekeket az öreg:

— Osztán hadd hallom, ki tud közületek a legjobban célozni?!...

tanszemélyzetnek a leventeképzésben való közreműködéséről, a leventeegyesületekről, végül a leventékre vonatkozó fegyelmi szabályokról rendelkezik.

HARMADIK RÉSZ.

A honvédség és annak kiegészítése.

I. Fejezet. A honvédségre vonatkozó általános rendelkezések.

A magyar állam hadereje a m. kir. honvédség.

A honvédség feladata az országnak külső ellenesség ellen való megvédése, valamint az ország belső rendjének és biztonságának fenntartásában való közreműködés.²

A honvédség szárazföldi, légi és folyami erőkből áll.³

A méneskar a honvédség szerves része.

A csendőrség, a rendőrség, a pénzügyőrség és az állami erdészeti fegyveres személyzetének az a része, amely a hadiesemények miatt működését megszüntetni kénytelen, a honvédséghez csatlakozik.

A honvédség szolgálati és vezényleti nyelve a magyar. Zászlói a nemzeti színeket és az ország címerét viselik.

² L. idevonatkozóan a Szolg. Szab. I. R. 1. §-ának 2. pontjában foglaltakat.

³ Alaptagozódás. A honvédség belső szervezetét a törvény nem rögzíti meg. Ily rögzítés csak akadályt képezne a honvédség fokozatos, rugalmas fejlesztésének. Egyébként is a honvédség vezénylőinek, vezénylőinek és belső szervezetének joga az 1920. évi I. t.-c.-ben foglaltakhoz képest az Államfőt illeti meg.

— Mind a hárman tudunk, Mihály bácsi!...

— No de mégis, mer' azér, hogy jeles jágerre lesz nekem szükségem holnap, — tudjátok-e?!

— Hogy-hogy, Mihály bácsi?

— Hát csak úgy, hogy a nagyapa gyűrűjét nyilván, egy szarka vitte el, — azt köll agyonlőni!... Nagyt néztünk...

— Aztán hol van az a szarka?

— Az?... Hát csak valahol itt, a tabdi-i rengeteg erdőben!...

— De hisz van ott szarka ezer is!...

— Ezer?... Akkó' még nagyon jó vóna!... Tíz-ezer!...

— Dehát akkor hát, hogy találjuk meg éppen azt a bizonyosat, amelyik a gyűrűt ellopta!...

— Majd megmutatom én, csak te oszt' eltrafáldjad!...

Másnap, ahogy fölszáradt a harmat, útnak eredtünk a tabdi-i nagy kerek erdőbe... Elöl, gamós botjára támaszkodva, az öreg, a sarkában meg mi hárman gyerekek, de puska csak nálam volt...

Először az itatókúthoz mentünk, onnan meg a legelőn át az erdőhöz... Megkeresni tízezer szarka közül azt a bizonyosat...

— Pontosan a csengődi torony irányában köll mennünk, mer' azér, hogy úgy röpül minden nap vissza az erdőbe a szarka!...

Mikor elértük az erdőt, megint megszólalt:

— Nem köll túlságost zörögni, nehogy elriasszúk a madarat!... Ámbár a tojáson ülő szárnyas nem szívesen röpül föl, csak ha a fát megrúgják alatta!...

A honvédség békelétszámát az állami költségvetés tünteti fel.⁴

A honvédség állománya tényleges és nemtényleges állományra tagozódik.

A honvédség tiszti, lelkési és tisztviselői kara hivatásos és nemhivatásos állományból áll.

II. Fejezet. A hadkötelezettség.

A hadkötelezettség általános és azt minden magyar állampolgár férfinak teljesítenie kell.

A hadkötelezettség annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles a 18-ik életévét betölti és annak az évnek december hó 31-ik napjáig tart, amelyben a 60-ik életévét betölti.⁵

A hadkötelezettség magában foglalja az állítási kötelezettséget és a szolgálati kötelezettséget.

Azok a hadköteles sorban lévő személyek, akik nem állanak honvédségi szolgálati kötelezettség alatt, mozgósítás és háború idején alkalmasságuk-

⁴ A törvény a változott viszonyoknak megfelelően mellőzi a törvényhozás újoncemegajánlási jogának a felélesztését és célszerűségi okokból mellőzi a fegyveres erő létszámának a törvényben való megállapítását is. Egyrészt a megszavazott költségvetési fedezet, másrészt a mindenkori szervezési rendelkezések fogják megszabni, hogy a besorozottak milyen hányadát lehet a rendes tényleges szolgálatra igénybe venni és milyen hányadát kell, mint fölösszámút a póttartalékba utalni.

⁵ A hadkötelezettség felső határa jelentékenyen túlmegegy a világháború előtti 42. (1886. évi XX. t.-c.), valamint a világháború alatti 50. (1915. évi II. t.-c.) életévig terjedő korhatáron. E kiterjesztést a jövő háborújában jelentkező fokozott katonai követelmények és országunk sajátos helyzete teszik szükségessé.

— Hát tojáson ül?

— Csakis!...

— Hogy tudja?

— Könnyen!... Mer' ha nem ülne tojáson, akkor egész nap röpösne, oszt mindig máshol inna... De ez mindennap hozzánk jár inni, ami mutatja, hogy egész nap egyhelyt tartózkodik!

Csodálkozva néztünk egymásra: micsoda logika!

Már bent jártunk jól az erdőben, úgy, hogy az irányt jelző csengődi tornyot nem láthattuk...

— Hogy tudja tartani a helyes irányt, Mihály bácsi...

Mosolygott...

— Arra ügyelek, hogy a Nap pont a hátam közepét süsse!...

Előttünk is, meg jobbról is, balról is, a fákon fészkek feketedtek... De az öreg csak elhaladt közöttük, megállás nélkül rendületlenül...

— Ezek mind vaju-, meg véresefészkek...

— Honnét tudja?...

— Onnét, hogy nincsenek befedve!... Mert a szarka befedi a fészket, targallyal, papirossal, meg ronggyal, hogy a varju, meg a vérese ne tudjon a tojásaira, meg a kicsinyeire lecsapni...

Egyik csodálkozásból a másikba estünk...

— Nézze, Mihály bácsi, ott egy szarkafészkek, be van fődve!...

— Az a, csak éppen a szarka hiányzik belőle!

— Hiányzik?... Hát azt meg honnét tudja?

— Ejnye már! Hát a szarkának hosszú a farka, kinyúlik a fészkekből, — ebből meg nem nyúlik ki, onnét!...

nak megfelelő katonai szolgálat teljesítésére igénybe vehetők.

Az állításköteles kor annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles 21-ik életévét betölti és annak az évnek december hó 31. napjával ér véget, amelyben a hadköteles a 23-ik életévét betölti.

A szolgálati kötelezettség kétféle: rendes és póttartalékos.⁶

A rendes szolgálati kötelezettség a tényleges és a tartaléki szolgálati kötelezettségből áll.

A tényleges szolgálati kötelezettség időtartama 3 év, a tényleges szolgálatra kötelezettek azonban a légi erőnél szolgálók kivételével 2 évi tényleges szolgálat letelte után tartósan szabadságoltatnak.

A tényleges szolgálati idő a bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a tényleges szolgálati kötelezettség eltelt.

A tartaléki szolgálati kötelezettség közvetlen a tényleges szolgálati kötelezettséghez csatlakozik és annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a szolgálatköteles életének 60-ik életévét betölti.

A tartaléki szolgálati kötelezettség I., II. és III. tartalékbeli szolgálati kötelezettségekre tagozódik. A tartalékos az I. tartalékból a II. tartalékba, továbbá a II. tartalékból a III. tartalékba annak az évnek

⁶ Külön népfelkelés szervezését a törvény a világháború tapasztalatai alapján mellőzi.

Szörnyűség, mi mindent tud ez a vénember!...

— No most aztán vigyázzatok, mert valahol itt ereszkedett le'...

Lábujjhegyen jártunk, lassan, óvatosan...

Egyszeresak az öreg magához intett és fölmutatott egy sűrű vadkörtefára, melyen ott feketedett alig láthatólag a szarkafészek, benne a hosszúfarkú madárral...

— Nyilván ez lesz az, csak menj a fa alá és onnét löjje!...

Elindultam, de úgy elővett a félelem, hogy a szarka elröppülhet, hogy úgy negyven-ötven lépésről odalöttem...

A szarka kirúgta magát a fészekből és lezuhant...

Hamar másszon föl valaki!...

A fészeken ott volt mind a két gyűrű, a rántottává lőtt tojások között...

— Nemzetes úr: mi lesz a játék délután?...

— Lóversenyezzünk!... Már kölesön is kértem a juhász szamarát!...

— Hát itt van a gyűrűje — és a kezébe nyomta a rézgyűrűt — csak osztán jobban vigyázzon rá, — tudja-e?

— Tudom, tudom, — azzal sietett lóversenyezni...

Mostan aztán az édesanyámhoz fordult Szuhay: — Ehol a valódi karikagyűrű, csukja be nemzetes asszonyom a többihez, a vitrinbe... Csak osztán jól elrejtse a kulesot, oszt mondja azt, hogy elveszett!...

A visszakerült felvidékről: Rozsnyó.

december hó 31. napjával kerül, amelyben 42-ik, illetve 48-ik életévét betölti.

A póttartaléki szolgálati kötelezettség az első katonai kiképzésre való bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a póttartalékos a 60-ik életévét betölti. A szolgálati kötelezettség ugyancsak I., II. és III. póttartaléki szolgálati kötelezettségekre tagozódik.

Az összes szolgálati kötelezettségek a hadköteles kor végével megszűnnek.

III. Fejezet. Hadkiegészítés.

A honvédséget a) ujoncállítás útján, b) katonai nevelő- és képzőintézetek végzett növendékeinek tisztül (-jelöltül) való felavatása útján és c) önkéntesek belépése útján egészítik ki.

A honvédség kiegészítését polgári és katonai hatóságok végzik.

Minden közigazgatási eljárás és minden város egy-egy sorozójárás. Az állításkötelesek összeírását az állandó lakóhelyük szerint illetékes községi előjáróság, városban a polgármester végzi.

Az ujoncállítás fősorozáson vagy utósorozáson történik. A fősorozást rendszerint február hó 15-étől május hó 15-ig kell megtartani. Utósorozásokat a szükséghez mérten tartanak.

Az alkalmas állításkötelesek besoroztatnak. A besorozás tárgyában hozott határozat ellen fellebbezettelnek helye nincsen.

A sorozást a sorozóbizottságok végzik.

A fősorozások befejezése után a besorozottak számát kell megállapítani. A fölösszámúakat a póttartalékba kell beosztani. A fölösszámúak kiválasztását a törvényben meghatározott méltánylásra érdemesség foka szerint kell eszközölni.

*A besorozottak, amennyiben csendőrségi szolgálatra alkalmasak, tényleges és tartaléki szolgálati kötelezettség teljesítésére a csendőrséghez is beosztathatók. A beosztottak 5%-a karpaszományos lehet.*⁷

A bevonulási napokat a honvédelmi miniszter állapítja meg.

Ezekután a törvény a honvédségbe való önkéntes belépés feltételeit állapítja meg.

(Folytatjuk.)

⁷ Ez a — bennünket közelről érintő — rendelkezés teljesen új és magyarázatát azokban a nagyjelentőségű feladatokban kell, amelyek háború idején a csendőrségre hárulnak és amelyeknek zökkenés nélküli ellátása országos érdek. A csendőrséghez beosztandó újoncok egész szolgálati kötelezettségüket a csendőrségnél fogják teljesíteni, a csendőrségnek tehát a jövőben és pedig úgy a tiszti, mint a legénységi állományban tartaléka is lesz.

A büntettek üldözésének módszerei.

(vitéz Kudar Lajos őrnagy előadása a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem büntetőjogi szemináriumán, 1939 március 8-án.)

(Folytatás.)

β) 1938 május 1-én a tolnatamási őrs jelenti a csendőr nyomozóosztály hírközpontjához, hogy Varga Tamás tolnatamási állatorvos aranyóráját a kulccsal be nem zárt orvosi rendelőből ismeretlen tettes besurranó lopással eltulajdonította. Gyanúsítani senkit sem tud. Aznap a faluban csak egy idegen fordult meg, valamilyen festményeket árult, de már elutazott Ujdombóvár felé. A csendőr nyomozóosztály nyilvántartó irodája az aranyóra pontos leírását a még aznap megjelenő Nyomozati Értesítőben az összes csendőr nyomozóosztályokkal, csendőrőrsökkel és rendőrkapitányságokkal közli. Kiderítetlen és tárgynyilvántartásában kartotékozza. Kiértékelő alesoport a besurranó lopások kimutatásának megfelelő rovatába az adatokat felveszi. Továbbá egy kis zászlócskára, annak egyik oldalára a napot, másik oldalára a kimutatás megfelelő számát felírja és Csonkamagyarországnak közigazgatási térképén, Tolnatamási községnél beszúrja. Ez alatt természetesen a tolnatamási őrs saját örskörletében szorgosan kutat tovább pótnyomozásokkal az ismeretlen tettes után, de sajnos eredménytelenül.

1938 június 3-án, tehát 5 hét múlva az első eset után, a nagykovácsi és a lepszényi őrsök bejelentik, hogy Schwarcz Izidor néven igazolt képmásoló ügynök a budapesti Tátra képfestő szalontól megjelenve, május 2-án Nagykovácsiban, május 4-én pedig Lepszényben, előbbi helyen gróf Wenckheimtől 2 Olgyai képet, Lepszényben pedig Herczeg orvostól 3 képet két heti határidőre lemásolásra átvett és a másolásért kikötött 100 pengő felét, 50—50 pengőt

előlegül felvett. Gróf Weinckheim-ék és Herczeg-ék a Tátra képszalonnak írtak, reklamálva a két hét múlva meg nem érkezett képeket. Reklamációjukat azonban a posta „címezett ismeretlen, vissza a feladónak” jellel visszaküldte. Jelentik az utóbbi őrsök Schwarcz személyleírását, ruházatát, jelentve, hogy jellegzetessége a nagyszélű, fekete puha kalap és a feltűnően nagy és lapított hegyű orr.

A nyomozóosztály nyilvántartó irodája ezeket az adatokat is megjelenteti a Nyomozati Értesítőben azzal a figyelmeztetéssel, hogy a Lepszény, Ujdombóvár, Kaposvár, Fonyód négyszögbe eső rendőrkapitányságokat és csendőrőrsöket felkéri annak nyomozására és a lakosság előtt széles körben, lehetőleg dobszó útján való közhírrétételre, hogy Schwarcz Izidor nem csalt-e ki képmásolási ürüggyel képeket és arra nem vett-e fel előleget. Közli az állítólagos Schwarcz Izidor személyleírását, ruházatát.

10 napon belül beérkezik Tabról, Balatonszemesről, Karádról hasonló jelentés azzal, hogy a személyleírás egynéhány különbséggel nagyjában megfelel, de nem fekete, hanem zöld kalapot viselt és a következő nevet használta: Kohn Jenő és a Mátra képszalontól volt. Azonkívül a szántódi őrs jelentése szerint az ottani orvosnak a kérdett időpontban ugyancsak besurranó lopással elveszett a nyári felöltője.

Ezek az adatok csak úgy kerültek napfényre, hogy a szégyenlős károsultak nem tettek panaszt, de az eset közhírrétételekor mégis jelentkeztek.

A kiértékelő alesoport most az újabban kapott adatokat összegezi. Saját nyilvántartásában már meglevő adatokkal kiegészíti, összehasonlítgatja és az azonosnak vélt esetek között összefüggést létesít szám- és színekapcsolással. Azonos színű kis zászlóival Schwarcz alias Kohn működési vonalát kitűzdeli, majd bűnlajstromát összeállítja. Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz fordul. Kéri a képmásolás ürüggyével csalás miatt elítéltek összes személyadatait. Ezeket a személyadatokat a meglevőkkel összehasonlítgatja, egyezteteti és megállapítja, hogy a tettes minden valószínűség szerint nem Kohn és nem Schwarcz, hanem eredeti néven Grün Adolf, csalás miatt többszörösen büntetett csalóval lesz azonos. Míg ez az értékelés folyik, beérkezik a mezőhegyesi őrsről a jelentés, hogy az ottani jószágkormányzó irodájából ismeretlen tettes értékes festményt elloptott. Gyanúsítva egy képügnök, aki Gráz Henrik néven igazolta magát a jószágigazgatónak azzal, hogy a budapesti Harmónia cégtől van.

A kiértékelő alesoport feltételezi, hogy Grün Adolf a kérdéses személy, s hogy működési színterét a Dunántúlról a Tiszántúlra tette át, talán ott is jól jövedelmez az üzlet. A csendőr nyomozóosztály hírközpontja most már a Nyomozati Értesítő útján felhívja a Maros, Tisza, Körös által bezárt területen levő rendőrhatalóságok és csendőrőrsök figyelmét és kéri Grün Adolf elfogatását, mellékelve az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivaltól beszerzett fényképének is a másolatát.

Orosházi őrs jelenti telefonon június 15-én, hogy Grün Adolfot őrizetbe vette. Nála aranyóráról és felöltőről zálogcédulát talált. 3 képet, hamis igazolványokat, Schwarcz Izidor, Kohn Jenő névre.

Balatonfüredi csendőrségi gyógyház.

Kiértékelő alcsoport azonnal értesíti érdekelt társai, nagykönyvi, lepszényi, szántódi stb., stb. őrsőket és érdekelt rendőrhatalóságokat, hogy Orosházán Grün, alias Kohn, Schwarcz nyomozásra átvehető. Mindegyik őrs, rendőrkapitányság azután kézről-kézre adja Grünt, szembesíti a károsultakkal, bemutatják a besurranó lopások színhelyének közelében felkutatott tanuknak, vajjon látták-e ott a kérdéses időben megfordulni, s ezzel Grün bűnlastroma kiderül.

A most elmondottak egy megtörtént családi és besurranási sorozat rövid vázlatát volt, leegyszerűsített formában. Ezzel csak érzékeltetni akartam azt a módszert, amellyel a kiértékelő alcsoport a bűnesetek közötti összefüggéseket fűrkészi és aktivitásával a nyomozásokban közreműködik. Csupán családoknál 60 féle válfajjal dolgozik ez az alcsoport. És a 60 válfaj 120 egyéb szempontok szerint széjjeltagolt típusaival. Természetesen a lopások és egyéb bűncselekmények kiderítésénél, azok külön sajátosságainak a figyelembevételével folyik ez az anatómus boncoláshoz hasonló módszerű kutatás.

Volt olyan eset is, amikor a tettes még jelen volt a faluban akkor, amidőn a kisbíró kidobolta a képesaló személyleírását és eljárási módozatait s midőn ezt a tettes hallotta, nyomban kerékpárjára szállt és 4 községgel odébb ütötte fel működési szín-

terét. Dobbal nem lehet verebet fogni, mondja a közmondás. És a kriminalisztika még ezt a szabályt is megcáfolja. Mert alighogy barátunk az újabb községben megkezdte működését, mindjárt csendőrkézre került, mert a dobszót figyelmesen hallgató polgárok éppen azért vétették őrizetbe, mert egy órával előtte a kisbíró kidobolta, hogy miként szokta csalásait elkövetni. S erről nyomban ráismertek. No meg az is bizonyította az eredményt, hogy a kiértékelő alcsoport a tettes működésének színhelyétől jó távol vont meg azt a nyomozó kört, amelyben a büntettest működni sejtette. Ebben a nagy körben kivétel nélkül értesítette az őrsőket és rendőrséget a tettes működésének módszereitől. S mivel nem jutott ki a körből, rajta vesztett.

A mostani példák rövid gondolatvázlatában találkoztunk egy-két olyan kriminalisztikai fogalommal, melyet — úgy érzem — közelebből is be kellene mutatnom.

A kiértékelők munkája azon a kiváló kriminalisztikai tapasztalatokon alapszik, hogy minden büntettestnek a bűn elkövetési módjában külön egyéni sajátossága van, ami őt, az egyént, feltétlenül megkülönbözteti a másiktól. Csak ezt az egyéni sajátosságot jól fel kell ismerni, értelmesen meg kell fogalmazni. Ez a sajátosság a bűnözőket életük végéig kíséri, akárcsak az ujjnyomok titokzatos raj-

zolatai. Ezek is nagyságukban, térelhelyezkedésükben a növekedéssel változnak. De születéstől a halál pillanatáig a rajzolatok változatlan képet mutatnak.

A kiértékelési gondolat alapelvei szerinti munka 1935 január 1-én indult meg. Négy év alatt elért 596 igen nehéz, kiderítetlenül maradt esemény kiderítése igazolja az ötlet kiválóságát, ami évi átlagban 200 bűn eset kiderítéséhez vezet. A módszerek fejlődő tökéletessége az eredmények növelésével biztat. Ez az út már a specializálódás útja, amidőn a bűncselekmények specialistáira speciálisan képzett nyomozó közegeket és speciális módokat kell szervezni.

ad I. 2. B. c) Mivel a büntetések üldözése csakis akkor eredményes, ha az élő anyag, az elfogandók névsora, a legtávolabbi tanyán portyázó csendőrzárór birtokában van, ezért a Nyomozati Értesítőnek és a Bűnügyi Körözések Lapjának valamint a Wienben megjelenő Nemzetközi Körözések Lapjának (Internationale Öffentliche Sicherheit) még érvényben levő anyagából a nyomozóosztály hírközpontjának vezetője *Nyomozókulcsot* szerkeszt, hogy azzal minden portyázó járőr ellátható legyen. A nyomozókulcs abc sorrendben felöleli azoknak a neveit, akiket el kell fogni, vagy akiket valami miatt keresnek, akiknek igazolványai veszttek el, továbbá különleges ismertető jeleket, a test tájainak abc szerinti felsorolásában.

Igy pl. akiknek az *ajakán* anyajegy, mélyedés, sebhely, szemölcs van, vagy az alsó, vagy a felső ajka vastag, vagy előre áll stb., stb.

Végül tartalmazza a kitiltott sajtótermékeket. Ez a pompásan szerkesztett segédlet óriási szerepet tölt be az elől már említett igazgató eljárásnál.

A Nyomozókulcsot félévenként adják ki, kéthavonként pótlékokkal látják el, 10 naponként pedig névmutatókkal egészítik ki.

A Nyomozókulcs 3280 példányban készül, 15.663 nevet tartalmaz 19.399 adattal. 1930 május 1-től 1939 február 28-ig 4776 büntetett kézrekerítését eredményezte.

Összegezve a csendőrségi nyilvántartás 11.879 pozitív válaszát, a Nyomozókulcs 4776, a Nyomozati Értesítő 4229 és a kiértékelő alesoport 596-os eredményét, a közel 9 év alatt 21.480 büntetett, illetve bűncselekmény kézrekerítését, kiderítését eredményezte. Ez a hatalmas szám is azt igazolja, hogy a büntetéseket üldöző állandó jellegű üldözési módszerek beváltották a hozzáfűzött reményeket. Annál is inkább, mert hiszen ezek a nehezebb nyomozási esetek közé tartoznak, amelyek azelőtt rendszerint kiderítetlenek maradtak.

ad I. B. 2. d) Sokszor azonban a 24 óra igen hosszú idő ahhoz, hogy egyes, különösen sürgős üldözési intézkedések országosan ismertté tessenek a közbiztonsági szervek előtt. Ezt a célt szolgálja a közbiztonsági rádió. Rádióköörözéssel pillanatok alatt szerterőpíthetők az országba a kívánt adatok. Nagyobb bűncselekmények alkalmával, ha a nyomozás érdekében kívánatos, a csendőrségi híradó alosztály budapesti híradó őrséje az adatokat azonnal közli a csendőrségi híradó őrsökkel. Ha még ezen túlmenő, szélesebbkörű rádióköörözésre van szükség, a csendőrség híradó alosztálya felkéri

a belügyminisztérium közbiztonsági központi rádióállomását a híryanagnak a rendőrséggel való közlésére is.

A belügyminiszter úr közbiztonsági rádiója hasznos és közérdekű összeköttetést létesít a büntetések üldözése terén az ország összes közbiztonsági szerveivel, valamint a külföldi rendőrségekkel. A Nemzetközi közbiztonsági rádiószolgálat adóállomása Berlin. Ez adja tovább a híryanagot a többi európai állomásnak. A bűnözés mai fejlett fokában a nyomozás szolgálatába beállított rádió is hatalmas és nélkülözhetetlen eszközt ad a büntetéseket üldöző kezébe, amely villámgyors hírközlésével a legnagyobb sebességű közlekedési eszközök nyújtotta előnyöket is túlszárnyalja. Másodpercenkénti 300 ezer kilométeres sebessége minden távolságot pillanatok alatt áthidal.

ad I. B. 2. e) Másik igen gyors és sokszor eredményes eszköz az üldözésben a napisajtó. Általános elterjedtségénél és gyors hírszolgálatánál fogva igen alkalmas arra, hogy a lakosságnak a büntetések elfogásában való közreműködését közvetítse. Számos esetben az újságokból kapják az első hírt a nyomozó szervek valamely bűncselekményről. A közlendő híryanaggal azonban óvatosan kell bánnunk, tudva azt, hogy azt a tettes is olvashatja. Ezenfelül bűncselekmény gondolatát vagy fogásait ébresztheti fel. (Matuska a biatorbágyi merénylet-hez a kontaktusos gyűjtást újságból ismerte meg.) Jogos magánérdekeket veszélyeztethet még nem kellően megállapított tényállások időelőtti közlésével.

Különösen tanuk felkutatásában vagyunk igen hálásak a sajtónak. Olyan jelenségekre hívhatja fel az újságolvasó figyelmét, amellyel egyenesen ráírnyíthatják a közfigyelmet arra, hogy milyen embert keresnek a nyomozó szervek. A belvárosi bankrablók sáros ruhájára ráterelte a sajtó a közfigyelmet és így ismert arra rá egy szorgalmas újságolvasó, holott más körülmények között a sáros ruhájú ember mellett érdektelenül ment volna el. A pesthidegkúti rablógyilkos, az alagi hitvesgyilkos, a vesesési postarablás kiderítését hozom fel csupán példának abból a sok százból, melyeknek eredményeit jórészt a kitűnő napilapoknak köszönhetjük.

Viszont az apróhirdetések figyelmes olvasása útján számos államellenes bűncselekmény kiindulópontját kaptuk meg.

Itt emlékezem meg a rendőrkutyáról is, amely az általános közhiedelem szerint nagyon fontos szerepet játszik a büntetések üldözésében. A valóságban ez nem áll. A csendőrség évekig kísérletezett jelentősebb eredmény nélkül. Az eb a bemutatókon tetszetős eredményeket produkált, a valóságban azonban nem. Annyi feltételtől függ eredményes működése, úgy, hogy ez a sok feltétel ritkán valósul meg egyszerre. A fontos az ugyanis, hogy az eb az eset után egész rövid idő alatt ott legyen a helyszínen. Ne legyen se meleg, se hideg, se nedves, se száraz idő. Kedvező talajviszonyok legyenek. A kutya is jó legyen, a vezető is. Ezek egyszerre bizony a legváltozatosabb eseteket mutató bűnügyi helyszíneknél nehezen fordulnak együtt elő.

A tettes kézrekerítését mozditják elő a helyszínelő autók, a különféle nyombiztosító technikai felszerelések, a jelentőségében folyton emelkedő

A hévízi csendőrségi gyógyház.

csendőrségi bűnügyi laboratórium. De ezekkel az idő rövidsége miatt nem foglalkozhatom.

ad. II. Vessünk most egy pillantást arra, hogy az egyes nyomozó járőrök, őrsök, nyomozó alosztályok ezen a nagy kereten belül és ezzel a kerettel fenntartott folyamatos érintkezésén felül egy a területükön előfordult bűneselekmény nyomozásakor saját hatáskörben milyen módszereket alkalmaznak a büntettes kézrekerítésére.

Egy régi szakember egyik kriminalisztikai dolgozatában arra a megállapításra jutott, hogy „városokban, ahol a lakosság nagyrésze felvilágosodottabb, mint a falusi, mindazok a személyek, akik a bűneselekményre vonatkozóan felvilágosítással tudnak szolgálni, észleletüket rendszerint önként közlik a nyomozó hatóságokkal. Községekben más a helyzet. A falusi ember tartózkodó, nem mozgékony és a hatóságok és a csendőrség támogatásának szükségességétől nincsen áthatva. A csendőr tehát nem számolhat azzal, hogy aki tud valamit, kérdés nélkül is közli majd vele. Ellenkezőleg abból kell kiindulni, hogy senki sem szól semmit, ha nem kérdezik”.

Ebből következik, hogy a csendőrnek nemcsak a tettes után, hanem a tanuk után is nyomozniuk kell. Falusiak nem szívesen mennek „törvénybe, vaj ki tudja, mi lesz annak a következménye?” No meg az elmaradt munka is jelentősebb a szemében, nemkülönben a haragos bosszúja is fékezőleg hat a tanu közszereplésére. Így tehát a nyomozó járőr legtöbbször önmaga kénytelen a tettes valószínűsíthető útját kikombinalni és elképzelése szerinti útirányokban lakó tanukat nyomozni.

Hogy a tettes hova tűnhetett el, általában két feltevésből kell kiindulni:

a) a közelben rejtőzködik (Matuska a robbanás után a helyszínre ment. A madocsai csendőrgyilkos a helyszínen maradt. A foktői rém a helyszín közelében lett öngyilkos);

b) azon igyekszik, hogy minél távolabb kerüljön a helyszíntől.

a) esetben célszerű módszer lesz a helyszín és közvetlen környékének átkutatása, megrazziázása, vagyis mindenkinek az igazoltatása, minden rejték hely átkutatása, a helyszín közelében és a helyszín köré vont körön belül.

b) esetben eljárásunkat ismét két részre tagolhatjuk:

1. ismert irányba menekült,
2. ismeretlen irányba menekült a tettes.

Ismert irányba menekülő tettes elé falat húzunk, a menekülés irányába eső közbiztonsági szerveknek és hatóságoknak figyelmét felhíva a tettes személyére azzal, hogy ezt legszélesebb körben hozzák a lakosság tudomására. Ez a fal természetesen ne vékony, rabicfalszerű vonal legyen, hanem mélységben jól és sűrűn tagozott.

Ismeretlen menekülési irány esetén a bűneselekmény színhelye körül széles kerületű kört vonunk. Erre a módszerre már a képmásoló ügynök családi esetének ismertetésekor felhívtam a figyelmet.

Kiskörös község határában 1930 nyarán az egyik csorda-kútban ismeretlen férfihullát találtak.

Sebők András thts. ócsai öpk. közel 17 évig lovagolta szolgálati lovát.

Sérüléseiből, ruházatának állapotából rablás és gyilkosság volt alaposan feltételezhető. Az esetről a nyomozást vezető szegedi nyomozó alosztály igénybe vette előadásom elején ismertetett állandó permanenciális üldözési módszert. A tettes többiben is megfordult hatósági kézen és ellenére annak, hogy aránylag pontos és jó személyleírást közölhetünk, mégis a tettes mindenhol kisiklott. Ezért a szegedi nyomozó alosztály nyomonüldözés közben a Duna—Tisza, a szerb határ és budapest—szolnoki téglalapon külön önálló üldözési négyszöget teremtett és 79 távirattal igyekezett a négyszögben levő közbiztonsági szerveket értesítve, a bűntettet kézrekeríteni. Ugyanakkor az alosztály összes nyomozóit is az elfogásra kivezényelte. Az üldözési intézkedések sikerre is vezettek, mert a tettes jelenléte előbb fél napi, utóbb óráról-órára közelebbi körben volt megállapítható. Végül is egy erős járőr a körből kitörni készülő tettest erőyes fellépéssel kézrekerítette.

Természetes, más a helyzet, ha névleg ismert, vagy névleg ismeretlen tettest üldözünk. A személyében ismert tettes elfogására teendő intézkedéseknél a célba vett egyén leírása és fényképének kiosztása sokkal könnyebb, az ismeretlen tettestről csak foszlányok közölhetők. De mindkét esetben a fősúlyt a tettes ismertetőjeleinek, ruházata legfeltűnőbb darabja leírásának és a birtokában levő használati tárgyaknak (szemüveg, táskák, bőrönd, kosár stb.) találó leírására fektetjük. Ki ne emlékeznék vissza a zöld hubertus kabátot viselő Schreiber Tamásra, akiről egy időben a zöld hubertus kabátokat „Schreiber-kabátok”-nak nevezték, vagy az alagi férjgyilkos asszony fonott szatyorára.

Ezek az üldözési tervezetek csak irányelvek, amelyek az eset sajátosságaihoz és a szükséghez mérten bővíthetők vagy csökkenthetők.

A nyomozó járőrök tehát nem elégszenek meg azzal, hogy a nyomozóosztályhoz bejelentik ismert adataikat és a nyomozóosztály a cselekmény súlyához mérten mintegy önműködően hozza működésbe állandó jellegű üldözési módszereit a tettes üldözéséhez, hanem a nyomozó járőr őrsparancsnokságával egyetértőleg önálló üldözési intézkedéseket is foganatosít a fenti módszereknek és a helyi viszonyoknak figyelembevételével.

Ezeknek a módszereknek a helyes kiválasztására és időbeli alkalmazására az őrök és a nyomozó alosztályok előkészületeket tesznek folyamatba. Ezek megtervezéséhez a térkép, a vasúti menetrendek, úthálózatok, autobusz, autó, repülőjáratok és a távolságok úgyszólván perenyi és méternyi pontosságainak alapos ismeretei szükségesek. Előre kiszámítva azt, hogy az üldöző járőrök egyes pontokat gyalog, kocsin, autón, személy- vagy gyorsvonaton mennyi idő alatt képesek elérni. Mennyi időbe tart telefonon, rádióval, vagy egyéb eszközzel a tettes valószínű tartózkodási helyét elérni.

Ezek a kis, valósággal mozgósítási tervek a legváltozatosabb elképzelés szerint készülnek. S ha mindenesetre nem is lesz megfelelő az elképzelésünk, de előkészített sémák alapján adott esetben könnyebb a kiegészítést megterveznünk, mint a súlyos bűncselekmény okozta lelki-izgalom hatása alatt sikeres tervet pillanatok alatt konstruálnunk.

Még az ilyen körülményű üldöző intézkedések és előintézkedések ellenére is lesznek esetek, amikben szorgos razziák, nyomon-üldöző intézkedések ellenére is egérutat nyer a tettes. Ilyenkor mozgósítjuk a bizalmi felderítőket. A nyomravezetők számára jutalomdíjakat tűzünk ki. Végigpuhatoljuk az idegenből érkezett új munkások és alkalmazottak múltját. A gyanúsított lakása, valamint a helyszín közelében lest tartunk.

A les külön speciális csendőrségi üldözési módszer. Az úton portyázó járőrt kakastollas kalapja, egyenruhája és messzire csillogó szuronyos fegyvere már messziről elárulják. Hiába dolgozta ki a járőr a legügyesebb kézrekerítési tervet, ha jöveletét öltözete messziről elárulja és ezzel alkalmat ad a tettesnek újbóli elrejtőzésre. Inkognitóját megőrzendő, igénybe vehet polgáriruhás csendőrt bármiféle áöltözetben. Vagy pedig éjnek idején a gyanúsított, vagy hozzátartozója, jóbarátja, szeretője lakásának közelében, mint a haretérén a jó csatár, elrejtőzik. De úgy, hogy a kívánt helyet szemmel tarthassa és a gyanúsítottat előtoppanáskor lefűlhesse. Fáradtságot nem kímélő, testi akadályokat nem ismerő csendőrrajzaink sokszor esőben, hóban, zivatarban órákhozát kitartanak egy-egy helyen csak azért, hogy ügyes üldöző intézkedéseik elől kicsúszó tetteseket végül is elfoghassák.

Szándékosan maradtam példáimnál és forrásaimnál magyar területen. Holott sokkal érdekesebb, tanulságosabb szabályokat és eseteket sorolhattam volna fel a külföldi kriminalisztikai szakirodalomból. Ezt azonban szándékosan mellőztem. Meggyőződésem, hogy honi talajon is van elegendő kriminalisztikai probléma és tanulságos eset. És mert a csendőrség elsősorban és mindig is ízig-vérig magyar intézmény volt és az is marad. Problémáit, melyek elsőrangúan nemzeti problémák, hiszen az ország területének 97%-át, a lakosság lélekszámának pedig 70%-át működése területébe számítja — önerejéből kényszerül megoldani s az eddigi tapasztalatok szerint meg is fogja oldani.

Ki tudta?

Ferenc Ferdinánd és neje gyilkosai: Princip és Gavrilovic voltak.

EMCÉKEZZÜNK!

Csibi Zsigmond boicai őrsbeli 2. oszt. őrmester a románokkal harcolva Zöldesdnél, 1919 április 16-án elesett.

Kulisits János temesszigeti őrsbeli csendőr csónakon való portyázás közben, mivel a hirtelen feltámadt Kosova-szél a csónakot felfordította, 1894 április 17-én a Dunába veszett.

Belanka András béli őrsbeli alőrmestert és járőrtársát **Budai János** próbacsendőrt, a bokszegebéli vasútállomáson román katonák 1919 április 17-én elfogták és Monoró határában kivégezték.

Bodnár Lajos 2. oszt. őrmestert, a bélegregyi őrs parancsnokát és **Szilágyi János** alőrmestert román katonák 1919 április 17-én Bél mellett sebesülten elfogták, majd Bélmárkaszáken halálra kínozva eleve-
n eltemették.

Lovas Gyula csanakhegyi őrsbeli csendőr 1914/15. telén a petrozsény-környéki havasokban razzia alkalmával megbetegedett és 1915 április 18-án Gyulafehérvárott meghalt.

Pongrácz Aladár századost, a zilahi szakasz parancsnokát, **Ferencz Andás** járásőrmester bánffyuhunyadi, **Tóth Ferenc** járásőrmester hidalmási járás- és őrsparancsnokokat és **Jakabos Pál** 1. oszt. őrmester mezőörményesi őrsparancsnokot vörös terroristák Püspökladányban 1919 április 20-án kivégezték.

Körmendi Elek 2. oszt. őrmester, a szatmárcsekei őrs parancsnoka és **Borbély Károly** szatmárcsekei őrsbeli alőrmester a laktanyát támadó vörös katonák elleni harcban 1919 április 20-án elesett.

Uzsvai László németmokrai őrsbeli alőrmestert a csendőröket megtámadó ruthén kommunista néptömegből 1919 április 21-én Herincsén agyonlőtték.

Resch Mihály őrmester, élesdi járás- és őrsparancsnok 1904 április 24-én lázadó tömeggel vívott harcban Élesden elesett.

Bodor József nyárádszeredai őrsbeli csendőrt 1919 április 24-én Máriapócsról való visszavonulás közben román katonák Pócsperiben elfogták és kivégezték.

Pethő Lajos ratosnyai őrsbeli próbacsendőr 1915 április 25-én Ratosnya és Palotailva közt járőrszolgálat közben a Marosba fulladt.

Mózer János dobozi őrsbeli csendőrt a románok 1919 április 25-én Dobozon kivégezték.

Schwalb Ernő brassói kerületbeli alőrmester Szerbiában szerzett ragályos betegségében 1918 április 26-án Prijepoljében meghalt.

Bertalan Sándor létkai őrsbeli alőrmestert a románok Kabán 1919 április 26-án agyonlőtték.

Kelemen Károly budapesti 3. lovas tanalosztálybeli törzsőrmester-patkókovácsot 1929 április 26-án Cegléden vasalás közben a ló agyonrúgta.

Krankilla István emődi őrsbeli csendőr verekedők megfékezése alkalmával 1904 április 4-én Emődön szenvedett sebesülésében április 28-án Miskolcon meghalt.

Pálfi Károly járásőrmester, munkácsi járás- és őrsparancsnokot kommunista munkások Várpálánka határában 1919 április 28-án megölték.

Molnár János szomotori őrsbeli csendőrt 1914 április 29-én Szomotorban verekedő gulyások, akik ellen szolgálatilag fellépett, megölték.

Juhász András 2. oszt. őrmester, a velejtei őrs parancsnoka, 1919 április 29-én a csehekkel vívott harcban Velejtén elesett.

Lovasjárőrök fokozott ütemű portyázása.

írta: NEMES BALINT tiszthelyettes.
(Kunmadaras.)

Az 1937. évben első ízben, majd az 1938. évben folytatólag elrendelt fokozott ütemű lovas szolgálat tapasztalatait szeretném az alábbiakban ismertetni s a köz javára értékesíttetni.

A Belügyminiszter Úr által elrendelt próbaportyázás lényege az volt, hogy tekintetbe véve az év- és napszakot, terepet, időjárást és a szolgálati feladatot, a portyázó lovasjárőr felváltva ügetett, lépésben lovagolt és vágta. Ott, ahol a terep, időjárás vagy a napszak nem engedte meg a vágat, a járőr ügetésben portyázott. Ha ez nem volt lehetséges, lépésben lovagolt. Így tehát minden egyes alkalommal más és más idő alatt portyáztak le egy-egy őrzőjáratot.

Ilyen (háromhónapos) próbaportyázásra volt az én őrsöm is — 1937 június, július és augusztus hónapokra — kijelölve. Ennek a 3 hónapi próbaportyázásnak az eredményét óhajtanám bajtársaim előtt ismertetni, tekintettel arra is, hogy annakidején igen sok idegenkedést tapasztaltam ezen tervvel szemben. Hallásból tudom, hogy ezen idő alatt őrsünket „repülő őrs”-nek is nevezték.

Úgy a tervbevett, mint a jelenlegi rendszert egymással szembe állítom, hogy ezekből tűnjék ki egyik és másik előnye és hátránya.

A jelenlegi rendszernek, a lóháton teljesített szolgálatot a Szut. 275. pontja a lépésjármódhoz köti.

Ez igen nagy megkötöttséget jelent és ennek a gyakorlatban a következő hátrányai vannak:

1. Sok időt vesz igénybe.
2. A ló és lovas kihasználva nincs.
3. A megkötöttség és a sok idő, a lovas legénységnek alkalmat ad a szabálytalanságok elkövetésére.

1-hez: A lovon portyázó járőr, a Szut. 275. pontjában foglaltak szerint rendes viszonyok között lépésben lovagol. Sebesebb jármódot csak akkor használhat, ha sürgősség esete áll fenn. A Szut. 262. pontja szerint tehát úgy portyázik a lovas csendőr, hogy lova percenként 110 lépést lép. Tehát alig halad gyorsabban, mint egy gyalogos járőr.

A lovas- és gyalogportyázás között az eltérés a következő:

Pl. a Szut. 6. melléklete szerint 16 km. távolságig egyenlő, 16—50 km. távolságig az I. számítás szerint gyalog 42 óra, lovon pedig 26 óra portyázási idő van megállapítva, tekintet nélkül a terepre, év- és napszakra, időjárásra, stb.-re.

Ha ezt tovább nem is vizsgáljuk, önkéntelenül is felvetődik az a kérdés, hogy 50 km. út megtételére — lóháton — szükséges-e a 26 óra idő? Van-e szükség 50 km. út megtételére 18 órára? Van-e szükség 50 km. lépésben való lovaglás után 8 órai pihenőre?

Nincsen szükség egyikre sem.

Az 50 km. út megtételére, a 18 órai idő akkor sem szükséges, ha a járőr lépésben lovagol és a Szut. 262. pontjában foglalt elvek szerint portyázik, mert az örsökre beosztott hátsólovak lépése éppen az állandó lépésben való járástól annyira ki van fejlődve, hogy percenként jóval többet tesznek meg. Azonban ez a gyorsabb járás nem esik a szolgálat hátrányára, mert ez is módot ad a terep alapos áttekintésére. Ezt még az ennél gyorsabb jármódok is teljesen megengedik. Csakhogy ott van a baj, hogy az ilyen portyázás utasításaink szerint szabálytalan. Pedig a járőr ezt az 50 km.-es utat 8—9 óra alatt is éppúgy le tudná portyázni, mint 18 óra alatt.

Ezt a lassú jármódban való portyázást megnyújtja még a pihenő is. Egy 50 km.-es őrzőjárat portyázása közben a járőrnek 8 órai pihenőt kell tartani. A pihenőből pl. 30 km. út megtétele után megtart 6 óra nagy pihenőt. A pihenő letelte után felnyergel és 15 km. megtétele után újra tart 3 óra kispihenőt. Ezután portyázik még 5 km.-t és a teljesen kipihent ember és ló bevónul az örsre. Egyik sem lett kihasználva. Pihentebbek, mint amikor elindultak.

2-höz: A ló a mai lótap és gondozás mellett célszerűen csak akkor volna kihasználva, ha naponta 20—30 km. utat járna be, különböző jármódokban. Ez a távolság bejárása felelne meg a lóval szemben támasztott követelményeknek, tekintve azt, hogy a lovas tanalosztályoknál lévő iskolalovak napi lovardája és tereplovaglása kb. ennyi útnak felel meg és mindig sokkal jobb erőállapotban vannak, mint az örsökre beosztott lovak.

A jelenlegi rendszer mellett a lovak napokig az istállóban állnak, ha csak valamelyik hon levő csendőr meg nem jártatja őket. De sokszor ez is elmarad, mert megtörténik, hogy két nap sines odahaza az örsön senki. De ha mozognak is — a lovardát kivéve — ez csak lépésben történik. Ami arra vezet, hogy az ilyen gondozás és jöltápláltság mellett a lovak elzsírosodnak. Ezt a lovas is elősegíti a következőképpen:

A magyar ember lóra született. A lovát annyira szereti, hogy inkább maga nem eszik, de lovának a táplálékát még akkor is megszerzi, ha a lóeledel bármennyibe is kerül és minden igyekezete oda irányul, hogy lova szép, illetve kövér legyen. Így van ezzel a csendőr is. Van csendőr sok, aki — ha hosszú szolgálat közben — a magával vitt lótap elfogy és pénze kevés van, lovának a rendes adag lótapot megveszi, ő pedig vagy nem eszik, vagy csak kenyeret egyedül. Minden alkalommal — szolgálat közben is — első gondja a ló és bőséges ételmezése és szolgálat után is éppúgy oda adja neki a rendes lótapot, mintha szolgálat közben nem tömködté volna állandóan, hiszen erre a megelőző szolgálat körében ideje és alkalma is nagy van.

Már most az így dédelgetett ló minden bizonynyal elhízik. Az elhízott lovaknak pedig az a hátrányuk, hogy a szervi betegségekkel szemben igen fogékonyak. Ezenkívül gyávák, puhák és ha a szükség

úgy kívánja, hogy a megszokott kényelmesnél jobban igénybe kell venni őket, az erőltetettebb hajtást nem bírják, mert hájdúsak és izomszegények. Ha az ilyen, lépéshez szokott lovakkal ügetünk vagy vágatunk, idegesek, elrohannak, leizzadnak, mert csak a lépésjármódhoz vannak szokva.

A lovak elzsírosodása nemcsak szervi betegségeket idéz elő, hanem az ilyen lovak lába idő előtt tönkre megy. Ez úgy áll elő, hogy a kipihent és túltáplált ló, amikor az istállóból kikerül, jókedvében ugrál és az ugrálás következtében könnyen eshet a lábának baja. Ezt elősegíti az is, hogy az állandó lépésben lovagló és elpuhult lovas, az ugrándo-
zó lovat megfékezendő, annak szájába beleránt, ami, különösen a hátsó lábakra hat igen hátrányosan.

Hogy a lovak kipihentek, annak főleg oka az, hogy a helyi nyomozó- és egyéb szolgálatoknak oly nagy a száma, hogy a lovak jobb kihasználását kizárja.

Ha a lovak örsön történő kihasználását szemügyre vesszük és példaként egy 6 fővel és 6 lóval rendszeresített örsöt veszünk alapul, a következő eredményt kapjuk:

Pl. Öt őrzőjárat van. Az őrzőjáratok havonta egyszer vannak portyázva, mert ezt többízben a helyi nyomozó- és egyéb szolgálatok nagy száma nem engedi meg. Így a havi egyszeri portyázásból, a jelenlegi rendszer mellett, egy hónapban egy lóra a legjobb esetben 212 km. út esik. Ehhez a 212 km. őrzőjáratportyázáshoz, ha hozzáadjuk a havonta tartott 5—6 lovardát és az igen kevés számú lóháton végzett nyomozó- és egyéb szolgálatból eredő kilométer-számot, semmiesetre sem kapunk többet havonként egy lóra 250 km.-nél. Ebből naponta átlag 8—9 km. esik, ami igen kevés.

Az állandó lépésben való portyázás káros a lovasra is, mert a 40—50 km.-t lépésben portyázó csendőr megúnja az ülést, ennek következtében helytelen ülést vesz fel, ami a ló feltörését is eredményezheti. Az állandó, lépésben lovagló csendőr elpuhul, elhízik, elkényelmesedik és a sebesebb jármódban való lovaglást vagy nem bírja, vagy a lovaglásból kiesik és utánképző tanfolyamra kell vezényelni, aminek bizony a közbiztonsági szolgálat vallja kárát.

3-hoz: A Szut. előírja, hogy a lovascsendőr rendes viszonyok között lépésben portyázik. E jármódhoz mérten a Szut. 6. mellékletében meg van szabva, hogy bizonyos távolságot mennyi idő alatt kell lejárni és az őrzőjáratok kilométerszáma után van megállapítva, hogy egy őrzőjáratot hány óra alatt kell leportyázni.

Így tehát meg van szabva, hogy egyik tereptárgytól a másikig az utat mennyi idő alatt kell megtenni, tekintet nélkül a terepre, év- és nap-szakra, időjárásra és a szolgálati feladatra. Tehát minden tereptárgyhoz való megérkezés, ott tartózkodás és elindulás ideje ki van számítva és a járőrnek ezek szerint kell viselkednie, mert ha ezt a meg-szabott kereteket áthágja, szabálytalanságot követ el.

Ha ezen portyázás szerint veszünk egy őrzőjáratot és a járőr portyázását figyelemmel kísérjük, még a leglelkiesmeretesebb járőrrel is megállapíthatjuk, hogy az őrzőjáratot nem az előírt szabályok értelmében portyázta le.

Ennek okai a következők:

Lengyel László fhdgy. felvétele.

A túltáplált és kipihent ló nem nyugodt, lassú lépéssel megy, hanem ugrál, elragad és van eset, hogy a ló megnyugtatósára kilométerek szükségessé válnak. Már pedig az így megtett út nem szabályszerű portyázás, mert a lovával elfoglalt csendőr a terepet nem tudja áttekinteni és a tereptárgyakhoz, az előírt időnél hamarabb érkezik, de a szolgálati lapba nem ezt az időt írja be, hanem azt, ami a távolsági kimutatás szerint helyes, mert, ha a valóságos időt írná be, felelősségre lenne vonva amiért a tereptárgyakhoz hamarabb érkezett. De ha ez az eset nem is áll fenn mindig igen gyakori az, hogy a kifejlett lépésű lovak percenként nem 110 lépést tesznek, hanem sokkal többet. Így a járőr emiatt ér a tereptárgyhoz és a 10–20 perccel előbb történt érkezést palástolandó, nem írja be a valóságos érkezés idejét, hanem a szabályos időt. Ez a 10–20 perc különbség az első tereptárgynál már biztosan meg van és mire a nagypihenőre ér, órákká dagad.

Szabálytalanságba viszi a járőrt még az is, hogy a tereptárgyaknak egymáshoz való távolságát sok évvel ezelőtt — a térképről — az őrsparancsnok mérte le, aki már nincs az őrsön és most nem tudja senki, hogy a távolság melyik úton lett lemérve. A jelenlegi őrsparancsnokra, illetve a járőrökre van bízva, hogy a dűlőutak útvesztőjének hosszabbját

vagy rövidebbjét válassza. Azonban minden esetben azt az időt fogja a szolgálati lapba beírni, amit a távolsági kimutatás szerint szabályszerűnek vél.

Ezek a szabálytalanságok, mondhatni kényelemszeretetről erednek, de elkerülni nehezen lehet. Hogy a járőr ezt a szabálytalanságot elkerülje, sok lovascsendőr úgy portyázik, hogy zsebóráját kezében tartja. De így is éppen úgy előbb ér a tereptárgyakhoz, mint óra nélkül, mert a ló lépése igen fejlett, vagy a sok út közül a rövidebbet választotta. Ez a járőr úgy segít magán, hogy a tereptárgy előtt megáll és amikor a szabályszerű idő elérkezett, átlépi a tereptárgy küszöbét. Itt azután a szabályos időt írja be.

Ez az eljárás is szabálytalan és cél nélküli. Gyakorlati értéke semmi sincs.

Ezekben az esetekben a megkötöttség azt eredményezi, hogy a járőr előbb ér a tereptárgyhoz, a megszabottnál. De a gyakorlatban előfordul gyakran az is, hogy később érkezik a tereptárgyakhoz a járőr mégis kénytelen azt az időt beírni, amit a távolsági kimutatás alapján helyesnek tart. Mert:

A csendőrségi szolgálatnak gyakorlatban ezer és ezer változata van. Elindul a lovas járőr az őrjárat leportyázására. Az első kilométerben egy körvadászat vadászeit igazoltatja. Az igazolvány mindenki-

nél rendben van, de a járőr az igazoltatással 30 percet töltött el. Így az első tereptárgyhoz már 30 perces késéssel érkezik.

A második tereptárgy közelében egy B. egyén beszerzésével szintén eltölt 30 percet. Így már a második tereptárgyhoz egy órai késéssel érkezik meg.

A harmadik tereptárgy egy major. Járőr helyi és személyi ismereteit akarja bővíteni és ezzel is eltölt 30–40 percet. Azonban minden esetben a távolsági kimutatás szerinti időt írja szolgálati lapjába, mert ténykedéseinek látható nyoma nincs.

Ilyen és hasonló szolgálati ténykedéseknek a száma nagy, de ezeknek végzése a megkötött csendőrt sokszor tehetetlenségre kárhoztatják.

Egy jó csendőrnél a lóháton való portyázás így menne, de mert időhöz van kötve, illetve meg van szabva, hogy hová, mennyi idő alatt érjen és ha így tevékenykedik, nem tud a rendes időre bevonulni és ezért felelősségre lesz vonva, kénytelen vagy itt, vagy ott eltérni az előírástól, röviden: szabálytalanságot elkövetni, ha jó csendőr akar lenni. Furesán hangzik, de így van. Aki a felelősségrevonástól fél, az inkább percre portyázik s az a fontos előtte.

Ezek volnának a jelenlegi kötött rendszernek a hátrányai, amit a tervbe vett rendszer — véleményem szerint — teljesen megszüntetne.

A tervbe vett rendszer eredményét — a jelenlegi rendszerrel szemben — a következőkben foglaltam össze:

1. Az őrskörlet tereptárgyainál gyakrabban tudunk megjelenni.
2. A lakott helyek és községek portyázására több idő jut.
3. A lovak kihasználása jobb.
4. Több idő jut az önképzésre.
5. A legénységnek nincs olyan nagy alkalmja a szabálytalanságok elkövetésére.
6. A legénység és ló az őrsön étkezik.

1-hez: Utasításunk értelmében annál eredményesebb a megelőző szolgálat, minél gyakrabban tudunk az őrskörlet községeiben és tereptárgyainál megjelenni.

Ha most ugyanazt az őrskörletet (öt őrzárattal) véve alapul, kétségtelenül meglehet állapítani, hogy a tervbe vett rendszer majdnem minden téren 100%-osan jobb, kedvezőbb, gyakorlatiasabb, tehát hasznosabb. Az öt őrzáratot 1937 március, április és május hónapban a jelenlegi rendszer mellett 19, június, július és augusztus hónapban — a tervbe vett rendszer mellett — 40 esetben portyázhattuk.

2-höz: Az őrsnek az őrsállomáson kívül még egy községe is van. A két község közbiztonsági értelemben 100%-kal forgalmasabb, mint az őrskörlet külső területe. A határban büntetendő cselekmény alig fordul elő, míg a két községben egy állandó járőr is mindig talál munkát. Ez a tervbe vett rendszer lehetővé tette, hogy a helyi szolgálatok száma — amely a jelenlegi rendszernél 5–6 volt — a próbaportyázás ideje alatt 11–12-re emelkedjen. Az eredmény itt is 100%-os.

De nemcsak a helyiszolgálatok száma emelkedett, hanem az egyéb szolgálatok száma is. Több idő jutott általában az egyéb szolgálatokra és a nyomozások nyugodtabb mederben való lefolytatására is.

Ha a nyomozások és általában a közbiztonsági szolgálat eredményét is figyelembe vesszük, azt kell tapasztalnunk, hogy az eredmény ezen a téren is változott.

Március, április és május hónapban — a jelenlegi rendszer mellett — a bűnügyi iktatóba iktatott ügyek száma 161, míg június, július és augusztus hónapban — a próbaportyázás ideje alatt — 240 volt. Ha tekintetbe vesszük az idejű büntetendő cselekményeket is, akkor is a tervbe vett rendszer jelentősen jobb eredményét látjuk.

3-hoz: Szerintem a lovak akkor volnának célszerűen kihasználva, ha napi 20–30 km. utat tennének meg, különböző jármódokban, mert a lovas tanalosztályoknál a lovarda és tereplovaglással megtett távolság kb. ennek felel meg. De ettől eltekintve is, ilyen táplálás és gondozás mellett egy lónak 30 km. út megtételére képesnek kell lenni, amit a magánkézben levő lovaktól meg is követelnek, mint legkisebb teljesítményt és azok ennek a követelménynek, minden megerőltetés nélkül, meg is tudnak felelni. Ezt a napi 30 km. távolságot általában kellene venni, mert a csendőrségi szolgálat sajátlagos volta miatt ennek ellenkezője, megkötöttséget jelentene.

A háromhónapi próbaportyázás ideje alatt a lovak jobban ki lettek használva, amit igazol az, hogy 1937 március, április, május hónapokat összevéve, átlagban — a jelenlegi rendszer mellett — egy lóra, egy napra 8–9 km. út esik, míg június, július, augusztus hónapokat összegezve, átlagban — a tervbe vett rendszer mellett — egy lóra, egy napra 16–17 km. út jut. Ez sem közelíti meg a célszerűséget, mert a napi 30 km. teljesítménytől messze áll. Azonban e téren is nagy a javulás.

Hogy a lovakat jobban kihasználni nem lehetett, annak oka a helyi-nyomozó és egyéb szolgálatok nagy száma, amin segíteni így sem lehetett.

4-hez: Az önképzésre a tervbe vett rendszer mellett több idő jut. Ezt világosan megmutatja, ha mindkét rendszerbeli hónapokból egyet-egyét egymással szembeállítunk.

A jelenlegi rendszer mellett május hónapban oktatási óra egy csendőrré 15, a tervbe vett rendszer szerint június hónapban egy csendőrré 27 óra esik. Május hónapban 4 katonai gyakorlat, 6 lovardalovaglás, június hónapban 10 katonai gyakorlat és 8 lovardalovaglás volt tartható, pedig a jóval több bűnügyi feljelentések száma is több időt vett igénybe.

5-höz: A tervbe vett portyázási rendszernél a legénységnek nincsen olyan nagy alkalmja a szabálytalanságok elkövetésére, mert arra nincsen ideje. Nem tud bármely tereptárgynál lóról szállni és lovát bekötöni, ott órákat töltöni. Mert a tervbe vett rendszernél a megadott jármóddal az őrsparancsnok az őrzáratokat már leportyázta és tudja, hogy átlagban mennyi idő szükséges az őrzárát leportyázására.

A tervbe vett rendszernél az igazolatlanul eltöltött időt nem tudja úgy behozni, hogy a lovason vagy a ló erőállapotán észrevenni ne lehessen a jelenlegi rendszernél, ha a járőr valamelyik tereptárgynál órákat töltött, igazolatlanul a távolságon sebesebb jármóddal rövidesen behozza, amit sem rajta, sem a ló erőállapotán nem lehet észrevenni. A tervbe vett rendszernél kénytelen tehát a szolgálatban eltöltött időt a szolgálat előnyére kihasz-

Ellenőrzés. Bakos cső. (Keckemét) felv.

nálni, mert az eltöltött időből, év- és napszakból, terepből, időjárásból, lovak erőállapotából és a végzett szolgálati ténykedésekből elbírálnak minden esetben, hogy szolgálatát lelkiismeretesen teljesítette-e.

6-hoz: A tervbe vett rendszernél az is jelentős szerepet játszik, hogy alig van őrzőportyázás, ahol ki van téve a járőr annak, hogy a főtt ételt 2—3 esetben egymás után nélkülözze, mert ha az őrsparancsnok erre is gondol, mint ahogyan kötelessége is őrzőportyázásoknál, a legritkább esetben fordul elő, hogy a csendőr ne az őrsön étkezzen, ami a jelenlegi rendszerrel szemben igen nagy előny, mert a gyomorbajos csendőrök száma kevesebb lenne. Ugyanez áll a lovakra is azzal, hogy nem lenne szükség arra, hogy a lovak őrsön kívül bárhol is táplálékot vegyenek magukhoz.

Ellenőrzések.

Ha a megelőző szolgálatot nem a megkötött idővel, hanem a tervbe vett rendszer szerint látjuk el, az ellenőrzések éppúgy teljesíthetők. A jelenlegi rendszernél lépésben portyázott a járőr és az ellenőrző is, viszont a tervbe vett rendszernél pedig, mindkettő a megadott menetütemben. A tervbe vett rendszernél is éppúgy ki lehet számítani, hogy a járőrt hol fogja ellenőrizni, mint a jelenlegi rendszernél, mert az őrsparancsnok ismeri őrskörletét, az év- és napszakot, terepet, időjárást és az éppen

akkor fennforgó összes körülményeket. Úgy szolgálat közben, mint bevonuláskor, a szolgálati lap alapján, a szolgálat mikénti teljesítését — a tervbe vett rendszernél — úgy tudja ellenőrizni, hogy ismeri a tereptárgyak egymásközi távolságát, ismeri a terepet, figyelembe veszi az év- és napszakot, időjárást, végzett szolgálati feladatot és ezekből el tudja bírálni, hogy a szolgálatot miként teljesítették. Kétes esetben egy utánportyázással mindenről meggyőződést szerezhet.

Nagy előnye lenne az új rendszernek az is, hogy olyankor, amikor ez virradattól szürkületig az időből kitelik, utánportyázó szolgálatba egyedül is elmehet, mert majdnem minden őrzőportyát 8—9 óra alatt le tud járni. Ami igen nagy könnyebbséget jelent akkor, amikor az őrs létszáma 3 főre csökken.

Pihenők.

A tervbe vett rendszer mellett is, a Szut.-ban lefektetett elvek szerint tartattak meg a pihenők. Bár ezen rendszer mellett a lovasok és lovak fokozottabban voltak igénybe véve, a Szut.-ban megszabott pihenők elégségesek voltak.

A jelenlegi rendszernél a pihenők, az amúgy is lassú és hosszú szolgálatot igen megnyújtják. Erre a hosszú pihenőkre a megelőző szolgálatok körében szükség nincs, amit bizonyít az is, hogy már sok büntetési jegyzőkönyvi kivonatot olvastunk, mely olyan fenyegetéseket tartalmazott, melyeket a pihenő-

hely elhagyásáért, vagy az ott folytatott szabálytalanságért szabtak ki. Ezek a szabálytalanságok azért fordultak elő, mert a csendőr nem volt fáradt, így pihenésre szüksége sem volt.

A jelenlegi rendszernél sok gondot okoz az is, hogy pihenőhelyet hol biztosítsunk a lovas járőr számára, ami bizony még nagyon sok örskörletben nincs meg, mert kivihetetlen.

Az Alföldön a tanyarendszerben sok helyen apró gazdák tanyái vannak. Pihenőhelyet itt kellene a járőrnek biztosítani. Nyári időszakban van is pihenő, mert a gazdák állatai a szabadban vannak, de amikor a mezei munkának vége, állatai az istállóba kerülnek. Ezek után a pihenőhelyül kijelölt istállókban a csendőrlovakat ha be is lehet kötni, oly zsúfolt helyre kerülnek, hogy lovasuknak a pihenő tartama alatt mellettük kell állni, nehogy lovuknak baja essék. Ilyen tanyarendszerben gyakran megtörténik az is, hogy az előírt helyen a lovakat bekötni nem lehet, hanem a lovak az istállóban a járáson állnak meg és a járőrnek a lovát 6 órán át kötőféknél fogva kell tartani. Ez alatt a járőr nem pihent, hanem, ha még pihenten is ért oda, a 6 órai állásban kifáradt.

A próbaportyázás ideje alatt nem szabtuk meg a portyázási időt, így a pihenőt sem írtuk elő, hanem az őrsparancsnok az eligazításkor meghagyta a járőrnek, hogy pihenőt hol tartson. Erre szükség volt azért, hogy a járőr a pihenőt a rendszeresített pihenőhelyen tartsa meg.

Az új rendszernél az öpk. a szolgálatot a következőképpen írta elő:

$$\frac{6. R.}{V.} \text{ (lov.)}$$

Szüks. Tízszazentimre községben pő.

Portyázási idő megszabása.

A törvbe vett portyázási rendszer esetén, a leghosszabb vagy legkisebb portyázási idő megszabása nem volna célszerű, mert ez éppoly megkötöttséget eredményez, mint a jelenlegi rendszer. Véleményem szerint a portyázást a következőképpen lehetne a legcélszerűbben megoldani:

Alapul vennénk a jármódot úgy, hogy a terepre, év- és napszakra és egyéb fennforgó körülményekre való tekintettel 20 percet ügetne, 10 percet lépésben menne, 8 percet pedig rövid vágóban lovagolna. Ha az összes fennforgó körülmények valamelyike a vágót nem engedné meg, portyázzon a járőr ügetésben, ha a terep vagy a napszak az ügetést sem engedi meg, portyázzon lépésben. De semmi esetre sem célszerű egy portyázási időkulesot megállapítani, mert akkor a jelenlegi rendszeren nem változtatunk, a megkötöttség éppúgy fennáll, mint eddig.

Az csak a legritkább esetben fordulhat elő, amikor a járőr egy őrzőjáratban mindig lépésben portyázik. Ilyen eset lehet pl. ősszel, vagy tavasszal a nagysarak és sötét éjszakák idején, amikor a portyázás teljesen az éjjeli időre esik. De ha már a portyázásnak egyrésze a nappali órába is belenyúlik, a járőr talál már olyan tereprészt minden évszakban, hol a sebesebb jármódokat alkalmazni tudja.

Ha már most a portyázási időt nem szabtuk meg, állapítsa meg az őrsparancsnok portyázás által, hogy mennyi idő alatt lehet azt a bizonyos őrzőjáratot

leportyázni a megadott menetsebesség alapján. Ha megállapította, akkor tudja, hogy mennyi az az idő, amely alatt az őrzőjáratot a terep, év- és napszak, időjárás és szolgálati feladat figyelembevételével kb. le lehet portyázni. Mert a portyázási idő, az éppen fennlorgó összes körülmények szerint, mindig más és más lesz. Ezek figyelembevételével írja elő az öpk. a szolgálatot és a járőrt oktassa ki a portyázásra mindig az adott helyzetnek és a szolgálati feladatnak megfelelően. Ezekután a járőrnek is kb. ugyanannyi idő alatt kell az őrzőjáratot leportyázni, mint az öpk-nak, tekintve, hogy a fennforgó körülmények és a szolgálati feladat ugyanaz volt. Ha a járőr kevesebb idő alatt portyázta le az őrzőjáratot, akkor vagy egyes tereptárgyakat nem portyázott le, vagy sebesebb jármódot használt. Erről az öpk. a lovak erőállapotából és esetleg egy azonnali utánportyázással — ami nem sok időbe kerül — meggyőződést szerezhet.

Ha a járőr több idő alatt portyázta le ugyanazt az őrzőjáratot, akkor ezt igazolja a járőr által készített feljelentések fogalmazványja. Ha pedig ilyenek készítése nem vált szükségessé, mert tevékenysége csak ellenőrzésből állott, a járőr szóbeli jelentése igazolja az eltöltött időt, amiről kétes esetben szerezzen meggyőződést az őrsparancsnok.

Egyszóval egy és ugyanazon őrzőjárat portyázási ideje más lenne ma és holnap, mert több idő szükséges, ha egy őrzőjárat portyázás közben egy esőt kap, csúszós lesz a talaj és a sebesebb jármódokat csak részben engedi meg, vagy teljesen kizárja. Más lesz a portyázási idő, ha az őrzőjárat portyázása közben 10 cséplőgépet ellenőriz, ha egy körvadászat alkalmával 20 vadászt igazoltat. Ilyen és hasonló tennivalók, melyeknek a bevonult járőrnel nyoma nincs, a csendőrségi szolgálatban százzszámra fordulnak elő, amiknek végzése éppen a megkötöttség miatt marad el sok esetben.

Portyázó szolgálat tartama.

Felmerülhet az a kérdés, hogy a megadott menetsebesség alapján portyázó járőrnek, a hosszabb vagy rövidebb tartamú portyázó szolgálat felel-e meg jobban.

Véleményem szerint sokkal célszerűbb a rövidebb tartamú szolgálat, mint a hosszabb, mert egy 6—12 óráig terjedő idő alatt egy 35—40 km-es őrzőjáratot minden körülmények között le lehet portyázni. Így többször tudunk megjelenni a tereptárgyaknál, emberek és lovak jobban ki lesznek használva, községek és lakott helyek portyázására több idő jut, a legénységnek nem lesz oly nagy alkalmi szabálytalanságot elkövetni. De ha mást nem is értenek el, elérjük azt, hogy ritka nap lesz az, hogy az őrsparancsnok minden alárendeltjével napi 1—2 órát oktatással el ne tölthessen. Ha pl. délután indít egy járőrt, az a járőr a délelőtti foglalkozáson résztvehetett. Ha este indított járőrt, az a járőr az egész napi foglalkozáson résztvett. Ha a járőr éjjel után indította, ha máskor nem, már másnap délután résztvehet az oktatáson. Egyszóval több alkalma lesz az őrsparancsnoknak a legénységgel, viszont a legénységnek az önképzéssel foglalkozni. Ezenkívül ilyen rövidebb tartamú szolgálatoknál úgy az ember, mint a ló az őrsön fog étkezni a legtöbb eset-

Lövészet, Bálint törm. v. felv.

ben, ami a multtal szemben minden vonatkozásban igen nagy előnyt jelent.

A tervezett rendszer ezen előnyeit már részleteztem.

Ilyen portyázási rendszer mellett az őrskörlet határában keresztül-kasul 30–35 km-es őrjáratokat lehetne minél többet beállítani, hogy a tereptárgyként eddig fel nem vett tanyáknál is megjelenhessen a járőr. Ha ezt így végrehajtanánk, portyázatlan lakott hely nem maradna, ami a jelenlegi rendszernél igen nagyszámban van, éppen a megkötöttség miatt. Mert a távolság meg van állapítva a felvett tereptárgyak között, meg van szabva rá az idő és ettől az útiránytól a járőr ha nem tér el, mint ahogyan szabályaink szerint nem is térhet, gyakran megtörténik, hogy akad olyan csendőr, aki évekig jár el egy tanya mellett és nem tudja, hogy a tanya kinek a tulajdona és ki lakik ott. Ha ezért — joggal — felelősségre vonják, azt jelenti, hogy tényleg évek óta portyázza ezt az őrjáratot, de mivel az előírt útiránytól eltérni nem szabad, nem volt alkalma még a kérdéses tanyában megfordulni, tekintettel arra, hogy az útiránytól 8–900 méterre van.

Ezt a több őrjáratot a járőr annyiszor portyázná le, ahányszor azt a még ennél is fontosabb nyomozó szolgálat megengedi. Mert a mai létszámviszonyok mellett arra vagyunk kényszerülve, hogy

megelőző szolgálatot nem végzünk, hanem a már előfordult bűncselekmények nyomozásával vagyunk elfoglalva. Mert a havi egyszeri őrjáratportyázás a megelőző szolgálat követelményeinek nem felel meg és így csak altatjuk magunkat azzal, hogy megelőző szolgálatot végzünk. Ha megkérdezzük pl. egy 30 évet a testület kebelében szolgáló csendőrt, hogy őrjárat portyázás közben hány esetben ért tetten büntetlen vagy vétségen bűnözőt, meglepő választ kapunk. Azt fogja felelni, hogy a 30 év alatt 5–6 ilyen esete volt, azok is túlnyomó részben testisértések voltak.

Nyomozásaim során, amikor már a nyomozást befejeztem, a gyanúsítottaktól többször érdeklődtem, hogy a bűncselekményük végrehajtása közben, nem gondoltak-e arra, hogy működésük közben a csendőrjárőr tettenéri őket. A válasz majdnem mindig egy volt. Egy orvvadász elmondta, hogy ezen a sík rónán a lovasjárőrt már 5–6 km távolságon felledezték és nagyon jól tudták, hogy lépésben járnak és órák kellene ahhoz, hogy hozzájuk közel érjenek és bőven volt idejük az elrejtőzésre. Másik büntettes elmondta, hogy attól nem lehet félni, hogy a bűncselekményen a csendőrök tettenérik, mert megfigyeléseik szerint a csendőrök évtizedeken keresztül havonta egyszer, legrosszabb esetben kétszer fordulnak meg ugyanegy helyen, habár nem is kiszámítható időben az őrjáratokban és a hónapban 30 nap van így rájuk a 30

napból csak 1—2 óra lehet veszélyes, illetve, hogy bűncselekmény elkövetése közben a csendőrrel találkoznak, de a többi időt bűnözéssel, a csendőr miatt, nyugodtan tölthetik.

Egy szokásos büntetett, aki 20 esetben volt lopás miatt már elítélve, elmondta, hogy egyetlen esetben sem éretett tetten bűncselekményen csendőr által és attól soha nem is tartott. A bűnöző világban ettől nem is félnek, mindig csak arra számítanak, hogy a bűncselekményük befejezése után, amikor cselekményük naplányra került — jutnak csendőrkézre. Ezt mindig biztosabbra veszik, mint a tettenérést. Ha ez így van, akkor a mi megelőző szolgálatunk egy napon szép elgondolás, aminek a gyakorlatban bizony vérszegény eredménye van.

A szolgálat alapossága szenved-e hátrányt?

Felmerülhet az a kérdés, hogy a sebesebb járművek alkalmazása esetén a szolgálat alapossága szenved-e hátrányt?

Téves az a felfogás, hogy a járőr nem tud figyelni a sebesebb jármű alatt. Nem tudom, mért ne volna erre képes? Csak akkor lehetséges ez, ha nem tud lovagolni, idejét és erejét tehát a lóra összpontosítja. Hiszen a lovas telderítő járőrök se tesznek mást, mint mi, azaz: felderítenek.

Ezen rendszernél is a járőr az egyes tereptárgyaknál szükséges érdeklődéseket éppúgy tudja fogatosítani, mint a jelenlegi rendszernél. Minden tereptárgynál 4—5 percet — ha a szükség követeli, többet — az ottlakókkal való érintkezésre és a szolgálati lapba való bejegyzésre használja fel éppúgy, mint a jelenlegi rendszernél. A nagyobb kiterjedésű tereptárgyakhoz és községekhez való megérkezés pedig csak lépésben történik. A járőr úgy osztja be magának az időt és az elrendelt járműveket, hogy ilyen helyeken használja ki a 10 perces lépést.

Járőr a törvények, rendeletek és szabályrendeletek betartását minden idővesztés nélkül éppúgy tudja ellenőrizni ügésben és vágóban, mint lépésben. Pl. éppúgy meglátja az arankát, a védőszántás hiányát, a vadászterületen levő kóbor ebet, mintha lépésben lovagolna. De a legtöbb büntetendő cselekmény is lakott helyeken és azok környékén fordul elő, ahol a járőr amúgy is lépésben lovagol, vagy lóról szállva gyalog portyázik.

Ha a járőrnek portyázás alkalmával olyan ellenőrzéseket kell fogatosítani, ami több időbe kerül, akkor az ellenőrzésre fordított idővel később vonul be, amit vagy a szerkesztett jelentés, ha ilyen nincs, a járőr szóbeli jelentése igazol, amiről kétes esetben győződjön meg az öpk.

A legénység megbízhatósága és önállóságra való nevelése.

Ha az eddigi megkötött portyázási rendszerrel szakítani akarunk, mérlegelés tárgyává kell tenni a legénység megbízhatóságát atekintetben, hogy a szabadabb mozgási lehetőséggel visszaélnék-e?

Az új rendszernél annyira, mint a jelenlegi rendszernél a visszaélésekre számítanunk nem kell, mert a rendszer magabavéve olyan, hogy a járőrnek minden eltöltött percéért felelni kell, az eltöltött időnek alapjának kell lenni, mert az ellenőrzésre is éppoly

vagy még nagyobb lehetőség van adva, mint a jelenlegi rendszernél. A legénységet a megelőző szolgálat körében is éppoly önállóságra tudjuk nevelni, mint a nyomozó szolgálatoknál. Amit meg is lehet tenni, mert ha az igen fontos nyomozásokat reá merjük bízni a járőrre, miért nem bízhatnánk rá a megelőző szolgálat teljesítését is?

Nyomozó szolgálatoknál majdnem mindig csak a lelkiismeretességére van bízva a szolgálat, irányítást és ellenőrzést alig kap. Ellenőrzése majdnem teljesen kimerül a nyomozás befejezése után szerkesztett jelentés átvizsgálásából.

Ez a tervbe vett rendszer azt hiszem, egészségesebb önállóságra nevelné a csendőrt. Ha ezzel visszaél, magabőrét viszi a vásárra és vonassék szigorúan felelősségre.

Lovak.

A 3 hónapi próbaportyázás ideje alatt a lovak erőállapota nem változott, éppoly jó húsban voltak, mint azelőtt.

Kitartóbbak lettek s amellet az minden megéröltetés nélkül jól bírták a munkát. Mozgékonyabbak és teljesítőképességük nagyobb lett olyannyira, hogy az erősebb fajú lovak egy 40 km-es őrzőjárat leportyázása után alig izzadtak meg.

A patkolás eddig 8 hetenként történt, de tekintetel arra, hogy a lovak az új portyázási rendszer szerint kétszerannyi szolgálatot teljesítenek, az eddigi 8 hét helyett, az átpatkolás idejét 6 hétben volna célszerű megállapítani.

Vezénylési pótdíjak.

Hogy a tervbe vett rendszer meghonosodása esetén a lovascsendőr ne szenvedjen hátrányt a gyalogcsendőrrel szemben és ez a kincstárnak sem jelentsen nagyobb kiadást, végeredményben a lovascsendőr is megmaradjon az eddigi vezénylési pótdíjak élvezetében, akkor véleményem szerint meg kellene állapítani azt az átlagösszeget, melyet egy gyalogcsendőr havonta kap. Az így megállapított átlagösszeget minden lovascsendőr megkapná rendfokozat szerint, tekintet nélkül arra, hogy a hó folyamán hány vezénylési pótdíja merült fel. Ez az átlagösszeg vonatkozna nemcsak az őrzőjáratok portyázására, hanem az összes belügyi tárcá terhére teljesített szolgálatokra is.

Ez az átlagösszeg csak annak a csendőrnek volna illetékes, aki a hó folyamán közbiztonsági szolgálatot teljesített. Tanfolyamokba való vezénylés, kórház, fenytés, szabadság és egyéb távollét tartamára vezénylési pótdíj nem volna illetékes. Ha hó közben a csendőr újra közbiztonsági szolgálatot teljesítene, akkor megkapná a vezénylési pótdíjnak a megfelelő hányadát. Külön vezénylési pótdíjat csak az idegen tárcák terhére lehetne elszámolni.

Dióhéjba foglalva, így képzelném el a tervbe vett rendszer szerinti portyázást. Szakítanánk a csendőrség felállításával életbeléptetett portyázási rendszerrel és egy lépéssel közelebb jutnánk ahhoz, amit a rohanó élet megkövetel.

Ki tudja?

Milyen messze van a Hold a Földtől?

Katonai ismeretek.

I.

A márciusi politikai és katonai események kihatása a nagy államok hadseregeire.

Március 14-e ismét alaposan megváltoztatta Európát térképét, Csehszlovákia kettészakadása, illetve megszűnte által. A szlovákok önállóságukat követelték, a ruszinok és kárpátaljai magyarok hozzánk tértek vissza, Cseh- és Morvaország pedig Németországhoz óhajtott csatlakozni.

Ezáltal mindenekelőtt Németország katonapolitikai helyzete változott meg.

A Harmadik Birodalom területe az „Anschluss” előtt 470.714 négyzetkilométer volt, kb. 66 millió lakossal, 1938 márciusában Ausztria csatlakozása folytán, 83.857 négyzetkilométer és 6.7 millió lakossal nagyobbodott, 1938 novemberében a szudétavidék is német kézre került, az ország újból 29.030 négyzetkilométer és 3.7 millió lakossal gyarapodott. Cseh- és Morvaország megszállásával ismét 49.800 négyzetkilométer és 6.9 millió lakossal növekedett a Memel vidék visszatérével pedig 2416 négyzetkilométert és 150.000 főt kebelezett be a birodalom, úgyhogy mai kiterjedése 635.817 négyzetkilométer és 83.5 millió lakosa van. Alig egy éven belül 165.103 négyzetkilométerrel és 17½ millió lakossal növekedett, vagyis több mint 25%-kal.

Míg 1938 márciusáig Európában nagyságra nézve Németország a negyedik helyen állt (1. Oroszország európai része Ukrajna nélkül, 4,670.000 négyzetkilo-

méter; 2. Franciaország 550.882 négyzetkilométer; 3. Spanyolország 467.882 négyzetkilométer), ma a második helyre került.

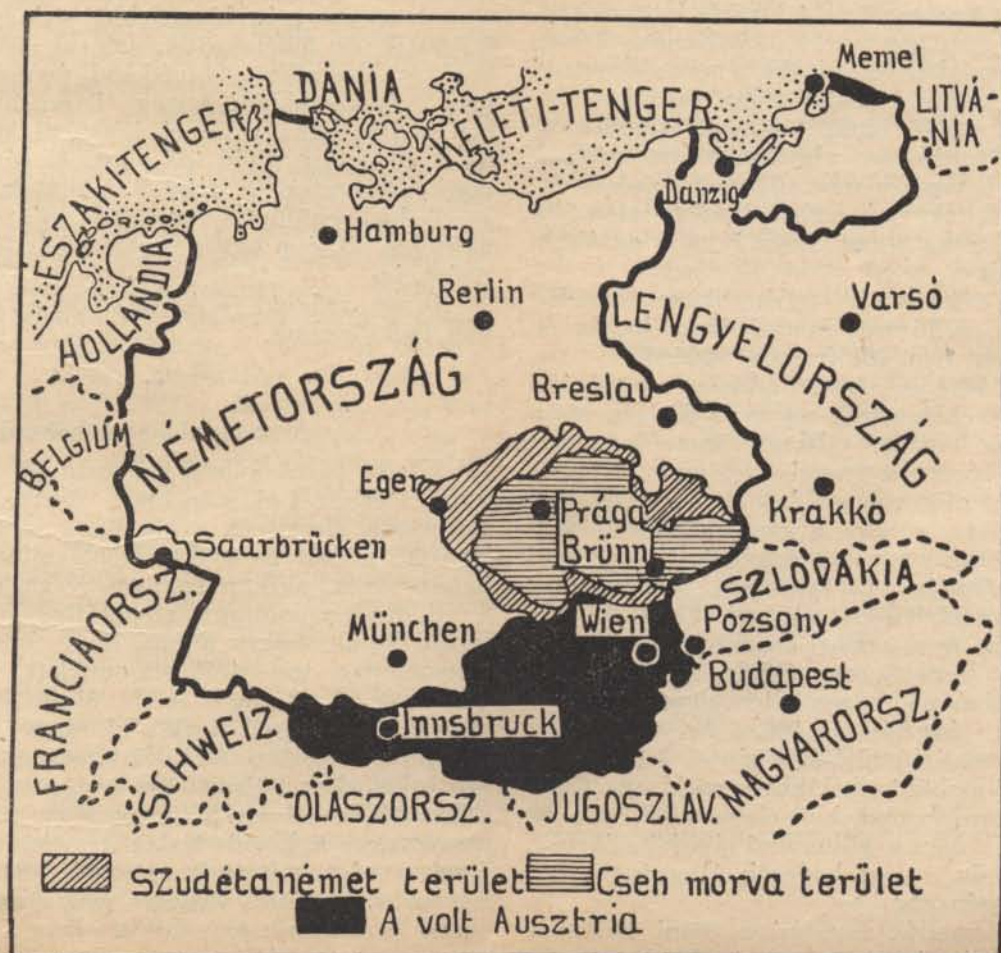
Kiterjedésének megfelelően növekedett hadserege is. Ausztria bekebelezése után Németország földi hadereje a nyilvánosságra került adatok szerint 54 gyalog-, közte 3 hegyi, 4 könnyű- és 5 páncélos hadosztályból állt.

A német hadsereg egységei azonban jóformán teljes létszámon vannak már békeidőben is. Ez katonai sikereinek titka, hogy mozgósítás nélkül, órákon belül képes túlsúllyal fellépni, ott, ahol az általános helyzet azt megkívánja, hogy külügyi kormányzatának súlyt adjon.

Bátran mondhatjuk, hogy a III. Birodalom földi hadserege ma a legkorszerűbb Európában.

A németek hadseregszervezési adataikat általában nem közlik a nagy nyilvánossággal, azonban külföldi — főleg francia szakmunkák — legalább 100 gyaloghadosztállyal számolnak mozgósítás esetén.

Cseh- és Morvaország bekebelezése által nagyszámú német került ismét a birodalomba és igen nagy mennyiségű hadianyag, gyár, ipartelep is, úgyhogy a hadsereg újabb fejlesztésével számítani kell. A német földi hadsereg gyors ütközésségének másik fontos tényezője, a motorizálás és mechanizálás. Az eddig motorizált német hadsereg szükséglete német szaklap kimutatása szerint 135.000 teher, 40.000 személygépkocsi és 60.000 motorkerékpár. Ez a szám előreláthatólag azonban a közeljövőben már jóval magasabb lesz.

A légihaderőről Göring vezértábornagy 1939 március 1-én bejelentette, hogy ez a legifjabb része a haderőnek a Vezér hívó szavára be fogja mutatni mindegyik ellenfelének, hogy leküzdhetetlen... Tompson, amerikai képviselő nemrég kijelentette egy beszédében, hogy tudomása szerint Németországnak 9800 hadihasználatra alkalmas repülőgépe van. Ezt a számot inkább alacsonynak, mint túlzottnak kell tartani.

Németország tengeri hadereje ma a nagyhatalmak közt még a leggyengébb, de lázasan iparkodik, hogy e téren is pótolja az elmulasztottakat. Két új csatahajóját már szolgálatba állították, kettőt pedig a napokban bocsájtottak vízre.

A birodalom gyalogságát rendkívüli gyorsaság és nagy tüzerő jellemzi. A páncélos erők alkalmaztatására nagy súlyt helyeznek. Éppen ezért a német haderő ma egészen új típust képvisel. Mások a mozgósítás, az alkalmaztatás lehetőségei, mint Európa többi hadseregeinél. Ezekkel az adottságokkal Európa többi államának számolnia kell.

Csehország és Morvaország megszállása alaposan felkavarta az államok egyensúlyának kérdését. A politikai okokkal és fejleményekkel nem óhajtok foglalkozni, hanem tisztán azok kihatásával, az egyes államok hadseregére.

Franciaország:

Franciaországban tudvalevőleg már hosszabb idő óta a felelős és mérvadó katonai tényezők, szakemberek, azt követelték, hogy legalább a hadsereg különböző részeit, a szárazföldi, a légi- és tengeri haderőket helyezzék egységes vezetés alá. Néhány hónap előtt a francia vezérkar volt főnöke, a neves Weygand tábornok, nagy feltűnést keltő: „Meg tudjuk-e védeni Franciaországot?” című művében rámutatott mindazon veszélyekre és visszasságokra, melyek hazáját a felsőbb vezetés mostani szervezésénél érhetik. Annyira féltek egy ember kezébe letenni a katonai vezetést, a hatalmat, hogy inkább az állam létét kockáztatták.

Gúnyosan tették szavá, vajjon akkor fognak-e majd megegyezni a fővezér személyében, ha az elenség már mélyen bent áll francia földön?

Az azonnal ütőképes német hadsereg nyomásától félve, most végre eldöntötték ezt a kérdést is, sőt a miniszterelnöknek szinte diktatorikus hatalmat adtak a kezébe, amire a francia parlamentárizmus történetében még alig volt példa. A nyugtalanító viszonyokra való tekintettel, a képviselőház után, a szenátus is sürgősen elfogadta a két éves szolgálati időt, úgy hogy 1940-ig a hadsereg békelétszáma Franciaországban 525.000 és 1941-ben 621.000 fő lesz, — az észak-afrikai és gyarmati csapatok nélkül.

1938 ősze óta Amerikában 615 legújabb típusú vadász és bombázó gépet rendeltek meg, melyeket 1939 őszéig kell leszállítani. 900, 5 évi szolgálatra önként jelentkezett ifjú pilótát eleinte 7 hónapig képeznek ki a különböző iskolákban, majd egy 6 hónapos központi tanfolyamot kell elvégezniük, mielőtt végleg beosztanák őket a különböző légi kötelékekbe. Folyó évi júniusig a légi haderők állománya 3085 tiszt, 59.410 fő legénység lesz.

Sürgősen felemelték továbbá a földi hadsereg tiszti és altiszti létszámát, színesek sokkal nagyobb

számban, kérhetik felvételüket, mint eddig, a tiszt és altisztképző iskolába. A nehéztüzérséget új, 22 cm-es mozsarak bevezetése által modernizálják és szaporítják.

Anglia:

A nyugati nagyhatalmak vezérkarai március havában élénk tanácskozást folytattak, minek eredményeként az angolok elhatározták, hogy eddigi expedíciós hadseregük létszámát 6 hadosztályról 19-re emelik, vagyis megháromszorozzák. Azonban ezek között 13 tartalék hadosztály van, melyek természetesen jóval később menetkészek, mint a sorhadosztályok; kiképzésük, felszerelésük is lényegesen gyengébb.

Az angol kormány március 30-án úgy döntött, hogy az általános védkötelezettséget ugyan nem vezet be, ellenben a tartalék hadsereg létszámát, a 100.000 főnyi honi légvédelem alakulatait beleszámítva, 440.000 főre (26 hadosztály) emeli. Ezáltal az anyaország hadseregének létszámát a brit kormány 19-ről 32 hadosztályra emeli, vagyis 6 sor és 26 tartalék hadosztályra, melyek összlétszáma 686.000 fő lesz.

Az anyaország fegyveres erejének kiépítésével párhuzamosan folyik a gyarmatok, továbbá India hadseregének fejlesztése is. Dél-Afrika, Ausztrália, Új-Zéland erősen építik ki hadseregeiket. Előbbi 200 új repülőgépet állított be és évente 900 fővel szaporítja légihadseregének létszámát.

Eddig Anglia könnyű tankokat alkalmazott seregében, ősz óta erős ütemben folyik a közép és nehéz, u. n. „cirkáló-tankok” gyártása.

Az anyaország légvédelmét minden tekintetben fejlesztik és tökéletesítik. Így pl. 400.000 összerakható és hordozható légvédelmi óvóhelyet rendeltek meg acéllemezekből; egy-egy ilyen óvóhelyet, melyben 4—5 személy fér el, két férfi könnyen rakhat össze, aránylag rövid idő alatt. 47 záróléggömb osztagot szerveztek, a repülőtémadások elhárítására.

A hadirepülőgépek gyártása szinte valószínűtlen mértéket ölt, épp úgy a repülő elhárító ütegek szaporítása is.

Olaszországgal és Amerikával a következő számban foglalkozunk.

S—y.

II.

A spanyol polgárháború.

Utolsó beszámolóinkat a spanyol háborúról lapunk február 1-ei számában hoztuk, akkor már Barcelona elesett. A világ nagy meglepetésére: ellenállás nélkül és sokkal előbb, mint azt várni lehetett. Azok, akik a spanyol polgárháború eseményeit, főleg a hadműveleteket figyelemmel kísérték, hozzá voltak szokva ahhoz, hogy minden négyzetkilométernyi területért elkeseredett, véres harcokat vívtak a szembenálló felek. Most, Barcelona harc nélküli feladásánál derült ki, hogy a Franco hadseregével szemben álló köztársasági, illetve vörös erő erkölcsileg teljesen összeroppant. Barcelona feladásánál derült ki, hogy az Ebro menti offenzíva, nevezetesen a Lerida-Balaguer vonaltól délre, majd északra végrehajtott frontáttörés nem helyi jellegű, hanem a tökéletes, végleges győzelmet jelentő döntő siker. Lerida-Balaguer között olyan állásokat kellett volna a nemzetieknek megrohmozniuk, amelyeket

francia mérnökök a Maginot-vonal mintájára építettek ki s amelyeket bevehetetleneknek tartottak. Franco és vezérkara haditudományát dicséri, hogy a támadó erők zöme ezeknek az állásoknak oldalába és hátába kerülhetett s hogy elfoglalásuk aránylag kevés véráldozattal járt. A hadműveletek részletes ismertetésére itt nincs helyünk.

A katalán offenzívában résztvevő hat nemzeti hadtest az Ebró és Segre folyók átlépése után — egyes alakulatoknak, így a legionárius hadtestnek igen heves és véres harcától eltekintve, alig talált komolyabb ellenállásra. Mikor az ellenállás itt is megtört, Franco csapatai Észak felé kanyarodva, békebeli menetteljesítményeket is felülmúló ütemben érték el a francia határt.

(A Barcelonában visszahagyott hadianyag valamelyes bepillantást enged, mekkora méretűre növekedett 2 és fél év alatt az a háború, amelynek első csatáit úgyszólván ágyú és géppuska nélkül vívták. Hatszáz hadianyaggal megrakott vaggont, nyolcszáz teherautót, átlagban mindegyiken húsz mázsa lőszerrel, hétszáz (!) különböző kaliberű löveget, ezer géppuskát és több mint száz repülőgépet zsákmányoltak a nemzetiek csak magában a katalán fővárosban teljesen sértetlen, használható állapotban.)

Február 10-én már egész Katalonia Franco birtokában volt. A kataloniai győzelmes hadjárat befejezésével megpecsételődött Madrid és a még köztársasági kézen maradt terület sorsa is.

Franco végleges győzelme már nem lehetett vitás. A kérdés csak akörül forgott: behódol-e Madrid, vagy fegyverrel kell elfoglalni?

Körülbelül 2—3 hét viszonylagos csend következett. Ezt az időt köztársasági oldalon arra használták fel, hogy sűrű tanácskozásokat folytassanak maguk között és a külfölddel. Negrin miniszterelnök Miaja tábornokkal, a köztársasági erők főparancsnokával, Madrid neves védőjével egyetértésben, először a fegyveres ellenállás mellett döntött. Ezalatt Franco átesoportosította szárazföldi és légi erejét, úgy, hogy a köztársasági Csonka-Spanyolországot körülvevő gyűrű vonalán nem kevesebb, mint 800.000 katona és 800 repülőgép várta a parancsot a támadás megindítására. A nemzeti hajóhad teljes blokádnál vette a Saguntótól Almeriáig terjedő köztársasági partvidéket. A nemzeti hajóhad munkáját megkönnyítette az a körülmény, hogy a köztársasági flotta — pedig az ellentétben a szárazföldi erőviszonyokkal erősebb volt, mint a nemzeti — még Barcelona eleste előtt visszahúzódott a legészakibb spanyol kikötőbe, Rosasba, majd a katalán front felgöngyölítése után Bizerta francia kikötőben keresett menedéket. Az ide menekült hajóegységeket később a franciák — a nemzeti kormány elismerése után — kiszolgáltatták Franconak.

Franco vasgyűrűje, de különösen a tengerpartot elzáró blokádnak csakhamar éreztette hatását Csonka-Spanyolországban, elsősorban a milliós lakosú Madridban. Az amugy is több mint két éven át tartó élelmiszerhiány éhínséggé változott. Valószínűleg döntő szerepe volt ennek a kiéheztetésnek abban, hogy Negrin és Miaja a csonka-kormány tagjai előtt kijelentette, hogy a túlerővel szemben talán tudna dacolni, — de képtelen és teljesen kilátástalan szembeszállni a kiéheztetéssel.

Loboda Zsigmond törm. (Mezőkovácsháza) felv.

Negrin és miniszter-társai repülőgépen elhagyták Madridot. A főváros és a Csonka-köztársaság sorsát rábízták Miaja tábornokra. Miaja tábornok megkísérelte azt, amit helyében tenni lehetett. Felajánlotta a békét és igyekezett lehetőleg kedvező feltételeket elérni. Ebben megakarták akadályozni azok a szélsőséges elemek, akik Franco bevonulásával az életüket látták veszni. Így került sor még 5—6 napon át Madridban utcai harcokra azok között, akik a békét s akik a háború továbbfolytatását akarták. A Miaja tábornok, illetve Cassado ezredes által alakított nemzeti junta végül is ura maradt a helyzetnek.

Franco tábornok semmiféle feltételről nem akart hallani. Feltétel nélküli megadást követelt. A tárgyalások március 25-én megszakadtak. Két nappal később Franco parancsot adott az előnyomulás megkezdésére. Délen, a cordobai frontrészen, ahol ez az előnyomulás talán legkevésbé volt várható, a támadásban résztvevő csapatok — tulnyomórészen lovas alakulatok — semmi vagy csak nagyon csekély ellenállásra találtak. Mindjárt az első két nap meghozta nekik azt a fontos helyet, amelyért a polgárháború éveiben olyan makacs harcokat vívtak, a higanybányáiról híres Almadént. Almadén után Aranjuezbe vonultak be a nemzeti csapatok és amikor Madridot már délről, sőt délkeletről is a körülfárás veszedelme fenyegette, Miaja repülőgépen Cartagenába, majd onnan Francia-Marokkóba vette útját. Az utolsó ellenállás is teljesen megszűnt, a milícia csapatai tömegesen adták meg magukat, a nemzetközi és vörös alakulatok tagjai pedig a tengerpart irányában kerestek menekülést abban a reményben, hogy ott — Valenciában vagy Cartagenában — behajózhatják magukat. Természetesen hiába, hiszen ott már régen Franco hajói állottak. Április 2-án a nemzetiek főhadiszállása a következő hadijelentést adta ki: „Csapataink a vörös hadsereget teljesen megsemmisítették, elérték az utolsó katonai céljukat, a háborúnak vége.”

Moszkva, a vörös téboly nem tudott győzedelmeskedni a keresztény erkölcsi rend felett.

R—y.

Adakozz a Honvédelmi Alapra!

Erős hadsereg, erős nemzet!

Minden fillérrel erősebbek vagyunk!

Kárpátalja: Majdánka (Ökörmezői járás) látképe.

Boksay festménye.

Kárpátalja ismertetése.

I.

Még ha valaki nem is ismeri közelebbről a Kárpátalját, elég, ha egyetlen tekintetet vet a térképre s nyomban felismeri, hogy Ungvár, Munkács és a visszacsatolt kárpátalji síkvidék nélkül a Kárpátalja soha nem tud önálló életet élni sem gazdasági közlekedési, sem katonai szempontból. Olyan ez a helyzet, mintha a lakásunkból az éléskamrát és a konyhát a szomszédnak adnák át s az összes ki- és bejáró ajtók is más kezére jutnának. Életünk így a szomszédtól függ, a kinek teljesen ki vagyunk így szolgáltatva.

De nézzük meg közelebbről a Kárpátalját a földrajzi, történelmi és gazdasági körülmények szemszögéből.

Az úgynevezett Kárpátalja a Kárpát-medencének hegyek, folyók által is elválaszthatatlanul hozzánk kapcsolt része, amióta csak megteremtette az Isten ezt a földet. A tulajdonképpen Kárpátalja földrajzilag az Eperjes—Tokaji—Hegylánctól a Tisza forrásvidékéig, vagy még inkább a Visó völgyéig terjedő terület, a magyar medence északkeleti részében. Igaz, hogy a eszek kezdetétől fogva is csak az Ung folyó környékétől keletre eső részét ismerték el Kárpátalji Oroszországnak, mert tudták azt, hogy Kárpátalját a békeszerződés sem csatolta örökidőkre Csehszlovákiához, hanem csak bizonyos időre szóló mandátumot adott nekik e fölött a terület fölött, melyet a békeszerződés nem is határozott meg pontos területi határok szerint. A Kárpátalja új urai tehát igyekeztek minél szűkebb határok közé szorítani a Ruténföldet, hiszen ez a terület — érezték — előbb-utóbb kisiklik karmaik közül. Úgy vonták meg tehát az elméleti határt „Szlovákia” és „Kárpátalja” között, hogy ennek egy tekintélyes része

(Nyugati Ung és Zemplén megye) Szlovákiába legyen bekebelezve s így lehetőleg csökkentsék a veszteséget, ha a Kárpátalja majdan lekapcsolódik Csehszlovákiáról. Ez az önkényes és számító határmegvonás azonban nem változtat azon a tényen, hogy Kárpátalja az Eperjes—Tokaji—Hegyláncnál kezdődik. Sőt, ha néprajzi szempontból kellene kijelölni a Kárpátalji Ruténföld határát, fel kellene mennünk egészen a Poprád folyóig, hogy megtaláljuk a helyes határt, hiszen a ruténség valóban a „Poprádtól a Tiszáig” lakja az Északkeleti Kárpátok vidékét. Sőt a sárosi abaúji, zempléni és ungi szlovákság, az úgynevezett keleti szlovákok is úgy fajilag, mint nyelviileg és jellemileg sokkal közelebb állanak a ruténséghez, mint a nyugati s igazi szlováksághoz. Valásra nézve pedig — ami a primitívebb népeknél döntő fontosságú bizonyíték — szintén túlnyomólag görögkatholikusok, akárcsak maga a rutén nép.

A Kárpátalját az Erdős Kárpátok és a keleti Beszkidek, majd pedig a Máramarosi Havasok különítik el élesen az északi szomszédától: Lengyelországtól, illetve Galiciától. A határoló hegygerinc átlag 1000 méter magas, de a Máramarosi Havasokban 2000 méteren felülemelkedő hegyeket is találunk. Ahol ez a határvédő hegykoszorú aránylag a legalacsonyabb, a felső beregi határnál, ott lépte át a honfoglaló Árpád is a Kárpátokat. Abban az időben és még a honfoglalás utáni néhány században is lakatlan volt nemcsak a Határ-Kárpátok vidéke, hanem azon belül is az egész hegyvidék, melyet a magyar rónától még egy belső és a Határ-Kárpátoktól párhuzamosan haladó hegylánc: a Vihorlát, Polyána Szinyák, Borló Gyil s a Nagyszőlősi hegyek különítik el. A honfoglaló magyarság a honalapítás után sem szállta meg ezt a hegyvidéket, csak a síkságokat, dombvidékeket. Az Északkeleti Kárpátok erdős hegyvidékét hadászati szempontokból

Kárpátaljai gör. kath. templom.

lakatlanul hagyta, mint köröskörül az ország többi erdős hegyvidékeit is, a „gyepüket“. A magyarok csak az alföldszéli folyókapukat erősítették meg itt is, mint Ungvárt, Munkácsot, Husztot stb.

A jámbor, kisigényű, hűséges rutén nép háborítatlanul élt itt 600 esztendőn át. Legfeljebb a tatárjárás fergetege ritkította meg kissé őket, de korántsem annyira, mint az Alföldlakó magyarságot, hiszen a ruszinok a lovas tatár nép elől felmenekültek a hegyi rengetegekbe. S a további századok folyamán is biztonságban éltek a magyar Szent Korona oltalma alatt és gyarapodtak lélekszámban egészen félmillióig. A kárpátalji kisoroszkok hűséggel hálálták meg a magyarság oltalmát és testvéri jóakarátát. Ha nem is megyünk vissza a túlmesszi századokba bizonyító tényekért, elég, ha a magyarság szabadságharcának ragyogó és végül mégis tragikus korára, a kurucvilág harcaira hivatkozunk, amikor Esze Tamás a beregi vadonokban bujdosó magyar és főként rutén társaival fölkelésre szólította fel II. Rákóczi Ferencet s erre a felhívásra adta ki a nagy szabadsághős a felkelést megindító híres kiáltványát; amikor Beregszász főterén a magyar és rutén talpas kurucok testvéri hada elsőnek bontotta a nagy fejedelem szabadságharcának Szűz Máriás lobogóját; vagy amikor a Felvidékért folyt száz esztendőn át a hűséges rutének vérének hullásával érdemelték ki „a leghűségesebb nép“ nevet a Beresényi ungi főispán és a vezérőrfőjelelem csapataiban vívott harcok alatt. Közelebbi példákkal pedig a nagy világháború szolgál, amikor sokezer hűséges rutén népfelkelő, sőt asszony vére pecsételte meg a magyar-ruszin testvériség sok évszázados valóságát.

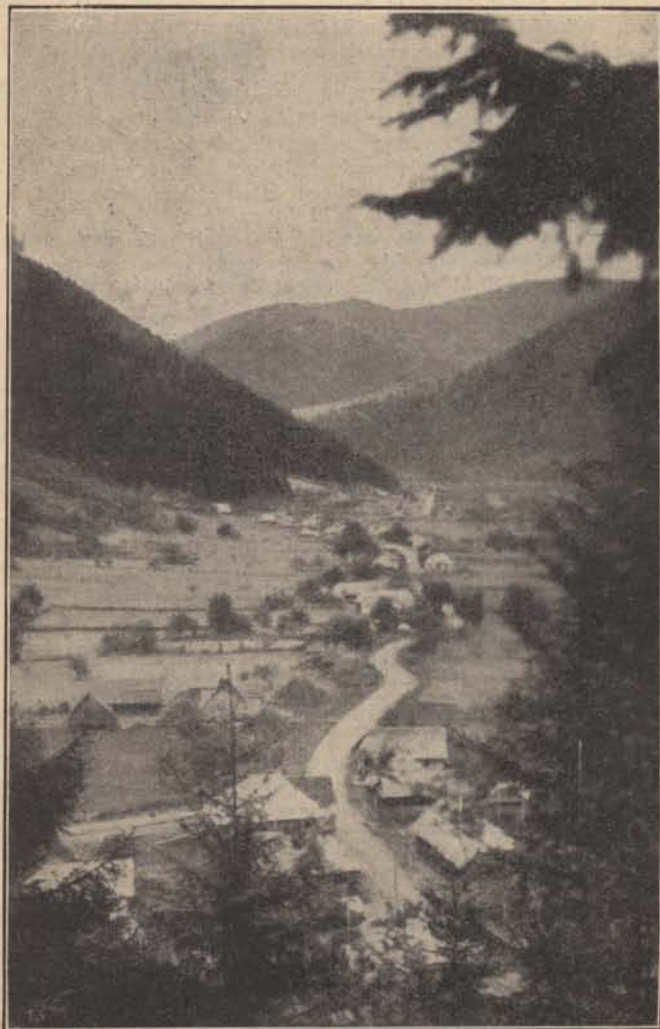
László Mihály alldgy.

II.

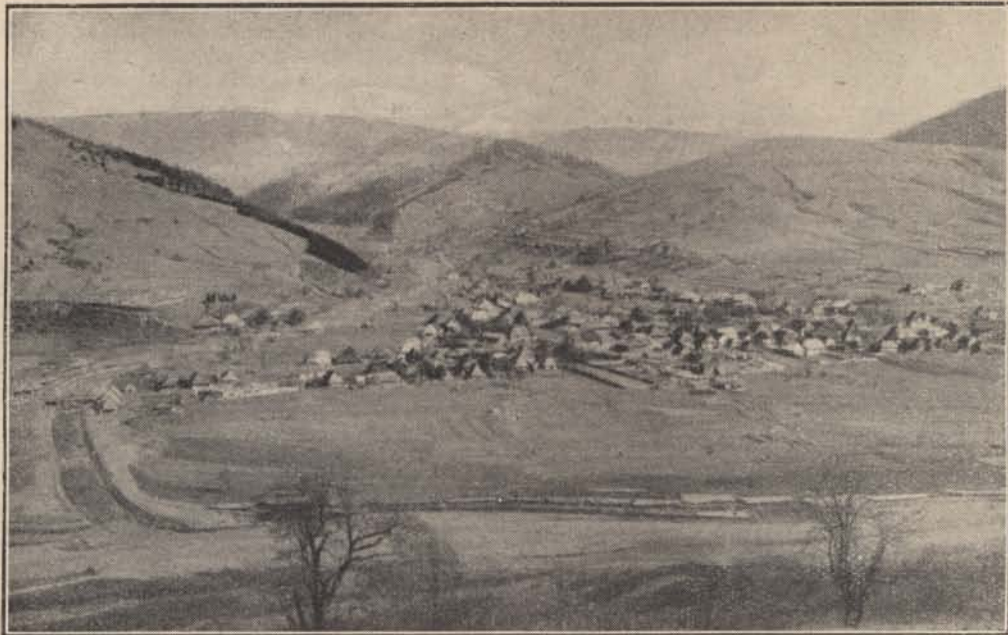
Ruszinszkó a magyar nemzettesthez szorosan hozzátartozó de a trianoni határral 20 éven át mesterkélten elszakított országdarab volt. Az ősréngetegek mélyén fakadt kristálytisztá források patakává duzzadt fényes szalagjai mind-mind az édes magyar síkság felé futnak. Több jól járható hágó vezet át rajta, így a Duklai, az Uzsoki, a Vereckei és a Tatár hágó. Az észak keleti

Felvidék erdővel fedett területe régi fontos határvidéke Magyarországnak. Kelet-Európa hódító népei itt fenyegetik legjobban hazánkat, mert itt lehet a hegysegeken áttörve legkönnyebben eljutni az Alföldre, Magyarország szívébe. Itt törték be a tatárok (1241), majd az oroszok (1849). A világháború idején is véres harcok folytak itt. Ma is igen fontos vidék, mert ez köt össze bennünket Lengyelországgal, melynek népe a magyar népnek hűséges barátja volt mindig. Hegyei közül Legmagasabb a Gutin, melyről gyönyörű kilátás nyílik a szomszédos területekre. Rendkívül gazdag különböző ásványvizekben. Éghajlata a többi nagy-magyarországi területekhez viszonyítva, még nyáron is hűvös, télen pedig zord. Csapadéokban Máramaros vármegye a leggazdagabb. A bő csapadék következtében sok folyó ered. Itt ered a Tisza, melyet a legmagyarabb folyónak is neveznek, mert hazánkban ered és ott is folyik a Dunába. A Tisza a fehér és fekete Tiszából ered. Jobbparti mellékfolyói a Tarac, Talabor, Nagyág, Borsova és a Bodrog. Utóbbi a Latorca, Ung, Laborca, Ondova és Topoly vizét vezeti a Tiszába.

Élete: hősapkás hegyeit sudárnövésű fenyőfák, terebélyes bükk- és tölgyerdők fedik. Fenyvesek csak a magas hegytetőkön vannak. Termőföldet csak a völgyekben találunk. A hegyvidék a termőföld hiánya miatt majdnem teljesen lakatlan. Ezért az ott élő nép nagyon szegény. Az erdőmunkákon kívül a havasi pásztorkodás az igazi foglalkozása. A havasi pásztorok, mihelyt zöldel a fű, felhajtják nyájukat, marháikat a havasi legelőkre és csak a hó leesése után jönnek le a hegyekről a völgyekbe. Ahol termőföld van, ott rozsot, zabot, burgonyát termelnek, Máramarosban kukoricát. Az Alfölddel szomszédos területeken melegebb az éghajlat, jobb és több a termőtalaj. Itt jóval sűrűbben lakott, mint a magas hegyvidéken. Itt már a fentiekén kívül a búza és a szőlő is megterem. Ezek azonban nem elegendők a nép étük-

Majdánka község.

Ökörmező község.

ségletére, ezért az Alföld gabonájára erősen rászorul. Ásványi termékekben szegény. Máramarosmegyében Aknaszlatina és Rónaszék sóban gazdagok, ugyancsak hazánk keleti felében az utóbbi évtizedekben több helyen alumíniumérccek előfordulását fedezték fel. Ilyen az alunit Beregszász vidékén, itt még kitűnő malomkővet is fejtenek. A Gutin lábánál Nagybánya, Felsőbánya és Kapnikbánya arany- és ezüstbányái hajdan leggazdagabbak voltak hazánkban.

Az északkeleti Felvidék szegénysége ellenére is értékes és fontos vidék. Itt vezetnek ki hazánkból — a hágókon keresztül — az összes országutak és vasutak. Gyorsfolyású vizei igen alkalmasak villamosság fejlesztésére és gépek hajtására. Párás levegője elsőrendű hely volna a gyapotfonó- és szövőiparnak. Gyümölcs, különösen értékes téli alma termésére igen megfelelne. Az Alföld és az északkeleti Felvidék között szoros földrajzi és gazdasági összefüggés van, mert minden természetes útja ide vezet és mert lakossága az Alföld segítsége nélkül nem boldogul. Innen vásárol gabonát, itt értékesíti faanyagát.

Magyarország népei között a legszegényebb az ott élő mintegy 500.000 rutén. Földjük rendkívül mostoha. Szegénységük miatt soványan táplálkoznak, Kukoricakenyér és kása, burgonya, bab, káposzta, répa, túró és tej a főeledelük. Lakásaik is szegényesek. Rendesen fából építik kéménytelen viskóikat. Ezeknek belseje nemcsak szoba, hanem konyha és kamra is egyúttal. Gyakran még az állatok is benn éjjeleznek egy sarokban. Kár, hogy a ruténnek ilyen savanyú sors jutott, mert egyébként igen jóra való nép. Szelíd és szorgalmas. Vallásossága és hazaszeretete mindenkor kiállotta a próbát. Viseletük egyszerű, szegényes. Jellemzi őket a hosszú, csaknem térdig érő ing, melyet derekukon széles bőrv (tüsző) fog össze, bocskorban járnak. Igen ügyes famunkások. Az Alföldre nyáron szívesen járnak le aratásra.

Most már megint járhatnak...

Dobó István csendőr.

A XVII. század végén némely gyalogezred századainál az előírt 2 sípos és 2 doboson kívül még 2 hangász volt valami „Feldgeschrei“ nevű hangszerrel. Hogy ez a Feldgeschrei mi volt, annak nincs nyoma.

A jelenleg is használt, kék papirossal bevont kalaptokák és a puskák szegreaskasztásánál a falat védő kéregpapiroslemezek alkalmazását az erdélyi csendőrpáncsnokság rendelte el 1879-ben.

A XVII. század második felében a lovasság sorakozásánál fontos volt, hogy miféle ellenséggel van dolga. „Reguláris“ ellenséggel szemben három, az „ösi“ ellenséggel (török) szemben csak két sort alakított.

Portyázás.

Néhány hét mostanában nagyon nagy idő. Így például egyik utóbbi számunkban azt írtuk a csehek és szlovákokat akkor még egybekapcsoló kötőjelekről, hogy őszire alighanem összetörik ez a kötőjele s az események aztán megmutatták, hogy igen bőkezűek voltunk ebben a jóslatunkban. A kötőjelet máról-holnapra kitörölték a történelemből s vele együtt rombadőlt a csehek nagyhatalmi álma, de rombadőlt még a független nemzeti létük is.

Visszaemlékezve az elmúlt húsz év túlsok megaláztatására és kegyetlenségére, amiben a csehek bennünket közvetlenül, de méginkább közvetve részesítettek, most az elégtételnek sajátos érzése vesz rajtunk erőt. Sem az újságjainkban, sem utcán, villamoson, társaságokban a kárörömnök nyomát sem látjuk. Valami egészen különös szeméremmel nem is igen beszélünk erről, befejezett, elintézett ügynek tekintjük, amiről már nem kell beszélni, sőt még valami sajnálkozásfélét is kiolvashatunk ebből a hallgatásból. Úgy valahogy, mint az ökölvívók közül a magunk emberét biztatjuk, de aztán megsajnáljuk a másikat, mikor hat fogát kiköpi s a szemé kiugrott a helyéből. Ezt a sportfelfogást mi az életben sem tudjuk levethetlenné magunkról, arra meg éppen képtelenek vagyunk, hogy döglött oroszánt rugdossunk. Hiába, nincs bennünk tehetség ahhoz, hogy elesetteket gyomrozzunk és számárfület mutogassunk neki.

Ezt a vonásunkat mondják általában a közismert magyar lovagiasságnak. Szép, nemes vonás ez, de egyesek szerint káros. Mi más véleményen vagyunk. Szerintünk nagyrészt éppen ennek köszönhetjük, hogy évezreden át államot tudtunk fenntartani a fajtáktól, nyelvektől annyira tarkálló Duna-völgyében. Közelebbről nézve ezt a dolgot, a mi lovagiasságunk voltaképpen csak egyik megnyilvánulása a magyar államalkotóképessegnek.

Ugyan hol tartanánk ma, ha az évszázadok során nálunknál gyengébbnek bizonyultakra nyelvet öltöztettünk volna, ha nem ismertük és nem gyako-

roltuk volna az erő mérséklését olyan pillanatokban, amikor az ellenfél a lábunk előtt hevert? Beszédes példa erre a csehek húszéves államosdija. Ez a kicsi idő is elég volt ahhoz, hogy a velük államközösségben élő „rokon-népek” véglegesen és a csehek számára végzetesen meggyűlöljék őket. Hiába, még a szerencsét is lovagolni kell tudni, mint azt egy közmondásunkból tudjuk és látjuk ismét megpéldázva a csehek sorsában.

Hát még mennyire érteni kell a nyeregbenmaradáshoz, ha valakit nem a szerencse emelt oda, hanem történelmi küldetése és hivatása, amilyen a mienk. Ehhez lovagias, nemes lélek, meleg szív kell, nemcsak kemény marok. Kellett ez a múltban is, de kell majd különösen ezután, amikor újra neki foghatunk a több népielemből álló magyar birodalom ujjáteremtéséhez. A feltételek és feladatok nem azonosak a világháború előtti időkkel. Sok erő, de sok bölcsesség és megértés is kell most ehhez, amiről kormányfőink gondoskodnak. De hiába lenne a legbölcsőbb államférfiúi bölcsesség is, ha a magyar néplélek nem lovagias, hanem türelmetlen, nyers és önző lenne.

Ezért örülünk neki, hogy nem az. Ezért nem tartjuk hibának, hanem erénynek, ha mások elbukott sorsán kárörömet érezni és mutatni nem tudunk, még akkor sem, ha olyan bukott el, aki tegnap még bennünket akart elpusztítani. És ezért említjük meg egy újsághír alapján azt a járőrünket, amelyik a járőrtáskában kenyeret, szalonát vizet magával a ruszin falvakba s megvendégeli ott az éhes gyermekereget. Az eféle jótékonykodásra rendes viszonyok között, a megszokott mindennapi életben nem sokat adunk, ez mindenkinek hétköznapi kötelessége, de hogy a magyar csendőr a banditáktól még nem egészen megtisztogatott Kárpátalján nemcsak ténnyel rakja meg valamennyi zsebét és táskáját, hanem ajándékkenyérnek is talál helyet, ez már komoly jele a bátor, nemes, lovagias magyar lélek halhatatlanságának. Úgy gondoljuk, hogy az újabb ezer év történelmében nagyobb szerepe lesz ennek minden eddiginél is.

Madrid tehát újra a nemzeti Spanyolország fővárosa. Minden ország, minden nemzet számára olyan tanulság ez a testvérháború, amit nem lehet eléggé megszívlelni és hangoztatni. Spanyolok ezrei és százezrei pusztulnak el anélkül, hogy romlásuk igazi okát ismerték volna. Tűzbementek a demokrácia nevében és védelmében anélkül, hogy tudták volna: a demokrácia jelszava mögött Moszkva lapul. Egy nyelvet beszélő, egy földet szerető, egy hazáért halni kész emberek millióit tudta így egymásnak ugrasztani a háttérből irányító vörös kéz.

Ez a kéz a világ minden táján dolgozik, robbant, zavart kelt, testvérharcot szít, de mindenütt rávernek. Sehol sem szívesen látott vendég, de ha az ajtón kidobják, visszamegy az ablakon, mindaddig, amíg aztán más úton veszik el a kedvét kotnyeleskedéstől, kútmérgezéstől, mint ahogyan a spanyol nemzet tisztánlátó, hűséges fiai most elvették ettől a kedvét. A tiszta nemzeti gondolat nevében adunk örömeinknek kifejezést, mert mi szintén megtanultuk, hogy a népek és az egész emberiségnek életét csak a nemzeti eszme telítheti meg azzal az erkölcsi tartalommal, ami az embert az anyag minden kísér-

tése ellenére is megtartja a számára Istentől rendelt színvonalon, az ember színvonalán.

Nem lehet elgondolkodás nélkül napirendre térni a lelőtt szlovák repülőtestet temetése fölött. Hadseregünk megadta neki a hős katonát megillető végtisztességet. Igen, ez rendjén van, de hát ez a szlovák katona mi volt tulajdonképpen: ellenfél, ellenség vagy hogyan határozzuk meg a helyét háborús történelmünkben? Nem más ő, mint egy túlfeszített nemzeti öntudat áldozata, a többiekkel együtt, hacsak cseh nem volt több is közöttük.

Mert mit akarunk mi a szlovákoktól és mit akarnak tőlünk ők? Mi a csehek által csakúgy eszmeileg megvont Kárpátalja—Szlovenszko határt akartuk úgy megvonni, amint az a legtermészetesebb és legelengedhetetlenebb feltételek, érdekek, helyi adottságok követelik, de mit akartak a szlovákok, honnan és miért vették az okot, alapot, bátorságot ahhoz, hogy nyílt városokat, falvakat bombázzanak? Hát ebben a tekintetben ennnyire ragadós lett a cseh példa, amit pedig a maguk bőrén is tapasztalhattak?

Megértjük, hogy nehezen kivívott önállóságukat féltik és ha kell, fegyverrel is védik. De ahhoz támadó is kell. Egyedül lehetséges magyarázat tehát az, hogy az önálló állami élet és lét iskolájában még sok szekundát kell zsebvágányiok és megemészteniök, mire odaérkeznek, hogy ilyen képtelen baklövéseket nem csinálnak.

A Máv. kocsijain egy mostanában megszűnt idegen állam betűjelzését látjuk keskeny festékcsíkkal áthúzva. Láttuk ennek fordítottját 1919-ben. Akkor a Máv.-ot húzták így át és festettek mellé idegen betűket. Hogy ez akkor micsoda keserűséget, lelki összeomlást jelentett azok számára, akik a régi nagy országunk életét felnőtt ésszel látták és élték, elmondani nem lehet. Megalázottság és kifosztottság, az egész addigi szép magyar élet pusztulása benne volt abban a kis festékvonásban. Évek kellettek, amíg az akkori kábulatból és sötét reménytelenségből valamennyire magunkhoz térünk és újabb sok évről, amíg reményeink el tudták velünk hitetni, hogy még a mi életünkben meglátjuk az akkori gyalázat fordítottját, az akkori gonoszság és bűn bűnhődését.

Most azután nézzük ezeket a vasúti kocsikat, nézzük az átfestett idegen betűket, kézzel is megtapintjuk, hogy igazat lát-e a szemünk. És beszállunk az idegenből újra magyarrá vált kocsiba, végigsétálunk a folyosón, sorra benézünk a fülkébe, birtokba vesszük minden csavarját, porcikáját és nem tudunk betelni a birtokbavétel gyönyörével, elégtételével. Tapogatjuk, vizsgálgatjuk az idegenből magyarrá lett holmit, ahogyan régi magyarok a zsákmányt nézegették s a különbség csupán annyi, hogy nekik a harc hozta a zsákmányt, számunkra pedig egy történelmi tévedés jóvátétele. Egyben pedig bizonyosága annak, hogy vasúti kocsik és cégtáblák átfestésével országot megtartani nem lehet, a csehek már megtanulták ezt. Ecsettel szerzett holmi ecsettel vész el, a visszamázoláshoz nem kell nagy tudomány. Bevalljuk, hogy a visszaszerzésnek ezt a piktori formáját magunk sem igen hittük, de ha már így esett, annál jobb. Afelől pedig most már igazán aligha lehet bárkinek kétsége, hogy a még idegenben levő magyar

kocsik is hazagurulnak, mielőbb. Az átfestéshez pedig — ha éppen kellene — az ecseten kívül van most már más szerszámunk is.

Régi bűnök nyomában.

Irtá: RÁCSI MIKLÓS őrmester (Oroszka).

A régi álom valóra vált. Az idők szele és a magyarság törhetetlen élniakarása ledöntötte a szégyenteljes határköveket Észak felé s mi ott vagyunk megint 20 évvel ezelőtti működési területeinken. Boldogan és készen a nagy munkára, ami reánk vár.

Az oroszokai őrsön is, ahová a köteleesség állított megnagyobbodott országunkban, fokozott erővel látunk hozzá a közbiztonság megszilárdításához. Az egészen új viszonyok között végzendő munkánk rendkívüli tanulságokat tárt elénk már az első napokban. Sohasem éreztem annyira, hogy minden csendőri munka alapja a Szut. s hogy bölcs útmutatásai nélkül nem sokra mennénk. Sötétben tapogatóztunk mindaddig, míg a 359. pontja alapján meg nem teremttük az értesülések és adatok beszerzéséhez szükséges külső kapcsolatainkat. Így most már tapasztalatból állíthatom, hogy hiányos minden felkészültség és tudás, hiába minden becsvágy, a gépezet rosszul működik, ha nincs meg a B. szervezet. Az alább elmondandó történettel kívánok rámutatni a besúgórendszer fontosságára és nélkülözhetetlenségére.

Az őrsállomás elfoglalása után tehát első dolgunk volt úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül a B.-rendszer megteremtése. Igen gondos utánjárásal bevontunk minden alkalmas egyént, leginkább közszolgálatban állókat. Nagy számban akadtak önként jelentkező egyének is, akiket ugyancsak nagy gonddal megrostálva, a teljesen megbízhatókat és alkalmasakat kiválogattuk. Ennek a munkánkhoz jelentkező is rövidesen az eredménye, mert sikerült az ismeretlen környezetben több rovtommultú egyént leleplezni és ártalmatlanná tenni. 1939 február 25-én őrsparancsnokom rendes szolgálatba vezényelt. Az őrsállomáson a közbiztonsági állapotokról érdeklődve, az oroszokai cukorgyár mérnökétől megtudtam, hogy ismeretlen egyének állandóan lopják a raktárból a cukrot. (Oroszokan ugyanis nagy cukorgyár van.) Megemlítette, hogy dacára az éjjeli őrk és a gyári pénzügyőrség éberségének, a tettest nem sikerül leleplezni. Előadásából kitűnt, hogy nem is feljelentésképpen említette meg az esetet, mert amint mondotta, a cseh csendőrök sem tudták megfogni a tettest. Jegyzetemet elkészítve s a helyszínen a vizsgálódást elvégezve, elkészöntünk. Elmenőben megnyugtattam, hogy utána fogunk járni az ügynek. Mosolygott, amiből hitetlenséget olvastam ki. Elhátározta, hogy addig nem vonulok be, míg a tettes nyomára nem akadtam.

Utunk a szomszédos községbe vezetett, ahol elég szép számmal vannak bűnözők. Odaérve, feltűnés nélkül felkerestem egyik B. egyénemet és megtudtam tőle, hogy a faluban sokan vásárolnak cukrot egy munkanélküli fiatalembertől. A nevét nem tudta. A fonál szála már a kezemben volt! Ezután másik B. egyénemet kerestem fel, akitől megtudtam, hogy a cukrot árusító egyént Oblád Jánosnak* hív-

ják, aki a komáromi fogházból pár hete szabadult. B. egyénemtől sikerült az orgazdák nevét is megtudnom. Bizalmi egyéneket véve magam mellé, elmentünk Oblád lakására, aki persze semmiről sem akart tudni. A községi előjáróság közbejöttével házkutatást is tartottam nála, ezt is eredmény nélkül. A dolog azonban nem csüggesztett. Biztam B. egyéneim őszinteségében. Az orgazdákat egyenként a község házára hívtam s megkezdtem kikérdezésüket. Az első orgazda kikérdezésének eredménye 25 kg cukor. A többiektől részint házkutatás, részint önkéntes előadás folytán 45 kg cukor került elő. A már beszerzett bizonyítékokat Oblád elé tártam, aki a lopást erre részben beismerte. A gyár igazgatóságától már tudtam, hogy kb. 1 q cukrot loptak el. Erre tovább nyomoztam, elmentem Zalaba községbe, ahol B. egyéneim szerint több orgazda lakik. B. egyénem nyomban megnevezett egy orgazdát, akihez Oroszkáról Oblád nagy csomagokat vitt. Másnap reggel az orgazdát kikérdeztem, aki tagadt. Saját kérésére házkutatást tartottam. Anyyira biztos volt az elrejtésben, hogy egészen fölényesen ajánlotta fel házának átvizsgálását. A kutatás során a kamrában a zsíros bödönöket is felnyitattam. Négy bödön tele volt sertésszírral. A bödönöket megemelgettem. Az egyiket, a zsír súlyát alapul véve, igen nehéznek találtam. Erre egy kanalat kértem a gyanúsítottól s bele szúrtam a zsírba. A kanál 10 cm mélységben valami kemény tárgyban megakadt. Leszedtem a zsírt s alatta sztaniolpapírral elszigetelve, 25 kg kristálycukrot találtam. Tudtam, hogy fortélyos emberrel állok szemben s B. egyéneim bemondata szerint még több cukor is van a lakásán. Ezért tovább kutattam és nem hiába! A sertésöl belsejében, a gerendára egy zsákba felkötve újabban 65 kg cukor került elő. Erre az orgazda megtört és beismerte, hogy a cukrot Oblád nővérétől vette.

Oblád Jánost, mint rovtott előéletűt, elfogtam s a komáromi kir. ügyészségnek átadtam. Hét orgazdát ugyanoda feljelentettem.

Nagy volt a gyárigazgatóság csodálkozása, mikor közöltem, hogy kb. 90 kg cukrot és a tettest megtaláltam. Nem győztek csodálkozni, hogy bár csak az eltűnt cukor mennyiségét tudták megmondani, én nemcsak azt, de a tettest és orgazdákat is előkerítettem 24 órán belül.

Csalás.

Irtá: NÉMETH ISTVÁN III. őrmester (Rátót).

Igaz történet ez, iktatószáma van nálunk...

Szilveszter napja közelgett. Tudnivaló, hogy ilyenkor a legfösvényebb ember is szívesen kinyitja a bugyellárisát, hogy az öreg Szilveszternek lefizesse a könnyelműség adóját. A szegény ember pedig úgy ügyeskedik, hogy neki is kerüljön valami kevéske pecsenyére, borra, no meg muzsikára, amire ilyenkor igen nagy szükség van.

A fáraók nemes ivadékból való Kalányos Péter nagybőgős és mellékesen titkos borbély, ugyancsak közelegni érezte idejét. Nem azért, mintha nagyszámú gyermekeinek ruha és cipő állománya aggasztotta volna. Dehogy! Hiszen náluk ő tudta legjobban, hogy a madzag egy rend ruhát jelentett mindig, a cipő pedig kényelmetlen és szükségtelen

* Nevét megváltoztattuk. Szerk.

béklyót. Azért sóvárogta Kalányos a pénzszerzés idejét, mert szenvedélyesen szerette a húst. Ez okozta cigány becsületének sárbatiprását, ezenkívül Bulé Lajos szegény zsellér ember bűnbeesését. De ezért kellett Burkusnak is időnap előtt itthagynia ezt a szomorú árnyékvilágot, melyhez pedig annyi kimondhatatlanul finom illat, szaglásra érdemes házsarok és megugatni való népség fűzte. Burkus a Bulé Lajos farkaskutyája volt s vékonyka kosztját a határbeli vadállomány pótolta. Meg is látszott rajta, mert krumplin élő gazdájától elütően hatalmas, erős és büszke teremtes volt. Kalányos Péterhez hasonlóan nagy őskőtől származott ő is, a farkasok büszke nemzetségét vallva magáénak.

Krumplin élő Bulé Laji tudta, hogy Kalányos Péter a lelke üdvösségét is odaadja a húsert. Bulé Lajt vizsont a bor gondolata gyötörte örökösen, hogy pedig különösen most Szilveszter felé, azt senki sem veheti rossz néven tőle. Így esett meg azután a gyalázat, aminek — mondom újfent — iktatószáma van a bíróságon is.

Bulé vagyoni helyzetét vizsgálgatva rájött, hogy házatáján tulajdonképpen semmi őrizni való nincs, mert ott semmiféle tolvajnak sem lehet keresni, — jobbanmondva találni valója. Egyszerű számadása során rájött arra is, hogy ahol nincs mit őrizni, oda házőrző kutya se kell. Ezzel megpecsételődték Burkus sorsa.

Szegény Burkus ott végezte életét a kertvégi árokban, ahol a vadőr golyója éppen fültövön találta. A vadőr örült, hogy nyúlainak erős, kíméletlen ellensége nincs többé, Bulé örült, hogy pénze lesz, ha Kalányosnak húst ajánl. Őzhúst! Mert... Egyszóval Bulé gyorsan megnyúzta a kutyát, fejét lábát levágta, beleitől megtakarította és ruhába csavarva, még aznap este elvitte Kalányoshoz. A cigányt már álmából verte fel s megértette vele, hogy hurokkal két özet fogott, melyek közül az egyiket megtisztítva magával hozta. Csekély 3 pengőért hajlandó eladni. Kalányos kapott a jó alkalmon s alku nélkül megvette az „őzhúst“! Szilveszterkor degeszre ette magát az öregedő nagybögös és minden meztelenhasú gyermeke. Kis bieskanyitogató is akadt, így aztán Kalányos a bálban brümmögtetés közben bokázott is, Bulé Laji is két holdat látva köszöntötte az újévet.

A dolog közel egy évig titokban maradt, bár Bulé oldalát erősen fúrta az ördög, hogy beszéljen. Már úgy volt, hogy sokszor elröföntette magát, ha kutyát vagy Kalányost látta s egyszer aztán kifutott belőle a szó a község „hírközpontjában“, Kása szusternél, ahol éppen több ráérő polgár időzött. Lett erre olyan hahota, hogy Bulé mindjárt megérezte a fenyegető veszélyt. Savanyú lett a szája, a nevetéshullám csak széthúzta a képét, de a szemébe jaj kiabált... Buta volt, bolond, hogy elmondta, Kalányos megforgatja benne a kiskést!...

Másnap Kalányost furcsa meglepetés érte. Amint végigment az utcán, a cigányszagot nehezen álló kutyákon kívül a gyermekhad is megugatta. Mintha összebeszélték volna, a község elején játszódó gyermekek éppúgy ugatták, mint az alvó hancúrozók. Vau... vau... szállott és sikoltott a hang a poros utcákon. Kalányos nem tudta mire vélni a dolgot. Sok mindent megért már, de hogy őt a kutyákon kívül a község egész gyermekserege is megugassa, ilyent még nem. Nézegetett, nyers-

somot evő ember mosolygásával ő is ugatott egyet-egyét, de mikor rákiáltott a Füsti Károlyék gyereke:

— Megetted a Bulé Laji kutyáját! — tátva maradt a szája. A bajusza vége remegett, nem tudta előre menjen-e, hátra-e, üssön-e, vagy röhögjön. Jobbnak látta, ha úgy tesz, mintha nem neki szólna a szó. Mert hát mit is tehetett volna.

Másnap bál volt és vén Kalányos nagybögös és többszörös nagyapa is húzta a talpalávalóból, ami rájutott. De izzadt és búsan lógott a feje, úgy hallotta, hogy minden hang kutyahang volt meg röhögés. Sok csárdást kellett húzni s ott a nagybögös aprókat és erőket ránt a vonón s a hangok... a hangok... mintha röhögtek volna.

Egyszer aztán a hej-haj! kiáltások közt kuvaszok és komondorok kezdtek kiabálni, apró kutyák vonyítottak és nyüszítettek és öreg Kalányos kezében megállott a löszörös pálcá, a vonó és sápadt arccal nézett a petróleum lámpák felé szembe nevető legényekkel és pirosarcú lányokkal.

A primás most tudta meg, mi történt. Levágta a fejét, mintha nekimenne Kalányosnak, visszafelé csapott a vonóval, vissza az ajtó felé:

— Márs a fenébe, te deg! A becsülettel mi lesz! Mennyél a csendér urakhoz, te bides! Nincs banda, míg ki nem tisztázod a dögöt!

Kalányos hebegett, bután megfordult, saroknak támasztotta a bögőjét, aztán elment. Kiment. Utána röhögtek és ugattak a táncolók.

Hozzánk jött Kalányos és az ügy így jutott el a bíró fülébe is.

Bulé Laji egy hónapot kapott a törvénytől, a törvényen túlról pedig az egyik szombat este megkenték a koponyáját, meg az oldalbordáját s mikor félhóttan belebukott az ároklapuk közé, kutyák ugattak fölötte és feléje.

Azért olyan vigyorgó mifelénk minden cigány képe, ha Bulé sántikál el a putrik előtt...

Veszedelmes orvvadász eszközök.

Tapasztalt csendőr tudja, hogy az orvvadászok furfangos vadfogó és vadölő eszközei sokszor az emberre is komoly veszelmet jelentenek. Hallotunk már hegyes nyársakkal bélelt farkasverembe zuhant vadórrol, rókavasba lepott vadászról és szarvas megfojtására kifeszített hurokba akadt turistáról.

Ezeknél is veszélyesebb orvvadászeszközzel számol be a német *Der Gendarm* csendőrségi szaklap ezévi márciusi száma. Az esetet ismertető cikkíró elmondja, hogy a kérdéses vidék vadászterületein évek óta garázdálkodtak a vadászok, a legkülönbözőbb, legravaszabb módokon és eszközökkel pusztítva a nemes vadállományt. 1938 tavaszán az egyik vadőr félelmetes, új orvvadászeszközzel buk egy szarvascsapáson: a földbe beásott, lombokkal és falevelekkel rejtett önműködő löszérkezetre. Nyilvánvaló, hogy az elvetemült orvvadász vad elejtésére helyezte el ezt a fegyvert, de egyúttal minden arra járó csendőr, vadász, vadőr és más járó-kelő életére is tört. Hiszen tudnia kellett, hogy a szarvascsapdákat vadászok és az erdőben közlekedő más emberek is használják.

Az önműködő löszérkezet olyan mélyen és ügyesen volt elrejtve a földben, hogy kívülről csak a cső nyílását fedezhette fel a figyelő szem. De ki figyel

állandóan a lába alá? A szerkezet pedig a legkisebb érintésre elsütötte volna a függélyesen felfelé néző csővel elásott löfegyvert, úgyhogy a felette elhaladó ember vagy vad feltétlenül halálosan megsérült volna.

Érthető, hogy ez a gonosz találmány a bizonytalanság érzését váltotta ki s a legnagyobb óvatosságra készítetett minden vadászt, vadórt és csendőrt. S hogy mennyire helyénvaló volt ez az elővigyázat, bebizonyult egy fél évvel később, amikor egyik vadór az erdő távolabbi részében az előbbihez hasonló szerkezetű újabb önműködő lőszerkezetet fedezett fel. Szerencsére ez az újabb ördögmasina sem okozott nagyobb bajt, mert az éber vadór túljárt az orvvadász eszén. A vadórnek feltűnt, hogy a szarvascsapda mindkét oldalán botok vannak leszúrva, úgyhogy a vad ne térhessen le a csapdáról s az önműködő lőszerkezet felett kényszerüljön elhaladni. A vadór óvatosan végighúzta a botját a földbeszúrt botok oldalán s ebben a pillanatban lövés dördült a föld alól. Három sörétszem érte a jobbkezét, egy sörét pedig a jobb halántékán sértette meg a bőrt.

Már az első önműködő lőszerkezet felfedezése után szoros megfigyelés alá vették az egész vadászterületet, de az óvatos tettes nem jelentkezett. A gyanú egy gyárimunkásra irányult, aki az erdő szélén lakott s aki egyébként is már évek óta az orvvadászat gyanújában állott. Az első önműködő lőszerkezetet a lakásától 200 méterre fedezték fel, ami csak erősítette a gyanút, de hiába figyelték, hiába adtak le csalogató lövést a felállított lőszerkezetnél, nem lehetett lépére csalni. Valószínű, hogy ekkor már felállította a második önműködő lőszerkezetét (amelytől a vadór megsérült) s ezért nem jelentkezett az elsőnél. Talán mulatott is a tettenérésén fáradozók nagy igyekezetén.

A vadór megsérülése után az őrsparancsnok házkutatást tartott a gyanúsított gyárimunkásnál, ami meglepő eredménnyel járt. Ugyanis az önműködő lőszerkezet összeállításához használt bórdarabok kivágásának helyeit megtalálták a gyanúsított lakásán elrejtett borkötényen. Úgy a bőr minősége, mint a metszés nyomai és a bórdarabok alakjai bizonyították, hogy a lőszerkezetet ott állították össze. A gyanúsítottat tagadása dacára elfogák és illetékes helyen átadták. Az eljárás eredménye azonban az lett, hogy a gyanúsítottat a bíróság felmentette, mert azzal védekezett, hogy vegetáriánus (húst nem eszik) s a lőszerkezetet a nála lakó apja is összeállíthatta. Védekezését kézzelfogható bizonyítékkal nem sikerült megdönteni.

A két önműködő lőszerkezet a legegyszerűbb alkatrészekből összeállított, de igen ügyesen kivagyalt, félelmetes pontossággal működő fegyver volt. A föld felületén rejtve elhelyezett 13×21 cm nagyságú deszkából, erre erősített néhány egyszerű rugóból és egy régi kerékpár kormányából kivágott csőből állott. A földbe ásott csőbe egy 16 mm-es serétes vadásztöltény volt helyezve, melyet az elmés rugósszerkezet érintése következtében előre csapódó ütőszeg süttött el.

Ez az idegen országban, idegen viszonyok között megtörtént érdekes eset mutatja, hogy a bűn szolgálatába állított emberi találmányosság mindenütt egyformán nehéz helyzet elé állítja a csendőrt s hogy az orvvadászok elleni harc mindenütt egyformán éber figyelmet követel meg. — erdélyi —

CSENDŐR LEKSZIKON.

14. Kérdés. Az ős 100 P-t kapott azzal: vásároljon azért lótapot úgy, hogy mindenből egyenlő számú adag álljon rendelkezésre. Hogyan számítsunk, tekintettel a lótap: széna, szalma, zab, különböző áraitra?

Válasz. Hosszadalmasan szokták ezt kiszámítani, pedig egyszerű módja a következő: számoljuk ki egy-egy adag zab, széna és szalma árát fillérekben, ezt adjuk össze és az eredményül kapott számmal osszuk el a rendelkezésünkre álló összeget. Pl.: ha 1 q zab 18 P, 1 q széna 8 P, 1 q szalma 3 P, akkor 1 kg zab 18 fill., 1 kg széna 8 fill., 1 kg szalma 3 fill. Ezek alapján:

1 adag zab (3 kg) ára	54 fillér,
1 adag széna (3.6 kg) ára	28.8 fillér,
1 adag szalma (2.8 kg) ára	8.4 fillér
Összesen	91.2 fillér.

Osszuk el a 100 P-t, (10.000 fillér) 10.000:91.2 = 109. Ennyi adag zabot, szénát, szalmát vehetünk, illetve, miután még 59.2 fillér maradékunk van, azon még 2 adag szénát kapunk, tehát mindössze: 109 adag zabot, 111 adag szénát és 109 adag szalmát vehetünk. Még mindig marad ugyan néhány fillér, amit azonban a vásárlásnál tovább nem használhatunk fel.

Lehetséges könnyen, hogy van még lótapunk és nem is egyforma számú adagban. Ha azt akarjuk, hogy a vásárlás után egyenlő számú adagokkal rendelkezünk, akkor a következőképen járunk el:

Van 30 adag szénánk, 20 adag zabunk és 18 adag szalmánk. Ebben az esetben a legmagasabb adag száma a szénának van 30, tehát, hogy mindenből ennyi legyen, kell vennünk először 10 adag zabot és 12 adag szalmát. Ezeknek az árna, a fent tárgyalt árakat figyelembevéve, 5 P 40 fillér + 1 P 01 fillér, összesen = 6 P 41 fillér, mely összeget levonva a kapott 100 P-ből, rendelkezésünkre áll még 93 P 59 fillér. Ezen összeggel pedig a fent ismertetettek szerint járunk el.

15. Kérdés. A kir. törvényszék, mint fiatakorúak bírósága, felhívta az őrsöt, hogy egy feljelentését, amelyet a törvényszékhez tett, másolja le és a másolati példányt terjessze fel. A felhívás indoka az, hogy az őrs fiatakorúak és felnőttkoriak ellen közös feljelentést tett, a törvényszék felhívása szerint pedig a felnőttkoriakkal szemben az iratokat a kir. járásbíróshoz kell áttenni, míg a fiatakorúak ellen a kir. törvényszék fog eljárni. Teljesíthető-e ez a felhívás, tekintve, hogy az őrstől másolási munkát kíván, ami a törvényszéknél is elvégezhető volna?

Válasz. Nem ismerjük magát a büntetőügyet, de nem tartjuk kizártnak, hogy az őrs követett el annak idején hibát, amikor a fiatakorúak és a felnőttkoriak ügyét együttesen tárgyalta, holott azt esetleg két külön feljelentésben kellett volna tárgyalnia. A fiatakorúak és a felnőttkoriak bünteslekményeit ugyanis csak akkor kell közös feljelentésben tárgyalni, ha szét nem választható összefüggésben állanak egymással (pl., mert tettestársak, részesek voltak). Ha a fiatakorú és felnőttkorú bünteslekményét szét lehet választani, akkor ellenük külön-külön feljelentést kell tenni, még pedig a fiatakorú ellen a fiatakorúak bíróságához vagy a rendes bírósághoz (járásbíróshoz, törvényszék), a felnőttkorú ellen pedig — a cselekmény minősége szerint — a rendes bírósághoz. A külön feljelentéseket legcélszerűbb úgy megszerkeszteni, hogy az őrs a fiatakorúak és felnőttkoriak ügyéről együttes feljelentést szerkeszt, de két példányban és mindenik példányon megjegyzi, hogy a másikat hova terjesztette be.

Célszerű így eljárni akkor is, ha az őrs nem tudja megállapítani, hogy a fiatakorúak és felnőttkoriak által elkö-

vetett büncselekményről együttes vagy külön feljelentést kell-e tennie. Ilyenkor is elég egy feljelentést szerkeszteni, de jó, ha az őr azt az illetékes bíróságnak két példányban terjeszti be. Esetleg meg is jegyezheti a feljelentés végén, hogy azért terjeszti be két példányban, mert nem tudja, hogy a fiatakorúak ügyét a bíróságnak nem kell-e a felnőttkorúak ügyétől elkülönítenie. Nagyon meg fogja érte dícsérni a bíró az őrparancsnokot.

Ezt az eljárást egyébként mindig követni lehet, amikor az őr együttesen jelent fel fiatakorúakat és felnőttkorúakat, mert az 1913-VII. t.-c. 9. §-a szerint az ilyen ügyeket a bíróságnak mindig el kell különítenie; csak akkor tárgyalja együttesen, ha az elkülönítés az eljárás hátránya nélkül nem lehetséges. Hogy ez mikor lehetséges és mikor nem, azt csak a bíróság tudja eldönteni, a csendőr nem igen tudja előre megállapítani.

Az őr tehát feltétlenül teljesítse a kir. törvényszék felhívását. Egyáltalán: a kir. ügyészségek és a bíróságok felhívásainak indokolt és szabályszerű voltával szemben aggály nem igen merülhet fel, mert ezek mindig jogszabályon alapulnak és a bíróság a felhívását rendszerint meg is szokta indokolni, mint a jelen esetben is tette. De, ha nem volna is reá jogszabály, előékenységből is teljesíteni kell a felhívást, annál inkább, miután ilyen kívánság a bíróság részéről igen ritkán szokott felmerülni, azt tehát nem tekinthetjük az őr állandó és indokolatlan megterhelésének. Udvariasság és a legmesszebbmenő szolgáltatáskészség a bíróságokkal és hatóságokkal szemben: ez legyen minden parancsnok törekvése.

16. Kérdés. *A község határában két elkőborolt csikót találtak és átadták a községi előljárásnak. Az előljárást helyben és a szomszédos községben dobászó útnán kerestette a csikók tulajdonosát, majd pedig a találást a vármegye hivatalos lapjában is közzétette. Miután a tulajdonos nem jelentkezett, a csikókat elárvereztette, a vételárat pedig tartásdíj fejében kifizette. A tulajdonos azonban a csikók elvesztését annak idején a saját őrsén bejelentette, az őr pedig a Nyomozati Értesítőben közzétette. Ha a találó községi előljárást a helyi őrsön érdeklődött volna, a Nyomozati Értesítő révén meg tudta volna állapítani a csikók tulajdonosát és nem kellett volna azokat elárvereztetnie. Terheli-e a községi előljárást mulasztás, ha igen, a csikók tulajdonosa követelhet-e kártérítést?*

Válasz. Az elkőborolt állat talált dolognak számít. A találó köteles azt annak, aki elvesztette vagy a hatóságnak nyolc nap alatt átadni. A hatóság köteles minden intézkedést megtenni, hogy az elvesztő kilétét megállapítsa. Ha az elvesztő jelentkezik, a költségek (pl. tartásdíj), valamint — állatoknál 2 százalék találási díj megfizetése után a dologot visszakapja. Ha az elvesztő nem jelentkezik, a talált dolog egy év múlva a találó tulajdonába megy át. Ha a talált dolog fenntartása költséggel jár (amilyen pl. az állatok tartási költsége), akkor a hatóságnak jogában áll azt elárvereztetni. Az árverésen befolyt összeget a költségek levonása után letétbe kell helyezni és egy év múlva, — ha a tulajdonos nem jelentkezik — a találónak ki kell szolgáltatni.

A községi előljárást a kérdéselt esetben nem terheli mulasztás, mert azzal, hogy a csikók találását helyben és a szomszéd községekben közhírré tette, majd pedig a vármegye hivatalos lapjában is közzétette, a tulajdonos kilétének megállapítása érdekében a köteles gondossággal járt el. Kétségtelen, hogy célszerű lett volna a helyi őrsön is érdeklődni, amely esetben a puhatolás azonnal eredményre vezetett volna, de ennek elmulasztása nem írható az előljárást terhelő, Talált dolgok tulajdonosainak körözésére ugyanis a hatóságok hivatottak, nem a csendőrség. Hogy mi ezt a Nyomozati Értesítő révén megtesszük, az a csendőrség belső ügye; a Nyomozati Értesítő nem hivatalos lap, hanem csak a csendőrség belső, házi kiadványa, mondhatnók: magánértesítője, amely elsősorban büntügyi és nem közigazgatási célokat szolgál.

Nézetünk szerint a csikók tulajdonosa hiába fordulna tehát a bírósághoz, az nem kötelezné a községi előljárást kártérítésre.

Ha van a dologban hiba, azt nem a községi előljárást, hanem az őr terhére lehet megállapítani. Ugy látszik ugyanis, hogy az őr és a községi előljárást között nincs meg a kellő összeműködés. A községi előljárást valószínűleg nem is tudott arról, hogy a csendőrségnek egyáltalán van Nyomozati Értesítője, ez pedig hiba. Jegyzőnek, bírónak erről tudnia kell, meg is kell nekik mutatni, hogy mi minden van benne s fel kell őket kérni, hogy minden olyan dolgot, amit célszerű lenne a Nyomozati Értesítőben közzétételni, közöljenek az őrsrel. De forduljanak az őrshez akkor is, ha olyas-

minek kell utánanéznük, amire a Nyomozati Értesítőben esetleg közlést találhatnak. Egyszóval: ne csak az őr használja ki a Nyomozati Értesítő közleményeit, hanem vonja bele azokba a községi előljáráásokat is.

Azután meg: hogyan lehet az, hogy a községben portyázott járőrök nem tudtak róla, hogy ott két elkőborolt csikót találtak? Mindenki tudta a faluban, csak a csendőrök nem! Mert az a járőr, amely erről tudomást szerzett volna, maga is meglehetne volna, hogy a Nyomozati Értesítőben utánanézt, nem keresnek-e benne elkőborolt csikókat? Ez az őrnek lett volna inkább kötelessége, nem az előljárásnak. Tanulság: az őr és a községi előljárást nem nélkülözheti egymás támogatását.

Postalopás kiderítése.

Írta: KISS MIKLÓS tiszthelyettes. (Debrecen.)

Zalay Mária* N-i postamesternő, 1938 október 6-án, 19 órakor a postahivatal előszobájának ajtaját kulccsal bezárva, bevásárlás céljából a Hangya Szövetkezetbe távozott. Onnan Szemere József lakására ment, hogy az illetővel földvétel ügyben tárgyaljon. Dolgainak elvégzése után, 20 órakor visszatért a postahivatalba, amelynek ajtaját a hivatalban levő íróasztaliókjával együtt, feltörve találta.

A postahivatalból hiányzott a kincstár tulajdonát képező: 50 centiméter hosszú, 30 centiméter széles és 15 centiméter magas vasláda, a benne volt — Zalay Mária tulajdonát képező — 92 darab 100 pengőssel és egy pénztárca 30 pengővel. Ezenkívül a vasládában volt még a kincstár tulajdonát képező 488 pengő 98 fillért kitevő, különbözőnemű, nagyrészt tekeresbe foglalt hivatalos pénz és 813 pengő 40 fillér értékű postai értékcikk (bélyeg, váltó, marhalevél, stb.) összesen: 10.623 pengő 25 fillér kárértékben.

A postamesternő a mátészalkai őrsöt az esetről azonnal értesítette. Az őr a helyszín megtekintése után a debreceni csendőrnnyomozó alosztályparancsnokságának távbeszélőn jelentést tett és az őr támogatására helyszínelő s nyomozó járőr kivezénylését kérte. Az alosztályparancsnokság e jelentés alapján Hajdú László alhadnagy szolgálatvezetőt és Bárány István tiszthelyettest vezényelt ki egyenruhában.

A megejtett helyszínelés a következő adatokat szolgáltatatta:

A postahivatal, melyben a betörés történt, a kert felőli részen teljesen kerítetlenül, szabadon áll. Az utca felőli kiskapun zár nincs, így azt záratlanul, csak betéve szokták használni.

Az előszobába nyíló, kulccsal bezárt ajtó nyitott állapotban. A zár rethesze elhajolva. Az ajtófélfába erősített ütköző sértetlen. Feszítési nyom sem az ajtón, sem az ajtófélfán nem látható. Az előszoba ajtó melletti ablakának külső szárnyai teljesen nyitott állapotban. Az ablak között egymástól 18 centiméterre levő vaspálcák, az elhajlítás következtében, 22 centiméterre vannak egymástól. A belső ablakszárnyak sértetlenül behajtván, záratlan állapotban.

A postahivatalban levő íróasztal kulccsal zárt fiókjai félig kihúzgálva, a záruk retheszei bezárt állapotban. Sem az íróasztal felsőlapjain, sem a fiókokon és zárukon feszítési nyom nem látható. A fiókokban levő iratok közt kutatás nyomai látsza-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

nak. A postahivatalból azonban, a már jelzett vasládán és tartalmán kívül, egyéb nem hiányzott.

Zalay Mária az ellopott pénzt a lopás előtt 8 nappal vette ki a postatakarékból, hogy azon Szemere Józseftől 10 hold földet vásárolhasson. A földvételre vonatkozó ideiglenes szerződés már kész is volt, de a vétel a közbejött lopás miatt meghiúsult.

A felsorolt adatok alapján az volt a járőr feltevése, hogy a lopást olyan helybeli egyén követthette el, aki tudomással bírt a Zalay Mária terveiről. Így tudhatta azt is, hogy nagyobb összegű pénzt tartogat a postahivatalban. E feltevés mellett szólt az elkövetési idő is, miután a tettes a kora esteli órát és éppen a postamesternő — rövid időre történt — eltávozását választotta ki a lopás végrehajtására. A nyomozás ezért elsősorban azor egyének kipuhatolására szorítkozott, akik tudhattak a nagyobb összegű pénz létezéséről. A nyomozás során sikerült is több ilyen egyén kilétét megállapítani, azonban az illetők szerepét a megejtett nyomozás tisztázta. A nyomozás során tisztázódott a helyben lakó szokásos büntetettek, gyanús egyének és a rovvott előéletűek szerepe is. Miután a járőr a további nyomozást egyelőre céltalannak látta, a lakosság költségeinek figyelemmel kísérése céljából több b. egyént beszervezve, az alosztályparancsnoksághoz bevonult.

Az egyenruhás járőr bevonulása után 6 nap múlva, az alosztályparancsnokság feltűnés nélküli puhatolás és adatgyűjtés végett engem vezényelt ki polgári ruhában. A puhatolás során azonban nem sikerült olyan adatokat szerezni, mely a megindítandó nyílt nyomozás alapjául szolgálhatott volna.

Az alosztályparancsnokság 10 nap múlva ismét kivezényelt a postalópás pótnyomozására egyenruhában. A mátészalkai őrs által támogatásomra kivezényelt Bakonyi János csendőrrel a szolgálatunk első 3 napját puhatolással töltöttük, mert a betörésnek alapos gyanúsítottja nem volt. A nyomozás negyedik napján puhatolás közben, bizalmas uton a következőket tudtuk meg:

1. Abai János állás nélküli cipészsegéd, 1938 október 10-e tájban, atyjának az egyik borbélynál levő 3 pengő tartozását kifizette.

2. Október 20-a tájban a késő éjjeli órákban Abai Ihász Pál nevű barátjával Kocsord községben járt. Abai ekkor mulatni akart, de a záróra miatt italt nem kapott. Miután Abai mindenáron mulatni szeretett volna, Mátészalkára akart menni. Oda azonban a barátja nem követte, így a mulatásból nem lett semmi.

3. Október 29-én Abai Mátészalkán a Guttman-féle vendéglőben egy iparos kinézésű fiatalembernek 4 pohár sört fizetett és azt hangoztatta, hogy reggel óta eszik és iszik, mégsem ártott meg neki. „Levente” és „Simphonia” cigarettán kívül „Balkány” cigarettá-dohány volt nála. Ismerősét azokból kínálgatta.

4. Abai ugyanekkor a társaságában volt ismerősének 1.50 pengőt ajándékozott.

5. Abai az ismerőse előtt azt hangoztatta, hogy Debrecenben járt és ott a moziban páholy-jegyet váltott.

A bizalmas uton nyert adatokat Mátészalkán végzett puhatolással ellenőriztük és megállapítottuk, hogy azok a valóságnak megfelelnek. Sőt, a Guttman-féle vendéglőben újabb adathoz is jutottunk.

Megtudtuk, hogy Abai nemcsak az iparos kinézésű barátjával, hanem előzőnap egy gazdálkodó kinézésű fiatalemberrel is járt a vendéglőben. Egyik alkalommal Abai, másik alkalommal pedig a gazdálkodó kinézésű fiatalember fizette ki a rendelt italneműek árát. A későbbi puhatolás során megtudtuk, hogy a gazdálkodó kinézésű fiatalember Ihász Pál n-i lakossal volt azonos.

Miután úgy Abai, mint Ihász szegénysorsú szülők gyermeke volt, így a költségeik gyanússá vált. Az ellenük felmerült gyanút fokozta az, hogy költségeik a lopás története utáni időben kezdődött.

Közben az alosztályparancsnokság által ellenőrző szolgálatba kivezényelt Hajdu László alhadnagy is N-be érkezett. Az illetők szerepét a felsorolt gyanúkok miatt Hajdu alhadnagy is gyanúsak találta. Főként Ihász szerepe volt előtte gyanús, mert az illető alibije, az első nyomozás alkalmával nem volt teljesen tisztázható. Az általa előadottakat azonban akkor el kellett fogadni, mert az ellenkezőjét nem lehetett bizonyítani.

Az adatgyűjtés befejezése után, 1938 november 5-én, 7 órakor, végre sor kerülhetett Abai János kikérdezésére. Óvatosságból nem a községi előjáróság által idéztettük a község házához, hanem bizalmi egyénekkel mi jelentünk meg a lakásán. Abait még ágyban találtuk. Miután tudtuk, hogy iparendellyel nem rendelkezik, így az iparendély felmutatását kértük az illetőtől. Abai a legnagyobb lelki nyugalommal vette tudomásul ama közlésünket, hogy iparügyi kihágás miatt névtelen feljelentés érkezett ellene s hogy ezzel kapcsolatban a község házához leendő kikérdezése vált szükségessé. Kérésünkre az illető azonnal felkelt és öltözködni kezdett. Mi ez alkalommal állandóan figyeltük, hogy a ruházata zsebéből valamit ki ne tehessen. Amikor az öltözködéssel kész volt, együtt mentünk fel a község házához, hol megkezdtük a kikérdezését.

E kikérdezés során azt igyekeztünk tisztázni, hogy Abai az utóbbi időben kiknek dolgozott, mennyit keresett és azt mire költötte. Az elszámolásnál kitűnt, hogy Abai 25 pengővel költött többet, mint amennyit keresett. Ez a körülmény ismét fokozta a gyanút. Ezután kérdést intéztünk hozzá, hogy milyen összegű készpénzzel rendelkezik. Az illető 3-4 pengőt mondott. Állítása valótlán volt, mert amikor pénzének felmutatására kértük, 3 darab 10, 2 darab 2 és 15 darab 1 pengős került a pénztárcájából elő. Ekkor már tisztában voltunk azzal, hogy Abai nem tisztességes uton juthatott az eltitkolt összeghez. Ezért az őrizetbevételét azonnal kijelentettük és a személymotosztást rajta megejtettük. A személymotosztás meglepő eredménnyel járt. Nadrágjának hátsó zsebéből egy n-i postabélyegzővel és Zalay Mária aláírásával ellátott postautalványba göngyölve 22 darab 1 pengős került elő. Ez olyan bizonyíték volt, amit letagadni nem lehetett. Ennek dacára a pénz megszerzésére nézve Abai különböző hazugságokat adott elő. Miután azonban felvilágosítottuk, hogy ezzel az eljárással csak a saját helyzetét súlyosítja, visszavonta valótlan állításait és a pénzhez való hozzájutást a következők szerint ismertette:

1938 október 6-án este a szomszédjukban lakó Ihász Pál tudomására hozta, hogy a n-i postahivatalból a pénzes ládát ellopta és azt a kertjükben elásta. Arra kérte őt, hogy a láda feltörésénél le-

gyen segítségére. Ihásznak megígérte, hogy a láda feltörésénél segédkezik, csupán azt kérte, hogy néhány napig — a nyomozás befejezéséig — várjanak a láda feltörésével. Néhány nap múlva, 21—22 óra között a ládát Ihászék kertjéből kiásták és a kertjükben levő jégverembe vitték át. Ott ő, amíg Ihász az udvaron őrt állott, a láda feltörését megkísérelte. Miután egyedül nem tudta feltörni, így Ihászt segítségül hívta, akivel aztán a ládát fel is törték. A ládában különböző iratokat, bélyegeket, egy pénztárcát és több tekercs különbözőnemű váltópénzt, valamint 10, 20 pengősöket találtak. A pénzből úgy ő, mint Ihász szedtek maguknak. Ő körülbelül 40—45 pengőt vehetett magához. Hogy Ihász mennyit vehetett, nem tudja.

A pénzesládában való kutatás közben 2 lera-gasztott boríték került a kezébe. Gondolta, hogy azokban is pénz lehet. Ezért a borítékot, anélkül, hogy azokat Ihásznak megmutatta volna, a zsebébe csúsztatta. Ezután a pénzesládát a benne talált iratokkal és bélyegekkal együtt a jégveremben elásták. Ihász eltávozása után a borítékot feltépve, egyik borítékban 32, másikban pedig 60 darab 100 pengőt, összesen 9200 pengőt talált. A pénzt borítékokkal együtt a jégverem szalmafedelében rejtette el.

A lopott pénzből különböző községekben 380 pengőt költött el élelemre, italra, szórakozásra, nőkre és bevásárlásokra. A zsebében talált 71 pengő is a lopott pénzből származott.

Abai előadása alapján a jégveremben elásott pénzesládát a benne levő postai értékekkel együtt megtaláltuk. A jégverem szalmafedeléből előkerült 90 darab 100 pengős is, az odarejtett két borítékkal együtt. Két darab 100 pengős hiányzott, mert azt Abai már elköltötte. Abai a pénz elrejtésével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy abból később akarta Ihászt részesíteni, azért rejtette el.

Míg a nyomozás Abai ellen folyt, addig a mátészalkai örsről kivezényelt másik járőr, a lakásáról távollévő Ihász Pál kézrekerítése céljából K. községbe utazott. Az ily módon kézrekerült Ihász a

leghatározottabban tagadta, hogy a postahivatal sérelmére történt lopásban része volna. Az illető valótlanul minősítette Abai reá vonatkozó állításait. Tagadta, hogy Abaival bármiféle összeköttetése volna. Védekezését azonban megdöntötte az a körülmény, hogy a zsebéből egy ugyanolyan minőségű és gyártmányú új zsebkönyv került elő, mint amilyent Abaitól őrizetbe vettünk. Miután Ihász ennek dacára is tagadásban volt, felmutattuk előtte a jégveremből előkerült pénzesládát és a postai értékeket is. Ennek hatása alatt Ihász megtört és a lopás elkövetését a következők szerint adta elő:

1938 október 6-án, 18—19 óra között a lakásuk előtt állva látta, hogy a postamesternő a Hangya Szövetkezetbe ment. Miután ismerte a postamesternő viszonyait, így tudatában volt annak, hogy a postahivatal őrizetlenül maradt. Ezért elhatározta, hogy a hivatalba betör és ott lopást követ el. Egy kis lapos vasat vett a kezébe és elindult a postahivatal felé. A záratlan udvarra bemenve, a nyitva talált ablak vasrácsai között bebújt az előszobába. Onnan a nyitvatalált ajtón a hivatali helyiségbe ment, ahol az íróasztal zárt fiókjait a magával vitt lapos vassal felfeszítette. A fiókban azonban iratoknál egyebet nem talált.

Közben egy szál gyufát gyújtott, hogy annak világánál szétnézhesen. A gyufa világánál a földön, egy vasládát pillantott meg. A ládát megrugva, a belsejéből pénzesengést hallott. Ennek hallatára elhatározta, hogy a ládát magával viszi és feltöri. Miután a láda az ablak vasrácsai között nem fért ki, az előszoba ajtajának bezárt reteszét a nála volt lapos vassal kifeszítette és a postahivatalból azon át távozott el. A ládát a kerteken keresztül, saját kertjükbe vitte és elásta. Tekintettel arra, hogy a ládát nem volt mivel feltörni, a feltörésnél való segédkezésre Abai János ismerését kérte fel.

Ihász Pálnak a láda feltörésével kapcsolatos előadása a továbbiakban egyező volt Abai János előadásával. Az Abai által elrejtett 9200 pengőről neki nem volt tudomása. Abban a tudatban volt, hogy

MEGJELENT 1939 ÉVI FŐÁRJEGYZÉKÜNK!

Mezőgazdák
magja
indig
indóság

K Ö Z P O N T:

BUDAPEST, V. KERÜLET,
ALKOTMÁNY-U. 29. SZÁM.
Telep: Nyugati p. u. XX. r.

K I R E N D E L T S É G E K:

Debrecen - Győr - Lepsény - Nyíregyháza - Szolnok - Szombathely.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

TELEFON: *1-273-88. 1-113-36.

TÁMOGASD

HANGYA

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL
magad és családod
JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

csak pár száz pengő volt a ládában. Ő, amint mondtotta, csupán 180 pengő körüli összeget vett magához, tudomása szerint Abai ennél is jóval kevesebbet. Nevezettől a pénzt már őrizetbevenni nem lehetett, mert elköltötte.

A beismerés megtörténte után Ihász elvezetett bennünket a helyszínre és ott bizalmi egyének előtt bámulatos ügyességgel mutatta be, hogy hogyan hatolt be az ablak vasrácsai között.

A további nyomozás során úgy Abaitól, mint Ihásztól a lopott pénzen vásárolt tárgyakat őrizetbe vettük. Ezután a mátészalkai őrs nevezetteket, az őrizetbevett 9071.25 pengő lopott pénzzel együtt, tényvázlat kíséretében a nyiregyházi királyi ügyészségnek adta át.

Szokás mondani, hogy nincsen két egyforma tojás. Hasonlóképpen nincsen két bűncselekmény sem, amelyek az elkövetési mód, az eszközök, az alkalmazott módszerek és egyéb részletek tekintetében tökéletesen megegyeznének. Azt is meg lehet azonban állapítani, hogy két teljesen egyforma nyomozás sem képzelhető el. Ezért a nyomozás megejtésére utasításszerű, minden esetre alkalmazható szabályokat nem is lehet alkotni. Csupán az elvekre, a kiderítés módszereire lehet rámutatni. A nyomozás legfontosabb feladata, miután a tárgyi tényálladékok tisztázta, olyan személyt kikutatni, akit a szóbanforgó bűncselekmény elkövetésével gyanúsítani lehet. Amíg ez nem sikerült, addig a nyomozás csak tapogatózás jellegével bír és nem vezethet pozitív eredményre. Amíg gyanúsítható személy nincsen, addig a nyomozás legtöbb eredményt ígérő bizonyítékszerző eszközei: a házkutatás, személymotosás, alibivizsgálat, nyomösszehasonlítás stb. nem alkalmazhatók, mert nincsen kívül szemben alkalmazni őket. A gyanúsítható személy kikutatása sokszor már a kezdet elején sikerül. Pl. a tettes valamely, a kiletére áruló, tárgyat felejt a helyszínen, vagy a helyszínen a tettesének felismert lábnyomokat sikerül egy bizonyos házhoz követni, stb. Ilyenkor a gyanúsítható személy kikutatása nem ütközik nehézségekbe. Máskor viszont a helyszín csupán a bűncselekmény tárgyi tényálladékára szolgáltat adatokat, de nem nyújt semmiféle támpontokat az alanyi tényálladékra nézve. Ilyenkor a nyomozás a bűncselekmény következményeiből, hatásai- ból igyekszik támpontokat szerezni az elkövető kiletének megállapításához. Ha a tolvaj pénzhez jutott, akkor észszerű az a következtetés, hogy a lopott pénznek hasznát is akarja látni. Ennek következtében eddigi életmódjában változás áll be. Adósságot fizet, költekezik, vásárol, ajándékokat osztogat, stb. Ezek mind megfigyelhető tünetek. A megfigyelésre kíváncsi minél több alkalmas és megbízható „B” egyént kiválasztani és beszervezni. Az itt leírt esetben is ez az eljárás tette lehetővé a lopás elkövetésével gyanúsítható személyek kikutatását. Igen helyes volt az az eljárás, hogy a nyomozó járőr a gyanúsítottat nem idéztette a község-házához, hanem személyesen kereste fel, mert különben alkalmat adott volna neki arra, hogy az áruló bűnjeleket megsemmisíthesse vagy elrejt- hesse. A személymotosás során előkerült tárgyi bizonyíték eredményezte a gyanúsítottak azonnali beismerését és ezáltal az eset gyors kiderítését.

Kimagasló lovassportteljesítmények. A Nemzeti Lovarda az Országos Mezőgazdasági Kiállítással kapcsolatban, folyó évi március 29-től április 2-ig Budapesten országos lovasmérkőzéseket rendezett. Kimagaslóan szép eredménnyel szerepelt a mérkő-

vitéz Biró József százados „Kont” nevű lovával.

zéseken vitéz Biró József százados és Sörényi István főhadnagy. Mindketten több díjat nyertek, köztük két értékes első díjat. Eredmények: *Budapesti díj*, Könnyű osztályú díjlovaglás. Első Sörényi István fhdgy vitéz Biró József szds „Csárdás” nevű lován. Ötödik ugyancsak Sörényi fhdgy a belügyi kincstár „Pajti” nevű lován. — *Magyar Lovas-sport Egyesületek Országos Szövetsége díja*. Középosztályú díjlovaglás. Ötödik Sörényi fhdgy „Labore” nevű lován, hetedik vitéz Biró szds „Csárdás” nevű lován. — *Szent György-díj*. Díjlovaglás nemzetközi követelményekkel. Első vitéz Biró szds „Kont” nevű lován, harmadik Sörényi fhdgy „Labore” nevű lován.

Versenyen kívül vitéz Biró szds az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felkérésére április 2-án bemutató lovaglással az olimpiai díjlovaglás követelményeinek különböző részleteit mutatta be a nézők általános nagy tetszése mellett.

Öszinte örömmel gratulálunk!

KI TUDJA, ki volt az a bajtársunk, akit 1919-ben, midőn a Felvidéket megszállták, Nyitra környékén a csehek agyonlőttek? Igen fontos volna ezt tudnunk, azért arra kérjük olvasóinkat, legyenek segítségünkre ennek felderítésében. Különösen a felvidéki őröket kérjük, puhatoljanak az eset és szereplői után s közöljék velünk értesítéseiket.

Dicséretet, A m. kir. honvédelmi miniszter úr dicsérő okirattal látta el dr. Papp Bertalan ezredorvost, a m. kir. csendőrségnél az egészségügyi szolgálat terén teljesített igen értékes és hasznos szolgálatait.

Hadtestparancsnoki megdicséres. A m. kir. budapesti I. hadtest parancsnoka a felvidéki területek visszacsatolásával kapcsolatosan a szombathelyi 3. nyomozó alosztály állományába tartozó Imrei József tiszthelyest és Balassa Jenő őrmestert megdicsérte, mert nehéz szolgálatukat a különleges körülmények között nagy szorgalommal és kötelességtudással látták el s eredményesen végezték. Ezzel derék magyar csendőrökhöz méltó, fíradhatatlan és odaadó szolgálatkészégüknek adták tanujelét. — A szombathelyi III. kerület állományába tartozó Nagy József II. csendőrt a *kassai VIII. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el*, mert mint járőrtárs a felszabadult Felvidék törvényes rendjének megalapozásában, az állam és nemzetellenes cselekmények felderítésében őrsparancsnokát kimagasló szorgalommal és lelkiismeretességgel, eredményesen támogatta. — *Nyilvánosan megdicsérte Gyertyás János és Kiss Sándor csendőröket*, mert a felszabadult Felvidék megszállása során mint járőrtársak feladatukat a legnagyobb odaadással és kiváló eredménnyel látták el. — *A szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte Kovács Ferenc III. őrmestert*, mert a felvidéki területek visszacsatolásával kapcsolatban különleges szolgálatát fíradtságot nem ismerő nagy szorgalommal, kötelességtudással és kiváló eredménnyel látta el. — *A debreceni VI. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el Rácz János törzsrőrmestert*, csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes és hasznos tevékenységéért, valamint példás magaviseletéért.

Üdülést, pihenést talál balatonfüredi gyógyházunkban.

Gépkocsi baleset. A budapesti közlekedési őrök állományába tartozó *Domonkos Sándor* csendőr március hó 22-én 9 órakor a BC-684. forgalmi rendszámú személygépkocsival Budapesten, a Clark Ádám-térről a Hunyadi János-utca felé akart befordulni, amikor az alagútból a Lánchíd felé nagy sebességgel haladó BL 593. forgalmi rendszámú személygépkocsi a gépkocsinak szaladt. A kinestári gépkocsi megrongálódott, de üzemképes maradt, szolgálatát tovább folytatta. Személy nem sérült meg. A kivizsgálás megtörtént.

Csendőrségi Közlöny 8. szám. Személyes ügyek. Legfelsőbb elhatározások. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1939. évi február 28-án kelt legfelsőbb elhatározásával Horváth Lajos szombathelyi III. csendőrkerületbeli alhadnagynak a Magyar Ezüst Érdemkeresztet adományozni méltóztatott. — Honvédelmi miniszteri rendeletek. *A m. kir. belügyminiszter úr felmentette:* vitéz Ferenczy László századost a debreceni nyomozó alosztály parancsnokát és Ferenczy Endre századost a debreceni 1. százárnyának parancsnokát. *Kinevezte:* vitéz Ferenczy László századost a debreceni 1. százárnyának parancsnokául és Ferenczy Endre századost a debreceni nyomozó alosztály parancsnokául. — *Okirattal megdicsérte:* A kassai VIII. csendőrkerület állományába tartozó Balogh József I. tiszthelyest, Ádám Antal őrmestert, Rákos József és Bodnár

János csendőröket 1939. évi február hó 5-én Radvány községében cseh részről elkövetett határsértés alkalmával a cseh határőrökkel tüzharcban állott és azok által veszélyeztetett határőrszolgálatuknak öntevékeny támogatásáért és a harcban tanúsított elszánt magatartásukért. — *Állandó nyugállományba helyezés.* Horváth Lajos, Magyar István II. és Nagy Sándor III. székesfehérvári II. csendőrkerületbeli alhadnagyt, Máté Mihály székesfehérvári II. és Farkas Mihály debreceni VI. csendőrkerületbeli tiszthelyestet állandó nyugállományba helyezte. — *Névváltoztatások:* Káplár József őrmester családi nevét „Karádi“-ra változtatta, Szabics István próbacsendőr családi nevét „Szederhát“-ra változtatta. — *Szabályrendeletek:* Szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetményekre vonatkozó 156.600/VI-b. 1925. számú körrendelet módosítása. — Magyarország jelenlegi területéről a ruténföldre utazás szabályozása. — M. kir. honvéd csapatászlók, m. kir. honvédlöbögök és a nemzeti lobogó rendszeresítése. — Szolgálatban utazó csendőrtisztek vasúti menetdíjainak átalányozása. — Gyapjúval bélelt barna juhőr kesztyű becsértékének megállapítása.

A csendőrségi jutalmazási alakra felajánlott jutalékok.
A budapesti I. kerület állományából: Papp János törzsrőrmester 1 P 50 f., Bérczes Sándor tiszthelyettes 2 P 48 f., Finta Kálmán tiszthelyettes, Kővári Pál törzsrőrmester, Madarász Pál őrm. és Bódi Lajos csendőr együtt 5 P 44 f., Barát László tiszthelyettes és Pozsgai János csendőr együtt 7 P 38 f., Tóth István őrmester és Sándor János csendőr együtt 6 P 76 f., Horváth István I. törzsrőrmester és Horváth József V. csendőr együtt 8 P 34 f., Nagy Kálmán őrmester és Szentpéteri Mihály prb. csendőr együtt 2 P 40 f., Orosházi Pál csendőr 5 P., Mézős János II. törzsrőrmester és Bacsó János prb. csendőr együtt 5 P., Zoltán István törzsrőrmester és Varga Mihály őrmester együtt 5 P és Zoltán István törzsrőrmester 5 P, *a székesfehérvári II. kerület állományából:* Molnár Ferenc törzsrőrmester 28 P 94 f., Molnár Lajos törzsrőrmester 28 P 93 f., Szabó Károly törzsrőrmester 15 P 99 f., Solymosi Lajos csendőr 15 P 99 f., Uri János törzsrőrmester 4 P 97 f., Szeesódi István törzsrőrmester 4 P 97 f., Pap István törzsrőrmester 2 P 48 f., Maros Mihály törzsrőrmester 2 P 48 f., Laki István tiszthelyettes 14 P 55 f., Gallai Péter prb. csendőr 14 P 55 f., *a szombathelyi III. kerület állományából:* Kálmán Lajos törzsrőrmester 50 f., Szilágyi Mihály csendőr 50 f., Somogyi Sándor törzsrőrmester 67 f., Rákosi István csendőr 66 f., Gazsó János prb. csendőr 66 f., Lőrinc László törzsrőrmester 2 P 98 f., Rácz János csendőr 2 P 98 f., Somogyi Sándor törzsrőrmester 8 P 20 f., Tóth Sándor törzsrőrmester 8 P 20 f., Toldi János törzsrőrmester 50 f., Varga Imre prb. csendőr 50 f., Barta Lőrinc tiszthelyettes 19 P 88 f., Barabás Pál törzsrőrmester 7 P 46 f., Fehér Gyula őrmester 7 P 46 f., Tóth Károly csendőr 7 P 44 f., Nagy István V. csendőr 7 P 44 f., Kálmán Imre törzsrőrmester 12 P 42 f., Németh István IV. csendőr 12 P 42 f., Kálmán Imre törzsrőrmester 21 P 40 f., Révész Ferenc tiszthelyettes 4 P 97 f., Csik László őrmester 4 P 97 f., Németh János törzsrőrmester 2 P 48 f., Lóránt István törzsrőrmester 2 P 48 f., Tóth István VI. őrmester 1 P 24 f., Sulyok József csendőr 1 P 24 f., Kiss István őrmester 2 P 98 f., Kovács Károly csendőr 2 P 97 f., Csordás József törzsrőrmester 9 P 94 f., Nardai József őrmester 9 P 94 f., Molnár Ferenc törzsrőrmester 1 P 12 f., Révész Ferenc tiszthelyettes 9 P 71 f., Kunsági János csendőr 9 P 71 f., Karczagi Ferenc tiszthelyettes 2 P 80 f., Szalai György csendőr 2 P 80 f., Kárpáti Antal tiszthelyettes 13 P 30 f., Tóth Sándor III. törzsrőrmester 13 P 30 f., Takács József törzsrőrmester 2 P 69 f., Elekes Ferenc csendőr 2 P 69 f., Bartha Gyula csendőr 2 P 68 f., Ballér György őrmester 2 P 50 f.,

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBÉDLŐSZÖNYGEK

P 65-101

P 28-101

Fotélagyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
 Budapest, VII., Baross-utca 74. sz.
 A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
 V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
 Budapest, V., Nádor-u. 24.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-lér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Nemeskéri József prb. csendőr 2 P 50 f., a szegedi V. kerület állományából: Diószegi Imre tiszthelyettes 13 P 67 f., Tóth Miklós csendőr 13 P 67 f., Romhányi András törzsőrmester és Pelényi János csendőr együtt 9 P 95 f., Bartalus László törzsőrmester 93 f., Szabó Imre csendőr 93 f., Körmendi Pál tiszthelyettes 36 f., Kozma Mihály csendőr 36 f., Madaras Gábor tiszthelyettes, Péntes Sándor törzsőrmester, Szabó G. Lajos és Takács Ferenc csendőrök együtt 17 P 30 f., Juhász Péter törzsőrmester 2 P 47 f., Szántó János csendőr 2 P 47 f., Gálfi Lajos törzsőrmester és Viola György csendőr együtt 14 P 92 f., Oláh Pál törzsőrmester 27 f., Galambos Mátyás törzsőrmester 27 f., Vasvári István törzsőrmester 4 P 61 f., Kiss Mihály csendőr 4 P 61 f., Pálfi Gergely tiszthelyettes 12 P 27 f., Töke László csendőr 12 P 27 f., Mogorós János és Tápai István törzsőrmesterek együtt 5 P., Balaton János őrmester és Fábián Sándor együtt 5 P., a debreceni VI. kerület állományából: U. Nagy József tiszthelyettes 1 P., Győri Imre törzsőrmester 1 P., Mészáros János törzsőrmester 2 P 06 f., Hegedűs Imre törzsőrmester Józsa 2 P 06 f., Szűcs Miklós törzsőrmester 38 P 91 f., Kiss Sándor törzsőrmester 38 P 91 f., Gödri Zsigmond törzsőrmester 1 P., Boldog József alhadnagy 4 P 24 f. és 83 f., Szabó András tiszthelyettes 4 P 24 és 83 f., Piros József tiszthelyettes 11 P 92 f., Orbán Lajos törzsőrmester v. 50 f., Komlósi Gyula törzsőrmester 2 P 80 f., Csorba Mihály törzsőrmester 4 P 24 f. és 82 f., Gönczi Antal törzsőrmester 4 P 24 f. és 82 f., Kövesdi Gyula törzsőrmester 33 P 14 f., Fekete József törzsőrmester 3 P 69 f., Ecsedi Lajos törzsőrmester 58 f., Litkei Ádám őrmester 88 f., Bartha Lajos törzsőrmester 4 P 24 f. és 82 f., Lakatos Miklós őrmester 4 P 24 f. és 82 f., Császi Lajos őrmester 4 P 24 f. és 82 f., Jeges János őrmester 33 P 13 f., Silye Sándor csendőr 3 P 69 f., Seres György csendőr 50 f., Szigetvári Mihály őrmester 11 P 92 f., Csermely Zsigmond őrmester 2 P 29 f., Elek Sándor csendőr 2 P 29 f., a miskolci VII. kerület állományából: Baráth János törzsőrmester 2 P 56 f., Mészáros János őrmester 2 P 56 f., Soós Sándor csendőr 2 P 57 f., Pataki Pál csendőr 2 P 57 f., Gönczi Ferenc csendőr 2 P 57 f., Solti János törzsőrmester 6 P 15 f., Nagy János II. csendőr 1 P 23 f., Bodrogi János csendőr 1 P 24 f., Tóth Péter prb. csendőr 3 P 45 f., Mészáros János őrmester 2 P 50 f., Szabó József csendőr 2 P 50 f., Tóth Sándor tiszthelyettes 2 P 20 f., Mészáros János őrmester 2 P 50 f., Kasza Albert csendőr 2 P 50 f., Sipos István tiszthelyettes 1 P 93 f., Illés Dávid csendőr 1 P 92 f. tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékok valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alap javára. A felajánlott összeget a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Csendőrségi tollforgót árusít. köt. javít. Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidek köz 5. sz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). *Dél József* ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondattal készült tollforgókat 30, 25, 20 és 15 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

Tekercsfilmek

ismét

olcsóbbak lettek!

Az összes rendszerű új és újjáépített

IRÓGÉPEK

Állandóan raktáron

A m. kir. csendőrség szállítója
KEDVEZŐ RÉSZLET FIZETÉS

KERTÉSZ IMRE

TURUL IRÓGÉPVÁLLALATA

MISKOLC, Széchenyi-u. 56.

Ha rheumás, kérje beutalását a hévizi gyógyházunkba.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszparancsnok: A szombathelyi III. kerületben: Aczél György tiszthelyettes.

Külesoportvezetői megbízás: Kolozsvári Gyula tiszthelyettes a szombathelyi 3. nyomozó alosztálynál külesoportvezetői teendők ellátásával megbízott.

Új őrsparancsnokok: A székesfehérvári II. kerületben: Antal Imre, Váli-Tóth János, Nagy Sándor VII., Balázs Sándor, Czili György és Horvath György vizsgázott törzsőrmesterek, A debreceni VI. kerületben: Bardos János és Csatai József tiszthelyettesek, A kassai VIII. kerületben: Darvas András, Varga Lajos I., Lantos István vizsgázott törzsőrmesterek, Mocsári János, Harcos Győző, N. Juhász József, Antal Antal tiszthelyettesek és Szanyi Béla vizsgázott törzsőrmester.

Házasságot kötöttek: A székesfehérvári II. kerületben: Zsigrai Ferenc törzsőrmester Horváth Irénnel Csepregen, Mezős István tiszthelyettes Simon Margittal Budapesten, Keresztes János törzsőrmester Schiller Máriával Kecskén. A pécsi IV. kerületben: Hegyi István őrmester Hauth Máriával Németbolyban, A kassai VIII. kerületben: vitéz Németh András tiszthelyettes Mónus Lillával Tiszaszentmártonban.

Született: A székesfehérvári II. kerületben: Fülöp József II. törzsőrmester feleségének József fia, Fábán József I. törzsőrmester feleségének Éva leánya, Török István I. törzsőrmester feleségének István-Imre fia, Tóth Károly I. törzsőrmester feleségének Károly-János fia, Sándor Dezső tiszthelyettes feleségének Dezső-Gyula fia, A pécsi IV. kerületben: Tóth György III. törzsőrmester feleségének Elemér-Zoltán-László fia, Biró György törzsőrmester feleségének Mária-Edit leánya, Kiskárpáti János törzsőrmester feleségének Julianna-Mária leánya, Tóth István IX. törzsőrmester feleségének Gyula-István fia, A debreceni VI. kerületben: Orosz László I. tiszthelyettes feleségének Zsuzsanna leánya, Várhalmas György törzsőrmester feleségének Mária-Erzsébet leánya, A miskolci VII. kerületben: Emödi Dániel tiszthelyettes feleségének Zsuzsanna leánya, Gyarmathy Bertalan tiszthelyettes feleségének Bertalan fia, Konecz Lajos törzsőrmester feleségének Lajos-András fia, Ungi Mór tiszthelyettes feleségének Julianna leánya.

Halálozás. Trombitás Gyula ny. áll. tiszthelyettes Szentelen, Haraszi Imre csendőr autóbaleset következtében Balassagyarmaton, Acs Béla ny. áll. tiszthelyettes Gyöngyösön, Török János törzsőrmester Vasváron — meghalt.

**FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEK**

**ÉS KELLÉKEK
SZAKÁLGÉZA**
SZAKÜZLETÉBEN
V. DOROTTYA UTCA 11.

ÖN BÚTORVEVŐ?

Akkor várom bútorüzletembe

Telefon: 126—165

Öskeresztény cég

bútorait innen vegye

ANDRÁSSY-ÚT 33

címem jól jegyezze

FÉSZEK BÚTOR

acég neve

bútorait innen vegye

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átésziszolásának, és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közzélni, sem pedig utánnymatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomatokat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrléxikon”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és a m. kir. rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőr-

ség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Nyugállományú legénységi olvasóink az előfizetési díjat 2 pengős részletekben is fizethetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi-út 21. szám.”

M. Gy. Somodi. Leveléből úgy látjuk, hogy a Károly csapatkereszt igényjogosultságához szükséges feltételeket Ön nem szerezhette meg. Nem elég ugyanis az, ha olyan területen is teljesített szolgálatot, melyeken abban az időben harcok folytak le. Önre az 1.100/eln. Hg. 1939. sz. körrendelet 5. pontja lenne vonatkoztatható, mert a világháború alatt már csendőr volt. A hivatkozott 5. pont szerint többek között azok szereztek igényjogosultságot a Károly csapatkeresztre, akik a harcoló csapatként felhasznált m. kir. csendőrség kötelékében a harcra legalább 12 heti tűzvonalbeli szolgálatot teljesítettek és ezalatt harcban résztvettek. A tábori csendőr segénél vagy egyébként hadtápterületen teljesített szolgálat ide nem sorolható. Ha a tűzvonalbeli szolgálat alatt megsebesült, testi sérülést (fagyás, hóguta) szenvedett, vagy hadifogságba jutott volna, 12 hétnél kevesebb tűzvonalbeli szolgálat után is igényt szerzett volna a Károly csapatkeresztre. Ezekről nem ír levelében, de az itt megadott felvilágosítás után most már Ön is megítélheti, hogy az igényjogosultságot megszerzte-e.

18.772. Lehetetlen kívánsága van bajtársának. Még a gondolatát is végleg el kell vetnie magától. Ha nem csupán a vér szava után ítélt, hanem ha a férfi komolyságával, egy egész élet minden eshetőségének mérlegelésével tekinti az ügyet, azonnal kérje áthelyezését. Igyekezzen megszabadulni sürgősen a helytől s ezzel az egész tervtől, különben — megjósoljuk, baj lesz. Ha hivatásának tekinti most kezdődött élet-pályáját, nincs más választás.

Ruténföld. 1. A helyesbítés a kért elöléptetésre is vonatkozik. Erre nézve részletes ismertető cikket talál lapunk folyó évi 6. számának 190. oldalán. 2. Olvassa el f. évi 7. számunk 244. oldalán közölt „Mátravidék” üzenetünk 1. pontját.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cífraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Nyiregyháza:

VÁSÁROLJUNK!

kiváló minőségű Szabolcs m. legnagyobb keresztény cég raktárában
Órák **MAYER ISTVÁN**
arany- és ezüst órák és ékszerész, aranyérmes mester-nél. Törv. hites szakértő
Ékszer **NYIREGYHÁZA**
ezüst és alpacca, dísz és ajándék tárgyakat Kedvező fizetési feltételek.

BÚTORAI
SZAKEMBER TŐL VÁSÁROLJA
Nyiregyháza, Vay Ádám-u. 4

SUHANESZ L.
Kárpitos és bútordísz csarnoka
Aranyérmes mester
több száz éves ki-tűtetve.

MEGBÍZHATÓ SZABADTÉRI VILÁGÍTÁS

vilámpák *Kévilámpák* **petroleum-gázal.**

Ismertetőt díjmentesen küld:

Aladdin Budapest, VII. Nyár-u. 7.

KARDBOJT és más felszerelési cikkeket SZEREZZE BE KÖZVETLEN

PERLIK JÁNOS
CSENDŐRSÉGI ÉS NEMZETI FELSZERELÉSI ÜZEMTŐL
PESTSZENTIMRE. (Postafiók)

Kardnikkölezést, aranyozást, ezüstözést olcsón végez.

Arany-Ezüst
ÉKSZERT, ÓRÁT, Ajándék tárgyat, OPTIKAI
cikket megbízható minőségben, olcsón vásároljunk

Am. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Varga Imre cégnél
Kaposvár, Teleki-utca 10. sz.

3. A Cs—20. Határozványok 31. pontja szerint a kórházi ápolás tartama alatt a napi 50 fillért a esendőr illetményéből vonják le a közzgazdálkodás javára.

Bibliás. Külön cikkben foglalkozunk majd ezzel a kérdéssel.

Pozsony. 1. A kértetett célra pénzbeli támogatást nem kap. Amennyiben egyéb súlyos anyagi körülményei kényszerítene rá, a nyilvántartó gazdasági hivatala útján segély iránti kérvényt terjeszthet elő a B. M. úrhoz. Hogy eredményel-e, azt nem tudjuk. 2. Nemcsak a tényleges, hanem a nyugdíjas igényjogosult családtagjai (gyermek stb.) is a fel-emelt családi pótlékot kapják. L. 5/1939. Cs. K.-ben közzétett 1938. XXXVIII. tc.-t. Ha nem kapta volna meg, forduljon az illetékes nyilvántartó gazdasági hivatalához. Az özvegy a maga személyére nézve nem részesül családi pótlékban. Ezt hiába is kérné.

Fertő. Előfizethetnek évi 12 pengőért.

Balaton. A kértetett városba való átköltözés után is megkapja a 4. lakbérosztály után megállapított lakáspénzt, de annál magasabbat nem.

A haza mindenek előtt. Végleges visszavételre egyelőre nem számíthat, legfeljebb ideiglenes alkalmazásra. Lakóhelyén az osztályparancsnokságnál részletes tájékoztatást kap.

1111. Az anyagi halmazatot alkotó egyes bűncselekményeket (pl. emberölés, magzatelhajtás) külön-külön bevezetjük a tevékenységi kimutatásba, mint *előfordult* és *kiderült* eseteket. Az *elfogott*, illetve *feljelentett* egyének számát azonban csak egyszer, csak a halmazat legsúlyosabb bűncselekményénél tüntetjük fel. Ha az anyagi halmazatot alkotó valamennyi bűncselekménynél feltüntetnénk az *elfogott*, illetve *feljelentett* egyének számát is, több *elfogott* és *feljelentett* szerepelne a tevékenységi kimutatásban, mint a valóságban. Ez érthető! Minthogy eserint az anyagi halmazat enyhébben minősülő bűncselekményeinél az *elfogott*, illetve *feljelentett* (és természetesen az *elővezetett*) egyének száma nincs feltüntetve, azoknál a „kiderült” rovatba beírt számokhoz azonos jelzést (pl. csillagot) teszünk s alul, vagy a „Megjegyzés” rovatban megjegyezzük, hogy anyagi halmazatban álló esetekről van szó, úgyszintén az iktató számot. Így érthető lesz, hogy a halmazat enyhébb bűncselekményeinek „*elfogott*”, „*elővezetett*” és „*feljelentett*” rovataiba miért nincs beírva semmi. Így kell érteni a Pinczés-féle Btk. I. kötete 161. oldalának felülől számított 4—6. sorát, illetve a 160. oldalon kezdődő 5. pontot.

B. Gy. Ha a pince 40—50 éve épült az Ön szőlőföldje alá és azt a jelenlegi tulajdonosa, illetve az ő elődei ilyen hosszú időn át békésen birtokolták és használták anélkül, hogy a szőlőföld tulajdonosai ez ellen tiltakoztak volna, akkor már

Ön sem tehet semmit. Itt ugyanis úgynevezett telki szolgalmról van szó, amelyet a pince tulajdonosa elbirtoklás útján szerzett meg. Telki szolgalm alatt két teleknek azt a jogviszonyát értjük, hogy az egyik teleknek, mint „szolgáló” teleknek a tulajdonosa (ez Ön), a másik teleknek, mint „uralkodó” teleknek a tulajdonosa (Jelen esetben a pince tulajdonosa) javára valamit tűrni (esetleg tenni) köteles. Jelen esetben pl. az Ön szőlőföldje terhére a telki szolgalm abban áll, hogy Ön tűrni tartozik, hogy a szomszéd pincéje az Ön földje alá nyuljék. Telki szolgalm rendszerint a felek közös megegyezése alapján szokott létrejönni. A szolgalmat, mint terhet, a telekkönyvben a szolgáló telek C (teher-) lapjára, mint terhet, az uralkodó teleknek pedig az A (birtokállási) lapjára, mint jogosítványt feljegyzik. Ha azonban valaki bizonyos használati jogosítványt 32 éven át békén gyakorolt, ezzel megszerzi az illető használatnak megfelelő szolgalmi jogot és azt nemcsak hogy tovább élvezheti, de a tulajdonost perrel szoríthatja annak telekkönyvi bejegyzésére. Az Ön részéről esetleg indítandó pernek csak akkor lehetne kilátása, ha igazolni tudná, hogy a szolgalm annak idején nem alapult a telektulajdonosok közös megegyezésén, hanem a pincét a tulajdonosa pusztán az akkori szomszéd elnézéséből, szívességből, nem pedig jogszerűen birtokolta. A pince körül ültetett fákat a pince tulajdonosa valószínűleg azért dobálta ki, mert a gyökereik a pincébe nyultak. Nézetünk szerint ehhez nincs joga. Azt megteheti, hogy e fáknak az ő pincéjébe nyúló gyökereit lenyessi, de magukat a fákat nincs joga kivágni annál kevésbbé, mert azok az Ön telkén vannak. A fák eltávolítását legfeljebb peres úton követelheti Öntől birtokvédelem címén, hogy t. i. a fák őt a telki szolgalm gyakorlásában háborítják. Ne perlekedjenek, hanem egyezzenek ki békességgel.

R. Sz. L. 1. B.-t jogos önségely illeti meg A.-val szemben, azaz jogában áll a szőlője területére hányt földet onnan egy éven belül önhatalmúan eltávolítani, ennek költségéért pedig A. ellen pert indítani. De jogában áll a birtokháborítás miatt egy éven belül A. ellen a járásbírósnál sommás visszahelyezési pert is indítani és kérni, hogy A. állítsa vissza az eredeti birtokállapotot, vagyis a B. szőlőjére hányt földet távolítsa el. A saját telkén mindenki oda ültet fát, ahova akar. Nincs törvény, amely meghatározná, hogy az útmenti telektulajdonosoknak az úttól milyen távolságra szabad fát ültetniük, ha azonban a fa ágai az úthasználatát zavarják, azokat az útfenntartó lenyesheti. 2. Olvassa el a Pinczés-féle Btk. 569. oldalán a 2. bekezdést (5. pont). 3. Lekszikonválaszt kapott.

Katonai térképek, szolgálati könyvek

GRILL -féle könyvkereskedés
GERGELY R. Rt.-nál
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

BÜTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok,
kártyozott bútorok, szőnyegek, kelengyék,
6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

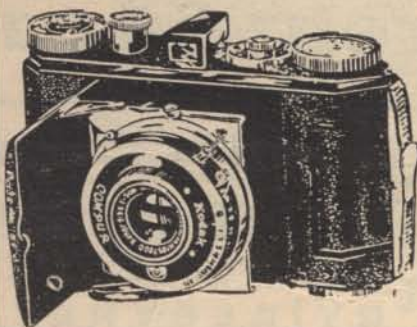
Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgár Rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

*Modern,
tökéletes
felszerelés*

szükséges tartozéka a kicsi nagyteljesítményű, gyorsan működő fényképezőgép. Ez a

KODAK

Retina

mely most részletre vásárolható. Részletárjegyzéket és ismertetőt díjmentesen küld:

KODAK LIMITED

B U D A P E S T I F I Ó K J A

BUDAPEST, V., BATHORY-U. 6.

Pusztavacs. 1. Olyan árukra, amelyekkel a házalás tilos, házalási engedélyt sem lehet adni. Van ugyan egy belügyminiszteri rendelet (14.765/1898), amely annak ellenére, hogy pl. ásványolajakkal nem szabad házalni — kimondja, hogy 770 foknál kisebb sűrűségű ásványolajat forgalombahozni, vagy olyannal házalni nem szabad, de ez nyilván csak elírás és a házalási szabály határozott tilalmán nem változtat. 2. Szatócsárának a háztartási és az elsőrendű életszükségleti cikkeket nevezzük. Olvassa el egyébként a múlt évi 23. számunk 802. oldalán írt 64. lekszikonválaszunkat, ott részletesen foglalkoztunk a szatócsüzetek üzletkörüvel. 3. Honvéd-kincstári eredetű lőfegyvert magánügyén jogosan nem birtokolhat, ilyenre tehát fegyvertartási engedélyt sem lehet adni. Ha az ellenőrzés alkalmával a csendőr megállapítja, hogy a lőfegyvert, amelyre az engedély szól, kincstári eredetű, tegyen jelentést a főszolgabírónak. Ha azonban a főszolgabíró az engedélyt a jelentés ellenére is hatályban tartja, a csendőr vegye ezt tudomásul és ahhoz alkalmazkodjék, mert ő a hatóság eljárásának bírálata, vagy ellenőrzésére nem hivatott. 4. A főszolgabíró ismeri a jogszabályokat és tudja, hogy milyen lőfegyvert szabad elárvereztetnie, melyet nem. Ebbe a csendőrnek nincs beleszólása.

H. I. őrm. Somogysszentmiklós. A Pinczés-féle Btk. I. kötet 391. oldalán a 4. pontban, valamint a II. kötet 1107. oldalán ugyancsak a 4. pontban választ kap a kérdésre. Olvassa el ezenkívül az 1931. évfolyam 864. oldalán a 185. lekszikonválaszt is. Ezekből megállapíthatja, hogy ha a feljelentő a feljelentését nem meghatározott személy ellen tette, vagyis, ha nem nevezett meg senkit gyanúsítottként, a hamis feljelentést a törvény nem bünteti, legfeljebb az esetleges nyomozási költséget lehet rajta behajtani.

Törőpuszta. 1. A Szut. 504. pontjában és a Pinczés-féle Btk. I. kötet, 151. oldal 3. bek. 3. pont 1. bekezdésében foglaltak között nincs semmi eltérés. Mind a két helyen az van mondva, hogy a gyermek által elkövetett bűncselekményről a közigazgatási hatóság és — ha helyben van — a fiatalkorúak bíróságához kell jelentést tenni. Talán az okozta a félreértést, hogy a Btk. 151. oldalán az van, hogy „csak” a közigazgatási hatóságnak kell jelenteni, illetve a fiatalkorúak bíróságának kell jelenteni, ami esetleg úgy is érthető, hogy

csak egyiknek a kettő közül. Nem ez a helyes, hanem az, hogy a csendőr a közigazgatási hatóságnak és a fiatalkorúak bírának is jelentést tesz, de az utóbbinak csak akkor, ha helyben van. Így írja ezt különben a Btk. II. kötet 1364. oldal 15. pont 1. alpontja is. 2. A préház akkor is magánlakás, ha nem laknak benne. A pince, ha a préházzal egybeépült, a magánlakás tartozéka.

Rom. Nem egészen világos a kérdés. Az első bekezdésben azt írja, hogy a járőr Vass Istvánt még a sértett lakásán találta és nála személymotoszt is tartott, a másodikban pedig, hogy a járőr Vass Istvánt már nem találta a sértett lakásán, hanem a kb. 1 km távolságra levő saját lakásán, ahol azután a Szut. 437. pont 2. bekezdése alapján házkutatást tartott. Ez a hivatkozása téves lehet, mert ebben a pontban a Szut. azt szabályozza, hogy mikor lehet „másnál”, tehát nem a gyanúsítottnál, hanem az ügyben ártatlan harmadik személynél házkutatást tartani, már pedig Vass István nem „más” volt, hanem gyanúsított. A 437. pont d) alpontja alapján — a házzal vagy helyiséggel rendelkező kívánságára — csak azokban a helyiségekben lehet házkutatást tartani, amelyek a behívó rendelkezése alatt állanak, miután pedig a gyanúsított lakása nem áll a behívó rendelkezése alatt, a sértett kívánsága egymagában nem jogosítja fel a járőrt, hogy a gyanúsított lakásán házkutatást tartson. A pusztá gyanúsítás sem elég ok a házkutatásra; tettenkapásnak kell fennforognia a 437. pont a) alpontjához fűzött lábjegyzet szerint. Erre hivatkozzanak.

Távkim. Az osztályparancsnokságnak nincs szüksége távolsági kimutatásra, mert a szolgálati havifüzetek és a szolgálati lapok átvizsgálásával rendszeresen nem foglalkozik, ha pedig azokat időnkint a Szut. 616. pont 4-ik bekezdése értelmében átvizsgálás végett beköveteli, a távolsági kimutatásokat a gazdasági hivatalnál rendelkezésére állanak. A Szut. 243. pontja szerint a távolsági kimutatásokat az őrsnek az osztályparancsnoksághoz öt példányban kell jóváhagyásra előterjesztenie. Az öt példányból el kell látni: az őrsöt, a szakaszt, a szárnyat, az osztály- és a törzsgazdasági hivaltat. Az osztályparancsnokságnál tehát nem marad távolsági kimutató. Az 52.751/eln. VI. c. 1937. számú rendelet B. 4. tétele tehát, amely az osztályparancsnokságnál vezetendő előjegyzések stb. között a távolsági kimutatást is megemlíti, téves.

49 ÉV ÓTA
FENNÁLLÓ CÉG

MÁRER

UTÓDA

EGYENRUHÁZATI
INTÉZETE

BUDAPEST

VIII., BAROSS-TÉR 9. SZ.

TELEFON: 139-528

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

Szakképzett egyenruhaszabóság

LAMPART

a fürdőszobában tisztaság — kényelem — egészség
VIZVEZETÉK nélkül?
SZERELÉS nélkül?
FÜRDŐSZOBA nélkül?

LAMPART

FÜRDŐGARNITURA
(fürdőkád és kályha) akárhova felállítva 40 perc alatt
4-5 kg. fával tökéletes kellemes meleg fürdőt nyújt.
Kényelmes részletfizetés.
Ha egy levelezőlapon nevét és állomáshelyét a hirdetésre való
hivatkozással közli, díjlanul megküldi Önnek fürdőgarnitúra
prospektusát a

LAMPART GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA KFT.
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 19.

Erdeklődő. Olvassa el a Pinczés-féle Btk. I. kötet 131. és 132. oldalain az 5. pontot, ott részletes választ talál a kérdésére.

Vita. A cselekmény lopás büntette. Az 1894: XII. t.-c. 93. §-a értelmében ugyanis hatvan pengőt meg nem haladó értékű gazdasági terménynek (tehát pl. lóherének) az ellopása csak akkor kihágás, ha a gyanúsított a terményt X. gyümölcsöskertből, kertből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lopta el. Mihelyt a terményt csűrbe hordták, az a lopás elbírálása szempontjából éppen olyan idegen ingó dologgá válik, mint bármilyen egyéb dolog. A lopás azért büntett, mert a csűr ajtaja zsineggel be volt kötve, a gyanúsított pedig a zsinogot eltávolította. Ha a zsinogot elvágta, nem kétséges, hogy a cselekmény a 336. §. 3. pontja alá esik; ha erőszak alkalmazása nélkül csupán kioldotta, nem bizonyos ugyan, hogy a bíróság ezt „feltörés”-nek minősíti-e, de mert vitás esetben a csendőrnök a feljelentést mindig a szigorúbb minősítés szerint kell megtennie, itt is az a helyes, ha a cselekményt lopás büntetnének minősíti.

Nyárfa. 1. Lexikonválaszt kap. 2. Sertést kétféle súlyban szoktak venni és eladni: élő súlyban és tisztasúlyban. Élő súlyban az élő sertést vásárolják; 12 órai koplaltatás után úgy, amint van, „szőröstül-bőröstül” lemérik és így is kell kifizetni. Tiszta súlyon a tiszta hús súlyát értik, ebben tehát nincsenek benne a sertésnek olyan részei, amelyek vagy egyáltalán nem, vagy pedig csak a húsnál lényegesen alacsonyabb áron értékesíthetők (szőr, köröm, vér, belek, máj, lép stb.). A tiszta súly magyar sertésnél 25–35%-al, angol sertésnél 30–40%-al kevesebb, mint az élő súly. Mészárosok úgy is szoktak élősertést vásárolni, hogy az élő súlyból leszámítják az ú. n. „életet”, vagyis a vért, a gyomrot, beleket. Ilyen címen 10–30%-ot szoktak leszámítani; minél bizottabb a sertés, annál kevesebb százalékot. (Egy 150 kg-os, közepesen hízott sertésnél pl. 20–22 kg-ot.) Az ilyen módon való eladás azonban az eladóra nem mindig előnyös. Üzleti szokás szerint az élősertést élő súlyban kell számítani; tiszta súlyban csak levágott, ú. n. hasított sertést szoktak adni-venni.

IIIII. Megállapítottuk, hogy kb. 4–6 hét múlva előbbi helyére visszakerül. Az erre vonatkozó intézkedések folyamatban vannak. A lakásügyben valamilyen formában kártalanítani fogják. A tárgyalások most folynak.

Debrecen:

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelentéssel kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

A PONTOSSÁG CSENDŐRERÉNY!

Kiváló minőségű ezüst-, arany
Órák Ékszeresek
Ajándéktárgyak nagy választékban!
Postai szétküldés! • Méltányos árak!

SRETER JÁNOS

Órásszakszerésznél
DEBRECEN, BATTYÁNY-U. 13.
Kedvező részlete is!

IRÓGÉP
MARKOVITS
MÉRNÖK SZAKÜZLETÉBEN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 58.

Javítás, karbantartás, kellék.
Continental írógépek
kizárólagos körzetképviselő.
Telefon: 24-02.

Hadiárva. (Cs. L.) Olvassa el lapunk f. évi 6. számának 210. oldalán „Érsekújvár” jelíges üzenetünket. A beszerzett okmányokat szolgálati úton a B. M. úrhoz (VI. b. oszt.) kell felterjeszteni azzal a kérelemmel, hogy édesanyja után családi pótlékban részesüljön, kintlakásra engedélyt kapjon és ennek alapján a lakbért is megkapja. Ha a kérelem eredménnyel jár — amit előre nem tudhatunk —, akkor magához veheti az édesanyját.

Erzsébet. Nem szabad türelmét és hitét elveszíteni. Higgye, tudjon hinni a gyógyulásban, a lelki erő a test ellenálló-képességének szoros tartozéka. Orvosi munkatársunk szerint a betegség ma már biztosan gyógyítható. Részletekről — kivételesen — levélben tájékoztatjuk. Köszönjük bizalmát, mi ilyen ügyben is rendelkezésre állunk.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Kárpátalján beosztott bajtársainkat kérjük, hogy a megszállás eseményeinek leírását küldjék el hozzánk, hogy — mint a m. év novemberében, ezúttal is beszámolhassunk olvasóink előtt a magyar csendőr rendteremtő, nyugalmat hozó, emberi életet biztosító nagy munkájáról.

Nyitra. Érdekes eset, köszönjük, felhasználjuk.

Alabárd. Cserhádi csendőr, Tóth Ferenc őrm. Várjuk más-honnan is a leírásokat s akkor ezt is felhasználjuk. Köszönjük.

Bajtársiasság. Igaz, amit ír, de nem úgy írja, hogy közölhetnének. Ezek nehéz kérdések. Megírásuk idősebb, tapasztaltabb bajtársaknak való. Csendőri történetek, nyomozások megírásával próbálkozzék inkább. — A másik írását esetleg emlékalbumban használjuk fel. Legyen türelemmel.

Kakuk. A kép jó, de kár, hogy minden csendőr a lenesébe néz. Ezzel mesterkeltté teszi az őrs életéből egyébként jól ellesett képet. Próbálkozzék tovább. Ha nekünk való képet küld, közöljük, ha nem teljesen sikerült, szívesen adunk útbaigazítást.

Tátrai csendőr. Köszönjük, felhasználjuk.

Hazaszeretet. Sokszor elmondottuk már mindezt, nem használhatjuk.

Öreg csendőr. A verselés művészetének, sőt mesterségének is vannak törvényei s ha mi ezekből sokat engedünk is, annyit mégse, hogy ezeket közölhetnének. A multkori igen jó volt.

Arad. Az emlékmű sikerült, a másik megfelel. Ha a várromokról jól sikerült képet kapunk, közöljük. Azt nem szabad mondania: nyomozóknál teljesített szolgálatot, ezért nem tudott a csendőrelételeből felvételeket készíteni! Egyformán megvan a lehetősége az őrsbelieknek és Önöknek. Szívesen látjuk mindig.

KERÉKPÁR, ÍRÓGÉP, RÁDIÓ, FOTÓ cikkek
olcsó áron, kedvező fizetési feltételekkel

SZABÓ ANTAL

sportüzletében,
NAGYKANIZSA, FŐ-ÚT 5.

IRÓGÉP

(WANDERER—CONTINENTAL)
ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTÖLL, IMÁKÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDÉSBEN
cégt. ZALÁN FERENC
SZOMBATHELY FOTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

BÚTORT LEGJOBBAN

az évtizedek óta közmert

Bog-Mil

bútorházban VI., **VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 43.** vásárolhat (Báthory-utóval szemköst). Hálósobák, ebédőök és kombinált bútorok nagy választékban. — Olcsó árak! — Kívánatra fizetési kedvezmény

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(18)

A templomzúgnál, a piactér egyik csücskén megállt Laji bátyám, mert attól, amit látott, meg kellett állni.

A községháza kapuján akkor fordult ki Kocsor Gábor kivont karddal. Utána négy rendőr jött szabályos rendben, kettőseivel. A kollégium előtt Kocsor Gábor lecsapta a kardját és fennhangon vezényelt. Azt vezényelte, hogy:

— Háhj!

A rendőrök megálltak. Akkor Gábor bátyám kiosztotta a parancsot. Hidvégi Györgyöt (civilben Herpainak a sógora volt) a Dübörgőhöz osztotta be. Ott séborogjon a kocsmá előtt, mert máma piac van. Megyeri Jóska a kishídhöz küldte a közlekedésre ügyelni. (Majd el is felejttem: Megyeri Jóska Herpainak, a bírónak a második sógora volt.) Hégyel Ferencet elküldte Gábor bátyám a déli vonathoz, mert két hónapja már, hogy várják a követ urat a faluba s legyen hivatalbéli ember, aki megéljenesse már mindjárt, mikor kiszáll az első osztályú kupéból és elvegye tőle a kis kuferjít. (Hégyel Ferenc Herpainak a harmadik sógora volt.) A követ úr különben így nyáron minden évben le akar jönni a faluba, de négy esztendeje még egyszer se sikerült neki. (Itt említtem meg azt is, hogy tavaly ilyenkor sürgőnyt küldött, hogy érkezik. Kivonult a helybéli önkéntes tűzoltóság teljes díszben az állomáshoz, meg maguk ketten Laji bátyám, Herpai a bíró, a jegyző úr, a három tanító, a két papi ember, az előljáróság és a falu több notabilitása és vártak maguk, Gábor bátyám, a követet. Bejött a vonat és egy elsőosztályú kupéból kiszállt a követ úr. Nagy éljenzésbe fogtak. Herpai levett kalappal a képviselő úr elé lépett, szónokolni kezdett. Nagyon furcsa arcot vágott a képviselő úr, szabadkozott, miglen kisült a tévedés. Képviselőnek képviselő volt az az úr is, nagyon hasonlított is követünkhöz, akit csak egyszer láttak az életben kendtek, azzal a különbséggel, hogy barátunk egy szappangyárat képviselt...)

A negyedik új rendőr volt, Pösze Bálint, ki sorrendben negyedik sógora volt Herpai bírónak. Pösze Bálintot pedig a piac közepére állította Gábor bátyám azzal a parancsal, hogy éber szemmel figyelje a sorok között lődörgő cigányokat és egyéb tolvaj elemeket.

Bizony nagyon megváltozott a helyzet, mióta a csoda megszállva tartotta Laji bátyámat. Négy vadonatúj rendőrt vettek fel kend helyett. Ez megnyugtató volt némileg magára nézve, Laji bátyám. Nem volt lealacsonyító, hogy magát most éppen

négy ember helyettesíti. De önkéntelenül is felbuggyant a kérdés, hogy hol maradt Kocsornak a fia?

Gábor bátyám ott állt a kollégium előtt és megelégedetten srófolta kétfelé a bajuszát, nézett széjjelszéledő rendőrei után. Kiabált utánuk.

— Te Megyeri, ne húzd úgy a lábad, mintha szél ért volna!... Kilöketlek, ha a próbahónap letelik!... Mit keresel a földön, te Hégyel? Emeld fel azt a nagy buta fejedet, mert leesik elébed, hoszt fhelrugod!... Hehehe... Te se válsz be, úgy látom!... Az a baj, hogy mind baka volt ez, nem húszár!... Hé, megálljatok!

A rendőrök megálltak.

— Én a nagy bérházba vagyok, oda jelentsétek, ha valami baj van!... Mehettek!

Azzal ment Gábor bátyám is körül a piacon, a flaszteron a nagybérház felé. Végigszalutálta a piacot, jobbra-balra forgatta a fejét, nagyögösen ment, nyiszorgott a esizmája. (Én sokszor úgy elnéztem magát Gábor bátyám, mikor ment maga a flaszteron, mert a járása nagyon érdekes volt. A tomporái le s fel jártak a derekánál, vállai hilitáztak, sokszor úgy hánnya a testét, mint a menyecskeké, mikor sietnek. Sokan azt mondták, hogy csúf járása volt magának Gábor bátyám, de nekem, megmondom, hogy nagyon tetszett, mint gyereknek.)

A nagy bérházban telepedett a sarokba, kis kerek márvány asztal mellé, sósikflit és egy krigli sert kért. A bérházat is Ritter Hermán bérelte és így piaci napokon mindent lehetett ott kapni. Hermán barátkozott:

— Megszaporodtak Kocsor uramék! Kellett is ez már, mert bővíl napról-napra a község és a közbiztonság így sokkal jobban biztosítva van...

Erre azt mondta Gábor bátyám, hogy igen. Ami azt illeti, nem volt ezúttal túlságosan beszélő kedvében. Az éjjeli eset motoszkált a fejében és bántotta, hogy ott hagyták az egyik lapátot. Hogy mért ijedt meg az a gyerek, annak az Isten a megmondhatója. Még magát is megszalasztotta, annyi bizonyos, még most is vizes a hátán az ing.

— Kocsor uram nem vesz házhelyet a Vashalomban? — barátkozott tovább Ritter Hermán.

Gábor bátyám megrezzent, felütötte a fejét. Mint a bűnös, akit rajtakapnak valamin.

— Mhér kérdi hezt Ritter úr?

— Csak úgy eszembe jutott... Jó vidék az arra...

— Mégha ingyen adnák se kellene!

Ekkor rontott be Laji bátyám a lapáttal. Megállt az ajtóban, körülnézett a hodájban, meglátta kendet és egyenesen arra tartott.

— Itt a lapát, Kocsor Gábor, amit az éccaka ott hagytál a gödörbe!... Elhoztam, ne hogy károsodj!

Gábor bátyámnak megakadt a torkán a kiflivég. Le kellett úsztatni egy kis sörrel. Jósokaig húzta a sört és nézett Laji bátyámra.

— Micsoda lapátról beszélsz?

— Na, na mintha nem tudnád?!... Itt van, vidd haza!... Hanem alaposan megszaladtatok, azt mondhatom!

Gábor bátyám rákvörös lett. Hebegett.

— Hén nhem tudom, hogy mit beszélsz te, Hlaji!... Micsoda lapátról beszélsz?...

IRÓÉP
PATRIA svájci mesterművű oca 4 kg. súlyban,
HUNGARIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben messzemelő jótállással.

FORBÁTH és RÉVÉSZ
Budapest, V. Bálvány-u. 26. Tel.: 110-219
A m. kir. ősendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Kathreiner Kneipp
Franck

A mindig
üzletes kávéd!

20 Modern BÚTOR-házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VIII., BAROSS-UTCA 42

— Ne tessed magadat, Kocsor Gábor, annyit mondok!

— Meg vagy te bolondulva?... Nem az enyém az a lapát!

— Hinyje azt a nemjőjét annak a csaváros fejednek!... Hazudok én?

A kis Pinke szaladt be a vendéglőbe. Kint az utcán állt a nagy üvegablak előtt Vak Miska és a Pinke anyja, született Hévízi Mária.

— Miska bácsi hívja Laji bátyámat. Láttuk, mikor a lapáttal be tetszett jönni a vendéglőbe.

Laji bátyám alig hallotta ezeket a szavakat, mert Kocsor Gábor felállt, rántott egyet a kardszíjon, levágta a fejét és az oldalajtón, mely a boltíves, kideszkázott kapualjba nyílt, kilépett. Az ajtóból visszaszólt:

— Baj van az elméddel te Hlaji!... Feküdj be valami elmespítályba!

Visszhangzott a nevetése a kapualjban. (Folytatjuk.)

Pályázat-megfejtések.

I.

Kerékpár segítette honvédeinket Kárpátalja gyors megszállásánál, kerékpáros harcoló egységek döntötték el nem egyszer egy ütközet sorsát és kerékpáros felderítés juttatta értékes adatokhoz a csapatokat — *idejében* a nagy háborúban is sokszor. A csendőr ezt az elsőrendű közlekedési eszközt régen használja, mert előnyei kézenfekvőek. Szolgálati utasításunk tág lehetőséget nyújt az igénybevételéhez és — amint értesülünk — a közeljövőben mindennemű szolgálatnál, tehát az őrzőportyázásnál is megengedik a használatát. Ha vannak is hátrányai, azokat az előnyök messze meghaladják. Pályázatunk célja olyan esetek ismertetése volt, ahol az eredményt a kerékpár gyorsaságában levő előny bizto-

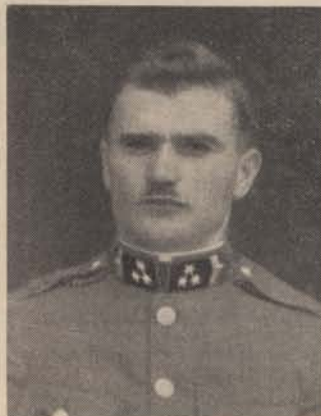
sította. Pályázatunkon igen érdekes leírásokkal a következők vettek részt: *Benedek Lajos* tthts (Kemece), *Dömötör Lajos* őrm. (Kapos), *Elekes János* tthts. (Naszvad), *Erdei István* cső. (Nagykát), *Farkas Mihály* tthts. (Székesfehérvár), *Hegedüs István I.* tthts. (Csökmő), *Horváth Mihály* tthts. (Cserkut), *Illés Mihály* őrm. (Bihartorda), *Kalmár Péter* tthts. v. (Alsódabas), *Kis Sándor II.* tthts. (Budapest), *Kosztolányi István* cső. (Balatonszárszó), *Kovács Kálmán* cső. (Krasznokvajda), *U. Nagy József* tthts. (Hajdudorog), *Nagyvárad* Béla őrm. (Csorvás), *Nedves György* cső. (Kiskunhalas), *Németh Sándor II.* tthts. (Andocs), *Palotás József* tthts. (Pécs), *Szabó G. Lajos* cső. (Csorvás), *Szende Albert* tthts. v. (Budapest), *Vámos Bálint* tthts. v. (Püspökladány), *vitéz Zöldligeti Péter* ny. tthts. (Moson), *Zudor János* tthts. (Endrőd).

A jutalmat: művészi faragású, csendőrt ábrázoló faszobrot *Vámos Bálint* tthts. v., finom töltőtollat *Kiss Sándor II.* tthts. és művészi festményt *Palotás József* tthts. kapták.

A leírásokat később felhasználjuk.

II.

Öreg csendőr c. pályázatunk tulajdonképpeni célja megemlékezés a régi legénységi bajtársakról, azokról, akik részesei voltak a mai jó közbiztonság megalapozásának, a testület naggyá tételének. A résztvevők nagy száma — 213-an — azt a felemelő érzést kelti bennünk, hogy az őrsők, járőrök és egyes csendőrök szoros kapcsolatban állanak nyugállományban levő bajtársainkkal, akik ma is tulajdonképpen csendőrök, mert általánosan megbecsült emberek, támogatói a rendnek s a

rend munkásainak, maguk, családjuk, portájuk, életük példa a községben. Így is kell lenni s csak így van jól.

A pályázat résztvevői közül kiemeljük az alább felsoroltakat, akiknek leírását fel fogjuk később használni.

Csató József tthts. (Debrecen), *Csetneki Antal* cső. (Dunaszerdahely), *Fessler János* prb. csendőr (Vác), *Illés Mihály* tthts. (Bihartorda), *Kovács Kálmán* cső. (Krasznokvajda), *Kürti Gyergely* tthts. (Budapest), *Németh Sándor II.* tthts. (Andocs), *Tátrai István* cső. (Cigánd).

Megdícsérjük valamennyit, megemlékezésül emléktárgyat (művészi festményt) küldtünk két kezdő fiatal bajtársnak: *Csetneki Antal* csendőrnek és *Fessler János* próbacsendőrnek.

Pályázatok.

I.

Számítsa ki, hogy mennyibe kerül az Ön egyévi ellátása, illetve fenntartása? Havizsold, csendőrségi pótdíj, élelmezési átalány, lakbérilletmény, ruházati ellátás, szolgálatai után illetékes vez. pótdíja, stb. adják ellátásának főösszegeit, az átalányokat (fűtési, gazdasági, stb.) nem kell pontosan kimutatni. A pályázóknak fel kell tüntetni, hogy hányadik fizetési fokozatban vannak, nők-e s ha igen, hány családi pótlékra igényjogosultak és hogy állomáshelyük hányadik lakbérosztályhoz tartozik. *Csak legénységi állományúak pályázhatnak. A pályázat határideje: május 1. A legpontosabb munkákat jutalmazni fogjuk.*

II.

Tettenéről és feljelentési jutalékban részesül a csendőr, amint híreinkből olvassuk, elég gyakran s ma már tekintélyes az összeg, melyet a csendőrségi jutalmazási alapra ilyen módon juttatnak. Örömmel vennénk, ha az e jutalomban részesült bajtársak megírnák az eseteket, melyek után e jutalékra érdemesek lettek. *A leírásokat május 15-ig kell hozzánk beküldeni. A legjobb munkákat szép emléktárggyal jutalmazzuk.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI